

**HARGITA MEGYE IFJÚSÁGI
STRATÉGIÁJA
2015-2020**

TARTALOM

1. SZAKMAI FELVEZETŐ.....	3
1.1. A 2020-AS JÖVŐKÉP ÉS HORIZONT	3
1.2. MIÉRT IFJÚSÁGI STRATÉGIA?.....	4
1.3. AZ IFJÚSÁGI STRATÉGIÁT ELŐKÉSZÍTŐ IFJÚSÁG HARGITA MEGYÉBEN 2020 PROJEKT TARTALMA ÉS FOLYAMATA	4
1.4. SZÉLES KÖRŰ PARTNERSÉG	5
1.5. JÖVŐKÉP.....	5
2. STEEPLED ELEMZÉS	6
2.1. DEMOGRÁFIAI KÖRNYEZET	7
2.2. GAZDASÁGI KÖRNYEZET	10
2.3. OKTATÁSI HELYZET, ISKOLÁZOTTSÁG, KÉPZÉS.....	20
2.4. SZOCIÁLIS KÖRNYEZET	25
2.5. NEMZETKÖZI ÉS HAZAI JOGI KÖRNYEZET KÉPEZTE FELTÉTELRENDSZER.....	28
2.6. POLITIKAI, KÖZÉLETI ÉS KÖZÖSSÉGI RÉSZVÉTEL	33
3. SWOT ELEMZÉS	35
4. JÖVŐKÉP, ÉRTÉKEK, MEGKÖZELÍTÉSEK, KAPCSOLÓDÁSI PONTOK ÉS HORIZONTÁLIS JELLEG	40
4.1. JÖVŐKÉP.....	40
4.2. A STRATÉGIA KIDOLGOZÁSÁNAK ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK VEZÉRELVEI.....	41
4.3. KAPCSOLÓDÁSI PONTOK ÁGAZATOK SZINTJÉN	42
4.4. STRATÉGIAI KAPCSOLÓDÁSI PONTOK.....	43
4.5. HORIZONTÁLIS JELLEG	46
5. PRIORITÁSI TENGELYEK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK.....	51
5.1. PRIORITÁSI TENGELY - TÁRSADALMI RÉSZVÉTEL.....	55
5.2. PRIORITÁSI TENGELY - AKTÍV ÉS MINŐSÉGI SZABADIDŐ	64
5.3. PRIORITÁSI TENGELY – KULTÚRA ÉS ÉLETMÓD	70
5.4. PRIORITÁSI TENGELY - NEVELÉSI ÉS KÉPZÉSI PROGRAMOK.....	76
6. JÓ PÉLDÁK.....	85
6.1. MEGYEI SZINTŰ ÁGAZATI FEJLESZTÉSI STRATÉGIA KIDOLGOZÁSÁNAK JÓ GYAKORLATA	85
6.2. JÓ PÉLDÁK, AVAGY EGY ÜGY SEGÍTI AZ ÁLTALÁNOS CÉLT	94
7. FORRÁSTÉRKÉP	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
7.1. A TÁMOGATÁSOK LEHÍVÁSÁRÓL ÁLTALÁNOSAN.....	106
7.2. ROMÁNIAI FORRÁSOK.....	107
7.3. MAGYARORSZÁGI FORRÁSOK	113
7.4. EURÓPAI STRUKTURÁLIS ALAPOK.....	117
7.5. EURÓPAI UNIÓ – KÖZÖSSÉGI PROGRAMOK.....	125
7.6. MÁS FORRÁSOK	133
7.7. A FINANSZÍROZÁSI LEHETŐSÉGEKKEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK KERESÉSE ÉS NYOMON KÖVETÉSE.....	136
7.8. EGY PÁLYAZAT MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FOLYAMATA – ÁLTALÁNOS KERET	138
7.9. A FORRÁSTÉRKÉP FELÜLVIZSGÁLATA	148

1.SZAKMAI FELVEZETŐ

1.1 A 2020-as jövőkép és horizont

Minden 2020 irányába mutat. Európa 2020 névre hallgat az a növekedési stratégia, amely az Európai Közösség szintjén határozza meg, melyek azok a fő fejlesztési irányvonalak, amelyek mentén fejlődni kellene. Hogy mi a kötődés a fiatalokkal?

Az Európa 2020 stratégia sikeres végrehajtásához a társadalom valamennyi szegmensének tevékeny szerepvállalására szükség van. Az Európa 2020 stratégia céljainak valóra váltása nem kizárólag a kormányok feladata, hanem mindenkié, például:

- a vállalkozásoké,
- a szakszervezeteké,
- a nem kormányzati szervezeteké,
- a helyi hatóságoké és
- a magánszemélyeké.

A bevált módszerek átadása és átvétele, a teljesítményértékelés és a hálózatépítés – amit több uniós kormány is ösztönöz – mind hasznos eszköznek bizonyult a felelősségvállalás kialakítása és a reformdinamika erősítése szempontjából.

A 2020-as horizont irányába tekintenek az országos fejlesztések is. Tény, hogy országos szinten a fejlesztési folyamatok igen nehézkesen működnek, ezért várhatóan egyfajta centralizáció valósul meg ezen a területen. Viszont, emellett a fejlesztések térségi szintű koncepcióinak kialakítása, valamint ezek végrehajtása is helyi, illetve térségi szinten kell megtörténjen. Az ország feladata az európai szempontrendszerek alkalmazása a fejlesztési folyamatokban, de a régiók és kisebb térségek feladata a tárgyyszerű, konkrét, gyakorlatilag is alkalmazható megoldások szolgáltatása, amelyek gazdaság- és társadalomfejlesztési projektek formáját öltik. Ez érvényes az ifjúsági szektorra is.

Mivel az esetleges regionalizációs reform nem érinti közvetlenül a megyét, mint közigazgatási egységet, a helyi fejlesztésekben ennek szerepe az, hogy egyfajta koordinációs, segítségnyújtási szerepet töltsön be és fejlődési irányvonalakat határozzon meg, akár gazdasági vagy beruházási, akár társadalmi kérdésekben.

A megyei fejlesztésekbe bevont és befektetett források mértéke jelentősen növekedett az elmúlt években. Elérkezett az idő arra, hogy a Hargita megyei társadalmi folyamatokat jobban megértsük, ágazatonként is, és megtervezzük a folyamatokat.

1.2 Miért ifjúsági stratégia?

Az ifjúság az a társadalmi csoport, amely alapjaiban meghatározhatja a megye fejlődését a következő 20-30 évben. Azért fektetünk most a fiatalokba, hogy hosszú távon ők maguk legyenek azok, akik a megyét még fejlettebbé, élhetőbbé, szerethetővé tegyék. A mi dolgunk ennek alapjait most megteremteni.

Hargita megye rendelkezett ifjúsági stratégiával, amely 2013 végén jár le. Le kell vonni a következtetéseket, és meg kell tervezni a 2014-től kezdődő időszak feladatait.

Lehetőség van az ifjúsági infrastruktúra konszolidálására, hiszen számos épület, terület került vissza a megyei tanács tulajdonába. Az infrastruktúra viszont nem önmagát, hanem a fiatalok szükségleteit hivatott kiszolgálni.

Az ifjúság helyzete olyan értelemben sajátos, hogy bizonyos szempontból ágazati beavatkozási logikával lehet megoldásokat kidolgozni problémái kezelésében, másrészt azonban horizontális jelleget ölt olyan értelemben, hogy a társadalom egészének egyik generációját képezi, és ezáltal jóformán minden más tevékenységi szektort érint.

1.3. Az ifjúsági stratégiát előkészítő Ifjúság Hargita Megyében 2020 projekt tartalma

Konzultációk: regionális és ágazati szinten egyaránt. Fontos megérteni, miként vélekednek a megye fiataljai és miként vélekednek azoknak az ágazatoknak a képviselői, amelyek tevékenysége érinti a fiatalokat, és akik tevékenysége a fiatalok által is meghatározott.

Fejlesztési konferencia: a projekt kulcspillanatát a 2013 tavaszán sorra kerülő fejlesztési konferencia képezte. A konferencia célja elemezni és konklúziókat megfogalmazni a konzultációk során összegyűlt információkkal kapcsolatosan.

Szakmai háttérmunka: a folyamatot helyi és regionális fejlesztésben jártas szakértők segítették, akik szerepe nem a tartalom meghatározása volt, hiszen az a helyi emberek szemlélete szerint alakult, hanem az, hogy a folyamat egy megfelelő szakmai mederben valósuljon meg és a végeredmények használhatósága egyértelmű legyen mindenki számára.

Eredmények

Fejlesztési stratégia, cselekvési terv: egy olyan eszköz, amely alapján a megyei tanács és az érintett partnerek közösen foghatnak neki az ifjúsági élet továbbfejlesztésének és az ehhez kulcsfontosságú források megszervezéséhez, bevonásához.

Módszertan, ágazati fejlesztések megtervezése: ezt a megye más területeken is használhatja, a projekt ilyen értelemben tesztként is működik arra vonatkozóan, hogy melyek a

leghatékonyabb konzultációs módszerek egy-egy ágazati stratégia kidolgozására, továbbfejlesztésére.

A cselekvési terv olyan vezérelvekre épül, mint a nyilvánosság, szakmaiság, gyakorlati használhatóság, illetve a modellérték. Ezek az elvek mind a tervezés, mind az alkalmazás, monitorizálás és értékelés folyamatában jelen vannak.

A cselekvési tervnek számos kapcsolódási pontja van más ágazatokkal is, melyek közül külön kiemelendő a munkaerő és foglalkoztatás, az oktatás, a település- és térségfejlesztés, a hátrányok leküzdése, a kultúra és környezet, valamint a természetvédelem és természethez való viszonyulás.

1.4 Széleskörű partnerség

Ez a folyamat elképzelhetetlen egy fenntartható partneri hálózat nélkül. Hargita Megye Tanácsa koordinátor szerepet tölt be ebben a folyamatban, de már a projekt tervezésébe bevonta területi ifjúsági szervezeteket (Gyergyó Terület Ifjúsági Tanácsa, Csík Terület Ifjúsági Tanácsa és Udvarhelyszék Ifjúsági Egyeztető Tanács), az ifjúsági kérdésekben érintett közintézményeket (Hargita Megye Főtanfelügyelősége, Hargita Megye Foglalkoztatási Ügynöksége, Hargita Megyei Sport és Ifjúsági Igazgatóság), valamint fejlesztési területen jártas szervezeteket (Hargita Községi Fejlesztési Társulás és a PONT Csoport).

Ez a széleskörű partnerség ebben a projektben is, de a kidolgozott fejlesztési stratégia végrehajtásában is fontos szerepet tölt be. Mi több, modellértékű lehet más ágazatok fejlesztésében is.

1.5 Jövőkép

Bármely stratégia, bármely intézkedéscsomag értelmét veszti, ha nem szolgál egy általános jövőképet, egy, a közösség által megálmodott és széles körben elfogadott víziót, amelynek elérésében a stratégia csak egy konkrét időszakra szóló döntés és intézkedéscsomag. A jövőkép formálása nem egy egzakt tudomány, hanem a lakosság, szervezetek és közösségi vezetők által többségben vallott aspirációk összessége.

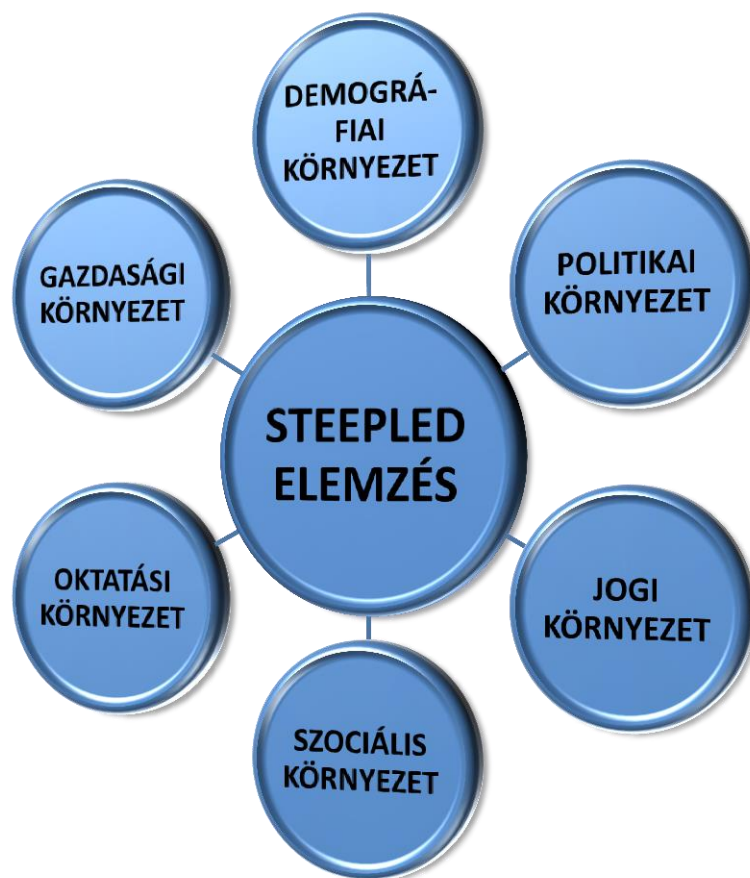
2. STEEPLED elemzés

A Hargita megyei fiatalok helyzetelemzését a STEEPLED módszertan (elemzés) alapján végeztük el. A módszer főként a vállalati szférában, továbbá a piaci folyamatok behatóbb megértéséhez használatos PEST (P- politikai, E- gazdasági, S- szociális és társadami, T- technikai környezet), PESTEL (E- környezeti, L- jogi), STEEPLE (a harmadik „E” az etikai környezetet jelenti) elemzés továbbgondolt és továbbfejlesztett változata, mely egyre nagyobb teret nyer a stratégiai tervezésben, így a stratégiák készítésénél is. A pontos adatokkal alátámasztott, a folyamatok értelmezésére is kitérő helyzetelemzés meghatározó fontossággal bír a stratégiák megalkotásában, ehhez nyújt segítséget a STEEPLED módszertan alapján kidolgozott helyzetelemzés.

A STEEPLED elemzés tehát a szociális, technikai, gazdasági, környezetvédelmi, politikai, jogi, etikai és demográfiai környezet vizsgálatára épülő módszer. A dokumentum elkészítésekor ennek néhány elemét figyelmen kívül hagytuk, ugyanis megítélésünk szerint a technikai, környezetvédelmi és etikai helyzet felmérése nem releváns elemei egy ifjúsági stratégia helyzetelemzésekor bemutatott folyamatoknak:

- a technikai környezet főként a kutatás és fejlesztés fejlettségét, a műszaki fejlesztési politikák kidolgozottságát, a társadalom innovativitását, a technológiai infrastruktúra fejlettségét hivatott felmérni;
- környezetvédelem: noha a stratégia prioritása kitér a környezetvédelem és környezettudatosság kérdésére, ezt a fiatalság nevelésének kontextusában értelmeztük, egy környezeti, környezetvédelmi helyzetkép sokkal inkább egy megyei fejlesztési stratégia elemét kell képezze;
- az etikai környezet leginkább a gazdasági szereplők etikai normáit tárja fel. Ezt mellőzve az oktatási környezet bemutatását főként az iskolázottság, az alapvető infrastruktúra felmérését, a végzettek helyzetét és a továbbtanulási perspektívákat kívántuk feldolgozni.

Ennek alapján a helyzetelemzés folyamatát a következő ábra szemlélteti:

2.1. Demográfiai környezet

Romániában 2011 októberében, a rendszerváltás után harmadik alkalommal (1992, 2002) került sor népszámlálásra. Noha a végleges eredményeket még nem hozták nyilvánosságra, az előzetes adatokból már eléggé pontos képet rajzolhatunk a megye lakosságának, ezen belül az ifjúság demográfiai helyzetének változásairól. Tekintettel a társadalmi változások trendjeire, mint pl. a születéskor várható élettartamra, arra hogy a munkavállalás és a családalapítás egyre inkább kitolódik, fiatalok alatt a 15-34 év közötti populációt értjük.¹ Mivel azonban középtávú stratégiáról van szó a Statisztikai Hivatal adatai alapján a kiskorúak számát is megjelöljük, hisz néhány éven belül alanyai és haszonélvezői lehetnek a stratégiának.

¹ A társadalomtudományokban nincs egyhangú megegyezés afelett, hogy kit tekintenek fiatalnak, illetve meddig tart a fiatalság legfelső korhatára. Egyes kutatások 14-30 éveseket tekintik fiataloknak, mások kitágítják a kört 35 éves korig. A Statisztikai Hivatal a 35 éveseket a 35-39 évesek kategóriájába sorolja, így jelen stratégiában fiatalok alatt a 14-34 éveseket értjük.

**A megye lakosságának és a születéskor várható élettartamának alakulása
(1992-2013)**

Év	1992	2002	2005	2007	2010	2011	2012	2013
Összlakosság	348 352	330 914	327 297	325 997	325 127	310 867	310 994	310 639
Születéskor várható élettartam	70,87	71,69	71,81	72,57	73,73	74,07	74,41	74,91

Forrás: Statisztikai Hivatal, illetve a 2011-es népszámlálás hivatalos oldala (www.recensamantromania.ro)

A táblázat adataiból kitűnik, hogy a rendszerváltás után a megye lakossága konstans módon csökkent, több mint 43 ezer emberrel, ami 20 éves távlatban 12,5%-os csökkenést jelent. A népesség csökkenését több tényező magyarázza, melyek közül megemlíthető a kivándorlás, a természetes népmozgalmi veszteség. Ezzel szemben pozitív trendként értelmezhető a születéskor várható élettartam, amely 1992-höz képest közel 3 évvel emelkedett. Ez többnyire azzal áll összefüggésben, hogy a 90-es évek elejéhez képest lényegesen javultak az életkörülmények, továbbá fejlődött az egészségügyi rendszer is.

A 2-es számú táblázat a fiatalok számának alakulását mutatja be, a bevezetőben jegyzett módszertan alapján két kategóriában: 0-14, illetve 15-34 év között. A 2002-2013 közötti adatsorok alapján megállapíthatjuk, hogy az ifjúság számának csökkenése többnyire arányos a lakosság számának csökkenésével. Ez 2002-2012 között a 0-14 évesek körében 13,2%-os, míg a 15-34 évesek körében 24,2%-os csökkenést jelent, mely az alacsony születésszámmal és az egyre alacsonyabb gyerekvállalási hajlandósággal hozható összefüggésbe.

A fiatalok számának alakulása Hargita megyében 2002-2012 között

Korosztály \ Év	2002	2005	2007	2010	2012	2012	Csökkenés 2002-2013 között (%)
0-14	60 786	54 910	53 729	53 530	53 094	52 778	-13,2
15-34	109 815	106 625	103 923	98 483	93 836	83 280	-24,2
Összesen	170 601	161 535	157 652	152 013	146 930	136 058	-20,2

Forrás: Saját számítás, Statisztikai Hivatal, Tempo Online

Hargita megyében a rendszerváltás óta fokozatosan csökken a házasságkötések száma. Míg 1990-ben a megyében 2388 házasságot regisztráltak, addig ez 2011-re 1343-ra csökkent. Az 1000 lakosra jutó házasságok számában is nagy csökkenés tapasztalható, ugyanis ez az 1990-es 6,6-os értékről mára 4,1-re zuhant. Megjegyzendő, hogy ennél az értéknél mind a magyarországi (4,4 házasság/1000 lakos), mind az EU-s átlag (4,8) magasabb. A házasságkötési hajlandóság csökkenésével konstans módon emelkedett a házasságot kötők átlagéletkora is. A 2000-es évek elején a házasságot kötő férfiak átlagéletkora 27,9 év volt, míg a nőké 24,7. Ez 2011-re a férfiak esetében 31,9-re, a nők esetében 28,3 évre emelkedett. Ezt a következő táblázat szemlélteti.

A házasságot kötő férfiak és nők átlagéletkora Hargita megyében (2000-2011)

Év	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Férfi	27,9	28,2	28,2	29,7	30,8	31,1	31,9
Nő	24,7	24,9	24,9	26,3	27,3	27,5	28,3

Forrás: Hargita megyei Statisztikai Hivatal 2013.

Ez lényegében azzal magyarázható, hogy a fiatalok egyik része hajlandó továbbtanulni, a különböző oktatási intézményekben „parkolnak”, ennek következtében később kerülnek ki a munkaerőpiacra, ahol karriert szeretnének, továbbá sokan meg szeretnék teremteni a családalapításhoz szükséges minimumot, melynek következtében szintén kitolódhat a házasságkötés időpontja. Érdekes adalék az IRES közvélemény-kutató központ felmérése (Országos Sport és Ifjúsági Hatóság megbízásából) az ifjúság körében (Barometrul de Opinie Publică – Tineret 2012). A 18 év fölöttiek körében országos reprezentatív mintán végzett kutatásból kiderül, hogy a válaszadók 6%-a a jelenlegi válság következtében halasztotta el a házasságkötés időpontját, továbbá 10% „egyelőre” lemondott a gyerekvállalásról.

Tény azonban, hogy a fiatalok körében a házasság nem elsőrendű prioritás. A megkérdezettek majdnem egyharmada (31%) karrierorientált, rövid és középtávú céljai között az szerepel, hogy jobb munkahelyet találjon, tovább tanuljon (26%), szakmailag fejlődjön (14%), esetleg vállalkozást alapítson.

Ami a válások számát illeti, a megyében 2011-ben 1000 lakosra 1,25 válás jutott, ami lényegesen alacsonyabb, mint az országos (1,68) vagy az EU-s (1,9) átlag. Szembetűnő továbbra a vidék és a város közötti arányok eltérése: míg vidéki környezetben 1000 lakosra 0,8 válás jut, addig városi környezetben ez az arány 1,85.

2.2. Gazdasági környezet

1. Gazdasági fejlettség, gazdasági szerkezet

GDP

A megye gazdasági helyzetének elemzését kezdjük a GDP elemzésével összehasonlítva azt az országos illetve a regionális közigazgatási egységek helyzetével. A Központi Régió a GDP/fő mutatót tekintve 2010-ben az országos átlag alatti értékével a régiók között a 3. helyet foglalta el.

Románia, a Központi Régió és az azt alkotó megyék GDP-je (millió lej)

Terület/Év	2008	2009	2010	2011	2012
Románia	524.388,7	510.522,8	533.881,1	565.097,2	596.681,5
Központi Régió	58.093,2	58.135,7	59.951,8	61.990,1	66.954,7
Fehér	8.755,2	8.538,7	9.349,4	9.351,3	10.061,5
Brassó	16.443,6	16.918,0	18.064,0	18.370,9	20.347,3
Kovászna	4.037,5	4.054,6	3.875,4	4.284,1	4.340,4
Hargita	6.027,8	5.977,7	5.918,2	6.295,9	6.482,3
Maros	11.348,1	10.955,9	11.014,1	11.449,9	12.901,5
Szeben	11.481,0	11.690,8	11.730,7	12.238,0	12.821,7

Forrás: INS – Tempo Online

A régióon belül a legkedvezőbb helyzetű Brassó megye, amely a megyék sorrendjében is a 6. helyet foglalta el a 2010-es adatok alapján, míg Hargita megye a 42 területi közigazgatási egységből a 30. helyet foglalta el. Az adatokat a lakosságszámmal súlyozva, Hargita megye az országos ranglista 32. pozícióját foglalja el.

Románia és fejlesztési régióinak GDP-je (millió lej)

Terület/Év	2008	2009	2010	2011	2012
Románia	524.388,7	510.522,8	533.881,1	565.097,2	596.681,5
Észak-Nyugat	59.281,6	58.937,5	60.199,8	61.648,4	67.401,2
Központ	58.093,2	58.135,7	59.951,8	61.990,1	66.954,7
Észak-Kelet	55.400,6	55.162,8	56.081,2	57.274,4	61.107,6
Dél-Kelet	54.042,6	53.357,8	56.735,2	59.515,8	63.313,2
Dél-Muntenia	64.740,0	65.901,4	66.784,2	70.037,1	70.300,4
Bukarest – Ilfov	139.578,9	127.574,9	137.385,3	153.623,7	161.479,5
Dél-Nyugat Oltenia	40.742,1	40.401,5	42.368,6	44.583,5	46.597,9
Nyugat	52.056,0	50.612,3	53.722,7	55.917,2	59.143,7

Forrás: INS – Tempo Online

A bruttó hozzáadott érték gazdasági ágak szerinti megoszlása tükrözi a megye sajátos gazdasági szerkezetét: a mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás és halászat súlya 10,02%, a feldolgozó iparé 32,2%, az építőiparé 6,55%, a szolgáltatásoké pedig 49,77%.

Gazdasági ágazatok megyei GDP-hez való hozzájárulása (CAEN Rev. 1 alapján - ezer lej 2011-es évi árfolyamon)*

Gazdasági ágazatok/évszám	2005	2006	2007	2008	% 2008- ban
Összes hozzájárulás	3168,1	3933,9	4636,0	5337,5	100
amiből:					
Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás	395,2	544,0	588,9	534,2	10.01
Halgazdálkodás és halászat	0,3	0,6	0,9	0,5	0.01
Bányászat	95,5	47,1	26,4	24,2	0.45
Feldolgozóipar	986,1	1267,6	1374,4	1719,5	32.22
Elektromos- és hőenergia, víz és gáz	36,1	38,2	43,3	53,3	1.00

Építőipar	123,1	179,8	257,3	349,4	6.55
Kereskedelem	303,6	471,0	553,7	571,2	10.70
Vendéglátóipar	48,3	59,0	76,8	81,8	1.53
Szállítás, raktározás és távközlés	223,4	280,7	344,9	413,4	7.75
Pénzügyi szolgáltatások	55,6	49,2	59,5	74,7	1.40
Ingatlanügylek, bérlemények és más vállalkozások számára nyújtott szolgáltatások	418,4	462,3	659,1	676,9	12.68
Közigazgatás védelem és társadalom-jóléti szolgáltatások	181,7	193,9	228,4	275,7	5.17
Oktatás	142,2	153,7	188,7	258,2	4.84
Egészségügy és szociális munka	104,4	114,8	141,3	184,8	3.46
Egyéb közösségi társadalmi és személyi szolgáltatási tevékenységek	54,2	72,0	92,4	119,7	2.24

Forrás: Hargita megye Statisztikai évkönyve, 2011

Ha e szám mellé hozzárendeljük azt az adatot is, hogy melyik szektor mennyi munkaerőt foglalkoztat, láthatóvá válik melyik a leghatékonyabb szektor gazdasági szempontból.

**Foglalkoztatottak megoszlása a gazdasági ágazatok (CAEN Rev.1)
szerint Hargita megyében**

Gazdasági ágazatok	2013	2013- ban (%)
Összes foglalkoztatott amiből:	61.050	100,0%
Mezőgazdaság, vad- és erdőgazdálkodás, halászat	1.673	2,7%
Bányászat	550	0,9%
Feldolgozóipar	19.009	31,1%
Elektromos- és hőenergia, gáz	612	1,0%
Hulladékgazdálkodás, ivóvíz ellátás	1.354	2,2%
Építőipar	3.518	5,8%
Kereskedelem	9.414	15,4%
Szállítás, raktározás és távközlés	2.702	4,4%

Szállodák és vendéglátás	2.201	3,6%
Távközlés és kommunikáció	970	1,6%
Pénzügyi szolgáltatások	711	1,2%
Ingatlanügyek, bérlemények és más vállalkozások számára nyújtott szolgáltatások	80	0,1%
Tudományos, műszaki és más szakmai tevékenységek	1.089	1,8%
Egyéb közösségi társadalmi és személyi szolgáltatási tevékenységek	2.100	3,4%
Közigazgatás, védelem és társadalom-jóléti szolgáltatások	2.549	4,2%
Oktatás	6.648	10,9%
Egészségügy és szociális munka	4.876	8,0%
Rekreációs, kulturális és előadói tevékenységek	667	1,1%
Egyéb szolgáltatások	327	0,5%

Forrás: Nemzeti Statisztikai Hivatal

2. A vállalkozások helyzete Hargita megyében

Aktív vállalkozások száma Hargita megyében

Évek	2005	2009	2013
Vállalkozások száma	7025	8246	7300

Forrás: Hargita megye Statisztikai Hivatala

Az új évezredben fokozatosan enyhült az 1990-es évtizedre jellemző vállalkozói boom, és ennek eredményeként mérsékeltebb ütemben emelkedett a működő vállalkozások száma. A vállalkozásbővülés mértéke a régióban 2008-ban jutott el a csúcsra. 2009-ben köszönhetően a begyűrűző gazdasági világválságnak és az országos gazdasági megszorításoknak a megyében működő vállalkozások száma elkezdett esni.

Egy 2011-ben készített felmérés² szerint a központi régióban a gazdasági egységek ezer lakosra vetített száma a 2002-2009-es időszakban 2-3 egységgel meghaladta az országos átlagot. A vállalkozói aktivitás nagyobb volt ebben az időszakban mint az ország más régióiban. Kivételt képez a Bukarest-Ilfov régió.

Ugyancsak ebből a kutatásból derül ki, hogy az ország egyes régióiban működő vállalkozások méret szerinti eloszlását figyelembe véve, hiányoznak a szignifikáns különbségek, azaz a

² "Integrált vállalkozásfejlesztési modell három fejlesztési régió kisvárosaiban", POS DRU projekt keretében készített kutatás

gazdasági egységek nagyon nagy része (88-89 %) 0-9 alkalmazottal működő kisvállalkozás, 8-9 % kisvállalkozás amely 10-49 alkalmazottat foglalkoztat, 1-2%-ra tehető a közepes vállalkozások aránya (50-249 alkalmazottal), míg a nagyvállalkozások (250 alkalmazott fölött) aránya nem haladja meg a 0,5 százalékot.

Aktív vállalkozások száma és ágazati megoszlása Hargita megyében (CAEN Rev. 2 alapján)

Gazdasági tevékenységek CAEN kód alapján / Évszám	2009	2013	%
Összesen	8246	7300	100,0%
Mezőgazdaság, erdő- és vadgazdálkodás	297	294	4,0%
Kitermelőipar	18	30	0,4%
Feldolgozóipar	1410	1269	17,4%
Elektromos- és hőenergia termelése, gáziparág, meleg víz és kondicionált levegő	11	23	0,3%
Vízellátás és hulladékgazdálkodás	42	53	0,7%
Építkezés	1022	763	10,5%
Nagybani és kiskereskedelem, autó- és motorbicikli javítás	2766	2458	33,7%
Szállítás és raktározás	422	389	5,3%
Szálláshely-szolgáltatás és vendéglátóipar	594	517	7,1%
Információs technológia és hírközlés	234	202	2,8%
Biztosítások és pénzügyi szolgáltatások	73	73	1,0%
Ingatlanközvetítés	127	107	1,5%
Tudományos, műszaki és más szakmai tevékenységek	642	575	7,9%
Adminisztratív és egyéb kiegészítő tevékenységek	267	242	3,3%
Oktatás	50	42	0,6%
Egészségügy és szociális munka	61	74	1,0%
Rekreációs, kulturális és előadói tevékenységek	83	73	1,0%
Egyéb szolgáltatások	127	116	1,6%

Forrás: Hargita megye Statisztikai Hivatala

A társas vállalkozások többsége a 2013-es évi adatokat figyelembe véve (33,7%) a nagybani és kiskereskedelmi, gépjármű- és motorbicikli javítási ágazatban, az ipari vagy az építőipar (17,4-12,39%) gazdasági ágazatban tevékenykedik, míg a mezőgazdaság, vad-, erdő-,

halgazdálkodás részesedése csupán 4%. A mezőgazdasági tevékenységet végző vállalkozások alacsony számát magyarázza az, hogy igen magas azoknak a száma, akik nem váltanak ki vállalkozási engedélyt mégis ebben az ágazatban tevékenykednek. A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás típusú cégek száma 7,1% az összes bejegyzett vállalkozást tekintve. Figyelembe véve, hogy a terület nagy turisztikai potenciállal rendelkezik, ez a szám lehetne magasabb is. A szállítás, raktározás 5,3%, a posta és távközlési ágazatoké pedig 2,8%.

A nagy foglalkoztatók nagyobb vállalkozások aránya alacsony, és inkább az olyan KKV-k illetve egyéni vállalkozások száma magas, melyek csak kevés számú munkaerőt foglalkoztatnak, derül ki a statisztikai adatokból.

3. Vállalkozási környezet Hargita megyében

Hargita megyében a KKV szektor fejlettségi szintjét, működését több tényező negatívan befolyásolja:

- a megye nem rendelkezik olyan gazdasági centrummal, amely képes lenne a térséget is magával emelve a vállalkozások fejlődését is beindítani, generálni;
- a megyében nincs megfelelő közlekedési infrastruktúra, hiányzik a gazdasági élet számára fontos autópálya, messze vannak a légikikötők;
- a térség hátrányos helyzetben van hegyvidéki jellege miatt, ami kihat a lakosságra, az önkormányzatokra illetve a vállalkozások keresleti szintjére. Kevés olyan nagy vállalkozás létezik illetve települt a megyébe, amely igényelné a helyi vállalkozások termékeit vagy szolgáltatásait.

A vállalkozások működését segítő, a tudás beépítését a napi gazdasági tevékenységbe, a műszaki fejlesztéseket segítő és megcélzó szervezetek és érdekvédelmi csoportok léteznek ugyan a megye területén, de működésük nem kellően hatékony. Ez köszönhető az országos kkv-at célzó fejlesztési és támogatási programok kigondolatlanságának is, illetve annak a ténynek, hogy hiányzik a megfelelő tudásimpulzus a helyi vállalkozásokból.

A vállalkozások helyzetének általános jellemzői

A Hargita megyei KKV-k többségére az országos átlagot meghaladó mértékben jellemző a magas munkaerő- és alacsony tőkeintenzitás. Köszönhető ez a tőkeszegénységnek illetve az elmaradó külföldi befektetéseknek. Nagyobb mértékben részesülnek a munkaerő foglalkoztatásából, mint a jövedelemből. A versenyképesség szempontjából a fenti negatív tényezőket némileg kompenzálja az olcsó munkaerő, bár ez a globális gazdaságban egyre kevésbé jelent versenyképességet növelő tényezőt.

A megyében alacsony a kisvállalkozások innovációs képessége. Ennek legfőbb okát már az előző alfejezetben tárgyaltuk. A világszintű tendencia az, hogy a KKV-k számára a helyi

specializált szervezetek vagy hatóságok olyan segítséget biztosítanak (inkubátorházak, képzések egyéb specializált programok), melyeket üzleti alapon nem engednék meg maguknak a vállalkozások. Ezen szolgáltatások támogatását az eddigi vállalkozásfejlesztési programok nagyon kevés esetben tudták megoldani.

Az innovációs folyamatok erősödése szempontjából kedvező, hogy a megyében működnek felsőoktatási intézmények, amelyek alapjai lehetnek az elkövetkezőkben valamilyen szintű innovációs/kutatási-fejlesztési tevékenységeknek, együttműködve a helyi vállalkozásokkal.

4. Beruházások, befektetések

Romániai külföldi tőkebeáramlás és működőtőke (2003-2011)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Külföldi tőke-beáramlás (millió euró)	5213	9059	7250	9496	3488	2220	1815	2138	2712
Külföldi működőtőke (millió euró)	21885	34512	42770	48798	49984	52585	55139	59126	29958

Forrás: Román Nemzeti Bank

A hazai szabályozások értelmében a beruházások, befektetések követését a Román Kereskedelmi Törzskönyvi Hivatal (ONRC) és a Román Nemzeti Bank (BNR) látja el. A fenti táblázat alapján jól követhető, hogy a 2008-as válság előtti időszakban 9 milliárd eurót meghaladó külföldi tőkét fektettek be Romániában. Ez a tendencia megszakadt a 2008-as válságot követően. A tőkebefektetések megoszlása Romániában természetesen nem egyenletes.

Bár az országba érkező külföldi tőkebefektetéseket tekintve a Közép-régió az országban a második legkedveltebb területnek számít, ez nem jelenteti azt, hogy Hargita megyében számottevő beruházás valósult volna meg. A beruházások a fejlettebb infrastruktúrával és pénzügyi szolgáltatásokkal rendelkező területeket preferálták. A Román Kereskedelmi Törzskönyvi Hivatal (ONRC) adatai alapján 2011-ben a Hargita megyében bejegyzett külföldi tőkéjű cégek száma 2071 volt.

5 Mezőgazdaság, halászat, erdőgazdálkodás

Egy ifjúsági stratégiának nem elsődleges célja a mezőgazdasági szektor teljes átvilágítása illetve kielemezése, viszont elengedhetetlen néhány mondatban elemezni, hiszen a megyei

GDP jelentős hányadát adja ez az ágazat. Kiemelten fontos kérdés ez azért is, mert a Hargita megyei lakosság mintegy 60 százaléka gazdálkodik földterületen vagy tart haszonállatot.

Hargita megyében a mezőgazdasági termelést több kedvezőtlen feltétel nehezíti: elaprózódott birtokszerkezet, a termőtalaj alacsony termőértéke, az elavult technikai felszereltség, a kapcsolódó infrastruktúra (köztük a mezőgazdasági feltáró- és összekötő utak) hiánya, illetve állapota. A szakemberek megítélése szerint szerény az alternatív mezőgazdasági termelés, és nem kielégítő mértékű a biogazdálkodás valamint az agrár-környezetvédelem. A megyei össz GDP-n belül a mezőgazdaság hozzájárulása 10%-os, a mezőgazdasági tevékenységet folytató népesség magas aránya meghatározó. A megyében működő vállalkozások 3,6%-a fő tevékenysége alapján mezőgazdasági vagy erdőgazdálkodási besorolású.

A mezőgazdasági besorolású egyéni vállalkozások száma regionális összehasonlításban nincs az élen, viszont az erdővagyon fölötti tulajdonjog közel fele (47%) közbirtokossági, míg a többi magánszemélyek, helyi önkormányzatok, egyházak és az állam tulajdonában van. Hargita megyében egy lakosra 0,7 ha erdős terület jut, míg országos szinten ez az érték csupán 0,29 ha, az európai átlag pedig kevesebb mint a fele, 0,30 ha.

6. Turizmus

A központi régióban és az azt alkotó megyékben található szálláshelyek számának alakulása

Régió és megye	2012-es adatok %	Évek							
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
		Helyek száma							
Központi régió	100	35380	39302	38453	42029	45388	53787	57536	60597
Fehér	6,08	1830	1828	2137	2109	3027	3268	3656	3858
Brassó	40,34	12634	15729	14728	16742	17795	21699	25524	26145
Kovácsna	8,99	2592	2832	3293	3638	4050	4836	4254	5552
Hargita	15,88	7063	7263	6428	6909	6759	8542	8015	8045
Maros	17,32	6138	6385	5854	6093	7692	9317	9840	10450
Szeben	11,39	5123	5265	6013	6538	6065	6125	6247	6547

Forrás: Román Statisztikai Hivatal

Hargita megye turisztikai szempontból rendkívül jó adottságokkal rendelkezik. Számos természeti látványosság, gazdag élővilág, kulturális és történelmi emlékhelyek, illetve egy az UNESCO védettsége alá tartozó látványosság is található a megye területén. Ezt a potenciált ugyanakkor számos veszély fenyegeti, kezdve a kontrollálatlan erdőirtásoktól a történelmi örökség részét képező bizonyos műemlékek leromlásáig. Problémát képez még mindig a hiányos közlekedési infrastruktúra, hiányzó autópályák, repterek. Nem mondható el az sem, hogy a megye területén található üdülőtelepek sokszínű programmal várnák az idelátogatókat.

Történtek ugyan szálláshely-fejlesztések, és ez a statisztikai adatokból is kitűnik. Az elmúlt években a központi régió minden egyes megyéjében megnőtt a szálláshelyek száma. A regionális összehasonlításban jól látszik, hogy Brassó megye az, amely kiemelkedik a többiek közül az elérhető szálláshelyek tekintetében, őt követi Maros, majd Hargita megye. Noha a turisztikai potenciál megvan, mégsem ez az iparág az, amely a leginkább meghatározza a megyei gazdasági életet. A szektorban történtek beruházások, számos olyan uniós forrásból finanszírozott projekt valósult meg, amelynek célja hozzájárulni a megyébe látogató turisták számának növekedéséhez, illetve az itt eltöltött vendégéjszakák számának emelkedéséhez. Létezik turisztikai fejlesztési stratégia is, aminek az életbe ültetése is elkezdődött. Ennek főbb célkitűzései az antrópikus és a természeti turisztikai potenciál kihasználása, a turisztikai fogadóegységek és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások és kiszolgálóegységek fejlesztésének támogatása, a megye területén a turisztikai tevékenységben érintett felek rendszerbe fogása, a turisztikai iparágban tevékenykedők képzésének és továbbképzésének támogatása, és a régió, mint turisztikai termék marketingje.

A fent leírtakból nyilvánvalóvá válik, hogy célszerű az ifjúsági stratégia egyik prioritási tengelyébe beépíteni, és kiemelt figyelmet fordítani azokra a beavatkozásokra, amelyek a turisztikai fejlesztési stratégiában is jelen vannak, elkerülve a párhuzamos fejlesztéseket.

7. Ipari parkok, inkubátorházak

A beruházások, befektetések ösztönzése lenne az egyik legfontosabb feladat, amennyiben egy adott terület népességmegtartó erejét emelni szeretnénk. Ez történhet egyrészt a beruházások helybe csalogatásával, de elősegítik a helyi kisvállalkozások sikerei is a lakosság megmaradását a szülőföldjén.

A tőke, legyen az külföldi vagy belföldi, egy országon belüli telephelyválasztását befolyásolja többek között az ipari parkok jelenléte is. Ilyen értelemben az ipari parkok alapítása, léte a területfejlesztés eszközeivé váltak az elmúlt időszakban.³ A gazdasági illetve területfejlesztési

³ Rechnitzer János: Az ipari park, mint a regionális politika eszköze.

<http://www.google.ro/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.eco.u->

kutatások azt bizonyítják, hogy az ipari parkok hiánya hozzájárul az egyes területeken, régiókban a külföldi befektetések alacsony szintjéhez.⁴

Hargita megyében nem található egyetlen ipari park sem. A helyi vállalkozások támogatásának beindításához egyik legjobb mód az inkubátorházak működtetése lenne. Meghatározás szerint az inkubátorház olyan ipari és/vagy szolgáltató központ esetleg kereskedelmi létesítmény, ahol a kis- és mikrovállalkozók számára bizonyos feltételrendszer betartása mellett biztosítva vannak a tevékenységeik kifejtéséhez szükséges feltételeket. Ilyen tekintetben Székelyudvarhelyen elindult egy ilyen jellegű intézmény megalapítása, eredményeiről a későbbiekben lehet következtetéseket levonni.

Ezeket a realitásokat figyelembe véve célszerű, hogy az ifjúsági stratégia egyik vagy több beavatkozási területe segítse elő a fiatalok vállalkozásindítási ambícióit.

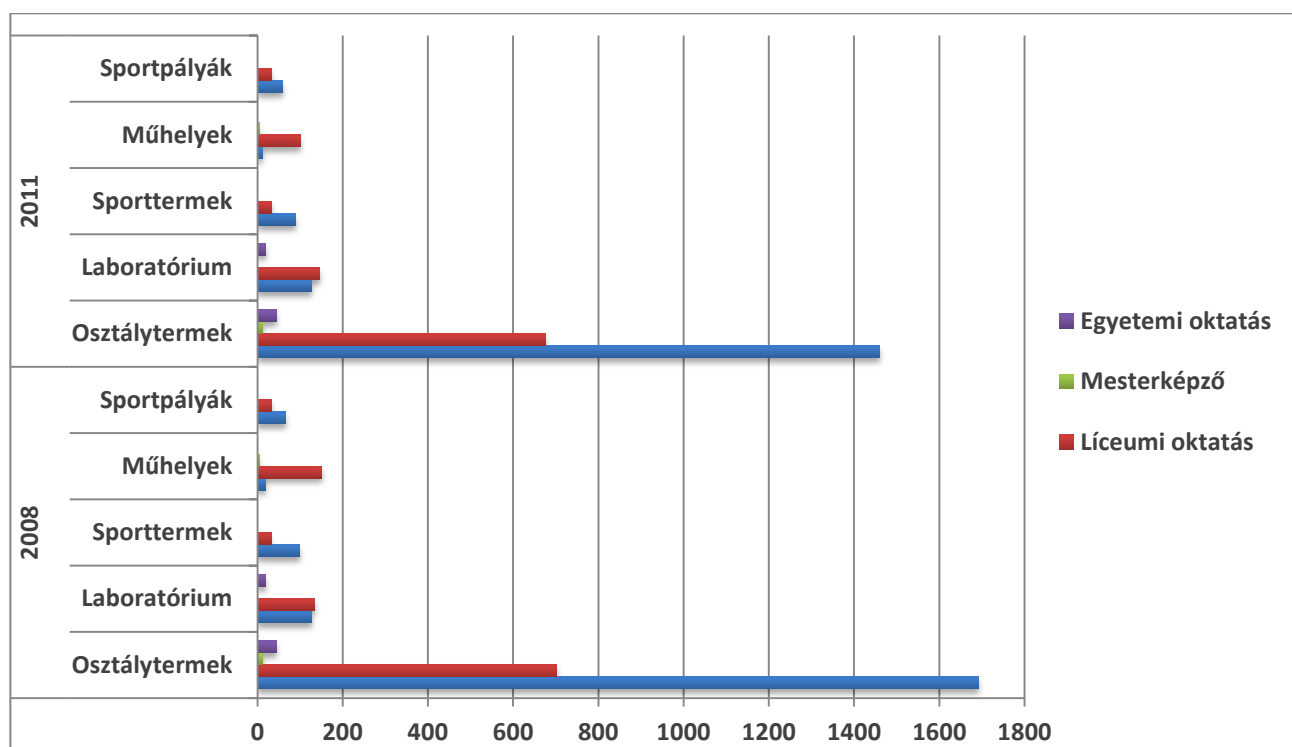
szeged.hu%2Fkutatas-tudomany%2Fipari-parkok-fejlodesi%2F04-regpoleszk-rj&ei=f8fKUduiNIvjtQas-4DwDA&usg=AFQjCNHw-nOyEKhyt0CRJ1JI-dY3mC3hOA&sig2=p8Qc8gg8yzxR8GwuN-s3qA&bvm=bv.48340889,d.Yms&cad=rja.

4 Stan Cătană Simona Laura: Investițiile străine directe în România. Doktori értekezés, BBTE Közgazdasági és gazdálkodástudományi Kar, 2008

2.3. Oktatási helyzet, iskolázottság, képzés

A diákok oktatása megyeszinten 131 (2013) alap- és középfokú, továbbá öt felsőoktatási intézményben (beleértve a kihelyezett tagozatokat is) valósul meg. A megye oktatási intézményeinek alpinfrastruktúrája (osztálytermek, laboratóriumok, sporttermek, műhelyek, sportpályák száma) némileg csökkent, ugyanis míg ezek száma 2008-ban 2451-re volt tehető, addig ugyanez 2011-ben 2192 volt. A csökkenés nagymértékben összefügg a népesség alakulásánál ismertetett trendekkel, az utóbbi évek trendjeivel, a gyerekszám csökkenésével, aminek következtében oktatási intézményeket vontak össze, illetve szüntettek meg. Ennek alakulását, az alábbi táblázat szemlélteti. Nagyobb változás az elemi és gimnáziumi oktatás szintjén az osztálytermek csökkenésében történt. A statisztikai adatok alapján 2011-ben 233 osztályteremmel volt kevesebb, mint 2008-ban.

A megyei oktatási intézmények (alap)infrastrukturális ellátottsága (2002- 2011)

Forrás: Megyei Statisztikai Hivatal

Az infrastrukturális ellátottság tekintetében számítógépekről rendelkezünk megfelelő adatokkal. Ennek alapján elmondhatjuk, hogy 2008-2013 közötti időszakban a megye oktatási intézményeiben (elemi, gimnáziumi, líceumi, mesterképző és felsőfokú oktatás) 23%-al nőtt a számítógépek száma, 4228-ról 5200-re.

A megye oktatási helyzetének vizsgálatakor figyelembe vettük azokat a csökkenő tendenciákat, melyek a lakosság számát jellemzik. A statisztikák tükrében megállapítható, hogy a megye lakosságának csökkenése arányos a megyei oktatási intézmények beiskolázási számának csökkenésével (11,7%).

Beiskolázási számok (2002-2013)

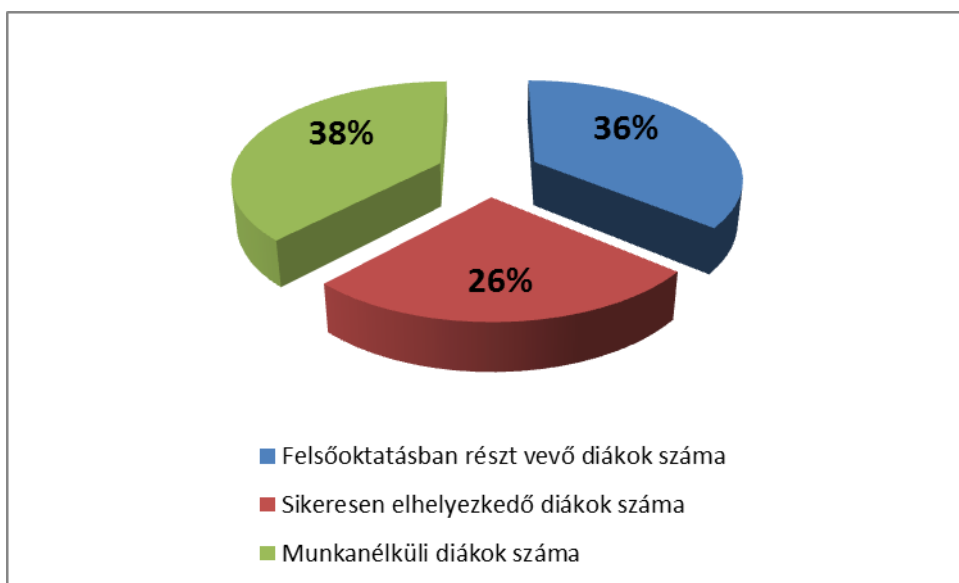
Tanév/Oktatási szint	2003/ 2004	2004/ 2005	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013
Óvodai oktatás	13605	13452	13390	13296	13254	13209	13459	13782	13582	10240
Elemi és gimnáziumi oktatás	31448	30060	29176	28590	28168	27968	27665	27323	26942	29353
Líceumi oktatás	12235	12608	12924	13293	13649	12811	12893	13356	13643	11900
Mesterképző	3972	4289	4124	3844	3424	2891	1895	834	157	808
Posztliceális oktatás	1112	1256	1263	812	676	703	631	781	873	1052
Egyetemi oktatás	1300	1504	1611	1630	1759	1796	1388	1486	1253	999
Összesen	63672	63169	62488	61465	60930	59378	57931	57562	56450	54352

Forrás: Megyei Statisztikai Hivatal, INS Tempo

Noha az óvodai beiskolázási számok az utóbbi 10 évre visszatekintve viszonylag alacsony csökkenési tendenciát vetítenek elő, az elemi és a gimnáziumi oktatás számadatait vizsgálva már szembetűnő, 21%-os csökkenésről beszélhetünk. A mesterképzésben, illetve a líceumokban részt vevő diákok száma közötti változás azzal függ össze, hogy a szak- és inasiskolák megszűntével a diákok többnyire a vidéki líceumok diákjaivá váltak.

A Hargita Megyei Tanfelügyelőség 2014-as felméréséből, melyben a 2013-ben középiskolát végzettek helyzetét (továbbtanulás, foglalkoztatottság) mérték fel, kiderül, hogy a végzettek 38%-a munkanélkülivé válik, 35%-a továbbtanul és a maradék 27% kap munkát. Ezt a következő táblázat szemlélteti:

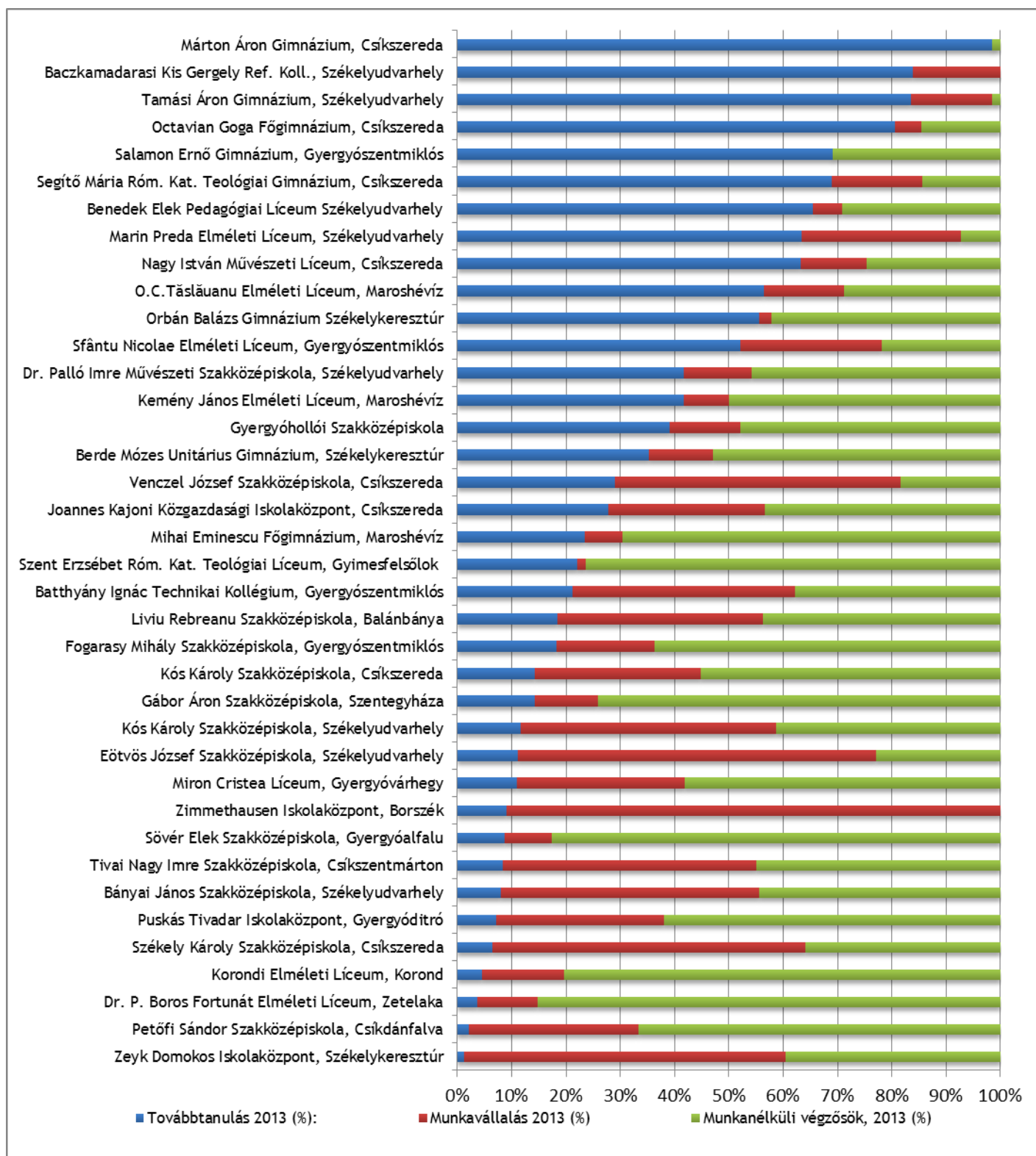
A 2013-ben végzett diákok helyzete

Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség, 2013.

Az adatok lehetővé teszik, hogy ezt a megye középiskoláiban iskolai bontásban is megnézzük, melyből kiderül, hogy a megye 37 középiskolájából 12-ben a végzettek több mint 50%-a továbbtanul. Első helyen a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium, ahol a végzettek 98,5%-a választja a továbbtanulást, ezt követi a székelyudvarhelyi Baczkamadarasi Kis Gergely Református Gimnázium 83,9%-al és a Tamási Áron Gimnázium 83,6%-al.

A 2013-ben végzett diákok helyzete, iskolánként

Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség, 2013

Pozitív fejlemény viszont az, hogy azokban az iskolákban (főleg a megye 21 szakközépiskolájában), ahol alacsony a továbbtanulási arány, viszonylag magas a sikeresen elhelyezkedők aránya, mivel:

- a helyi vállalkozások tőkeszegények, és nem tudnak befektetni a megfelelő technológiák beszerzésébe, ezért tevékenységeik nagyrészt munkaintenzívek. Ebből következik, hogy nagyobb az igény/kereslet a szakmunkásokra és fizikai munkásokra, mint a szellemi foglalkoztatottakra;
- a szakközépiskolában folyó képzés olyan szakmai tudást nyújt az ott tanuló diákoknak, amit hasznosíthat a munkaerőpiacon, az oktatás során szakmai tapasztalatot szerezhethet, amit pozitívan bírálhatnak el egy állásinterjúban;
- a szakiskolai képzés többé-kevésbé igazodik a munkaerőpiaci kereslethez is: a fa megmunkálásában jártas emberekre (asztalosok, ácsek), kőművesekre, beltéri munkálatokat végző szakemberekre, víz-, villany- és gázszerelők, autószerelők, eladási ügynökökre van leginkább szükség megyeszinten, akik ilyen szakmát végeznek, jobb eséllyel elhelyezkednek az iskola befejezését követően.

A megyében 2013-ben 3183 diák végezte el a XII., illetve a XIII. (esti tagozat) osztályt, a júliusi érettségi vizsgára ennél valamivel többen, 3052-en iratkoztak be, de az eredmények katasztrofálisnak bizonyultak, ugyanis a vizsgázók majdnem 60%-a mebukott, csak 1204 diáknak sikerült a „megmérettetés”, ami 42,49%-os átmenési aránynak felel meg. Összehasonlítva a 2012-es eredményekkel, amikor a diákok 30,25%-a érettségizett sikeresen, elmondhatjuk, hogy a 2013-es eredmények előrelépést jelentenek

Az érettségi utáni oktatás egyrészt posztliceális oktatási formában történik, másrészt egyetemi keretek között. Mindkét esetben a 2000-es évektől kezdődően egy növekvő trendről beszélhetünk; míg a posztliceális képzés népszerűsége a 2005/2006-os tanévig növekedett, majd a rákövetkező tanévben ebben a képzési formában részt vevő diákok száma egynegyedével csökkent, addig az egyetemi oktatásban részt vevő diákok száma a 2008/2009-es tanévben elérte a 1796-os számot, ami a 2011/2012-es egyetemi évben 1253-ra, a 2012/2013-as tanévben 1068-ra csökkent; ezeknek 62%-a lány.

A fogyás egyrészt az évek óta csökkenő diáklétszámmal magyarázható, továbbá alacsonyabb azoknak a diákoknak is a száma, akik sikeresen leérettségiztek. A másik magyarázó tényező a válságnak tulajdonítható: a továbbtanulást nem tekintik hasznos befektetésnek, harmadrészt pedig az egyetemet végzettek elhelyezkedése sem gördülékeny, nagyon sok az „egyetemet végeztem, de nem kaptam munkát” típusú negatív példa.

Felsőoktatási intézményben folytatják tanulmányaikat (%)

Év	2009	2010	2011	2012	2013
%	54,38%	50,87%	48,27%	36,07%	34,81

Forrás: Hargita Megyei Tanfelügyelőség, 2013.

A felsőoktatás tekintetében a legnépszerűbb felsőoktatási intézmények városai a beiratkozási számok alapján Kolozsvár (39,0%), Marosvásárhely (21,4%), Brassó (11,0%), Csíkszereda (9,3%), Bukarest, Székelyudvarhely, Temesvár és Gyergyószentmiklós. A választott profil alapján humántudományok vezetnek 15,38%-al, majd sorrendben követi a reáltudományok (10,44%), közgazdasági (10,33%), orvosi (9,45%), reáltudományok (8,05%), kommunikáció, turizmus, pedagógia, jog, menedzsment.

2.4. Szociális környezet

2012 végére az ifjúsági munkanélküliség szintje a márciusi 22,6%-ról 23,4%-ra emelkedett az Európai Unióban. A munkaerőpiacon aktívan részt vevő fiatalok esetében kétszer nagyobb a munkanélküliség kockázata, mint az aktív felnőtt lakosság körében. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok aránya ugyancsak emelkedik: 2012 második negyedében a fiatalok 12,6%-a tartozott ebbe a csoportba, ami 2,3 százalékponttal magasabb, mint a négy évvel korábbi érték.⁵

⁵ Európai Bizottság: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso/report_hu.pdf, letöltve 2013. május 10-én.

**Munkanélküliek aránya Hargita megyében az aktív népességhez viszonyítva
(2004-2013)**

Év	Aktív népesség	Munkanélküliek száma	Munkanélküliek aránya Hargita megyében (%)	Munkanélküliek aránya Romániában (%)
2004	138500	8503	7	7.7
2005	132900	9511	7.9	6.4
2006	137900	11783	9.36	6.1
2007	139600	10069	7.38	5.3
2008	139600	7172	5.26	4.2
2009	139600	9280	7.4	4.9
2010	144700	15125	11	8.1
2011	145200	12777	8.6	6.8
2012	145200	9196	6.75	5.4
2013	141200	10567	7.44	5.8

Forrás: Országos Statisztikai Hivatal, Megyei Statisztikai Hivatal

Hargita megyében az Országos Statisztikai Hivatal adatai alapján a munkanélküliek aránya 2008-ban a gazdasági válság kitörése előtt volt a legalacsonyabb (5,26%), míg a legmagasabb 2010-ben, amikor a válság negatív hatásait már érezni lehetett. Ekkor a 2008-as minimumhoz képest 110%-os növekedés volt tapasztalható, az aktív népesség több mint egytizede lett munkanélküli. Ez a növekedés az országos munkanélküliségi aránynál is megfigyelhető. A táblázat alapján megállapíthatjuk, hogy az elmúlt 10 évben csak 2004-ben volt alacsonyabb a Hargita megyei munkanélküliségi ráta az országos átlagnál, tehát a munkanélküliek aránya Hargita megyében nagyobb, mint az országos átlag. Ez azzal is magyarázható, hogy az országos átlagnál nagyobb a családi, avagy önfenntartó gazdaságokban dolgozók száma, akiknek nincs bejelentett munkahelye.

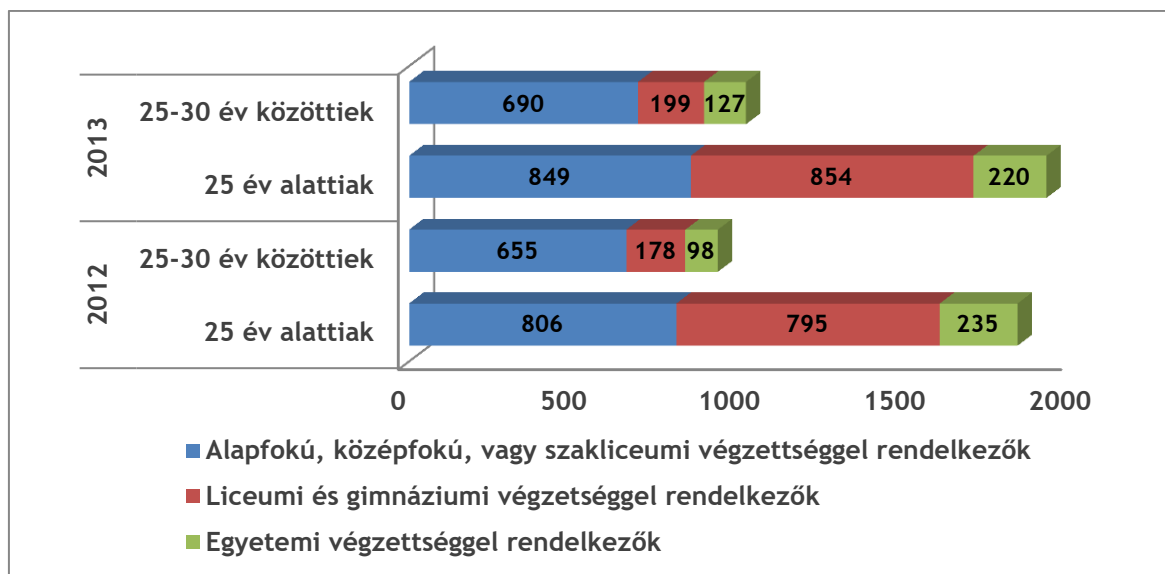
Hargita megyei (bejelentett) munkanélküliek száma (2012-2013)

Év	Aktív népesség	Munkanélküliek száma	25 év alatti munkanélküliek száma	25-30 év közötti munkanélküliek száma
2012	145200	9196	1836	n.a.
2013	141200	10567	1923	1016

Forrás: Hargita Megyei Munkaerő Elhelyező Ügynökség

A megyében a 2012-es és 2013-as adatok alapján a munkanélküliek közel 20%-át a 25 év alatti fiatalok alkották. Ez azt jelenti, hogy minden 5 munkanélküliből 1 személy 25 év alatti fiatal.

Fiatalok munkanélküliségi aránya a végzettségük alapján (2012-2013)

Forrás: Hargita Megyei Munkaerő Elhelyező Ügynökség

A végzettség és a munkanélküliség közötti összefüggéseket jól mutatja a fenti ábra. A 25 év alatti munkanélküliek körében az alapfokú iskolai végzettséggel és a líceumi végzettséggel rendelkezők aránya mindkét esetben 44% körül van, míg azon munkanélküli fiatalok aránya, akik valamilyen egyetemi végzettséggel rendelkeznek közel háromszor kisebb, azaz 12% körüli. A 25 és 30 év közötti fiataloknál már nagyobb változás figyelhető meg. Itt a munkanélküliek közel 70%-át teszik ki azok, akik csak alapfokú, közép- vagy szakfokú végzettséggel rendelkeznek, 20%-át a líceumi és gimnáziumi végzettséggel rendelkezők, és 12%-át az egyetemi végzettséggel rendelkezők. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy az alacsonyabb képzéssel rendelkező fiatalok elhelyezkedési esélyei sokkal rosszabbak mint azoké, akik valamilyen egyetemi vagy felsőoktatási végzettséggel rendelkeznek.

Az Európai Tanács 2012. januári informális ülésén a Bizottság elindított egy kezdeményezést az ifjúsági munkanélküliség által leginkább érintett nyolc tagállam megsegítésére. Ennek alapján 2012 februárjában tagállami és bizottsági tisztviselőkből álló munkacsoportok jöttek létre Görögország, Írország, Lettország, Litvánia, Olaszország, Portugália, Spanyolország és Szlovákia részvételével. A fiatalok munkalehetőségeinek bővítése és a KKV-k finanszírozáshoz jutásának támogatása érdekében a munkacsoportok az uniós források átcsoportosításán és a forrásfelhasználás felgyorsításán dolgoztak.

Az előzetes eredmények azt mutatják, hogy a munkacsoportok jelentős mértékben hozzájárultak az ifjúsági munkanélküliség ellen folytatott küzdelemhez. A legfrissebb eredmények azonban egyértelműen azt mutatják, hogy az állástalan fiatalok száma továbbra is emelkedik, aminek következtében az ifjúsági munkanélküliség változatlanul az egyik legégetőbb probléma az Európai Unió számára. A tendencia megfordításához mind tagállami, mind európai szinten folytatni kell a megkezdett erőfeszítéseket.

A jövőre tekintve elmondhatjuk, hogy a fiatalok foglalkoztatásához nyújtott támogatások köre kiegészül az Európai Tanács által februárban elfogadott ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezésre szánt 6 milliárd euróval. Ez az uniós strukturális alapok által nyújtott, már eleve nagyon jelentős összegű támogatásra fog épülni: 3 milliárd euró az Európai Szociális Alapból kerül elkülönítésre, további 3 milliárd euró pedig a fiatalokat támogató intézkedéseket, többek között az ifjúsági garanciát finanszírozó új költségvetési sorról fog származni. A Bizottság most elő fogja terjeszteni jogalkotási javaslatát, amelyek révén a kezdeményezés kézzel fogható lehetőségeket teremt Európa fiataljai számára.

A hazai gazdasági helyzet fényében nem meglepő, hogy a tavalyi év folyamán elkészített fiatalok körében végzett felmérés alapján (IRES – Barometrul de opinie publică – tineret 2012) jelentősen megnőtt azoknak a fiataloknak a száma, akik életmenetét negatívan befolyásolta a világméretű gazdasági válság. A megkérdezettek 47%-a nyilatkozta azt, hogy személyes jövedelmei csökkentek a válság ideje alatt.

A megkérdezett fiatalok 54% nyilatkozta azt, hogy nagyon súlyos problémát jelent számukra a munkaerőpiaci helyzet, az elhelyezkedés komoly problémákba ütközik. A megkérdezettek 54% nyilatkozta, hogy egy másik igen súlyos probléma a fiatalok számára a megfelelő lakhatási lehetőség.

Igaz ugyan, hogy az elmúlt időszakban a megkérdezettek között munkaviszonyban álló fiatalok 62%-a sikerült megtartsa állását, de nyugtalanságra ad okot az, hogy jelentős számú fiatal veszítette el állását a válságnak köszönhetően. Sok fiatal akár részmunkaidőben is dolgozna, ha erre lehetősége lenne (22%).

A fiatalok romló pénzügyi lehetőségei rányomják a bélyegüket a továbbtanulási perspektívákra is. A továbbtanulók 8%-a hagyta abba tanulmányait anyagi problémák miatt.

2.5. Nemzetközi és hazai jogi környezet képezte feltételrendszer

Az aktuális hazai szabályrendszerben megfigyelhetők az ifjúság szakmai fejlődését illetve a munkaerőpiacon való elhelyezését elősegítő törekvések. Ugyanakkor több törvényt is alkottak azzal a céllal, hogy ösztönözzék a fiatal munkakeresők alkalmazását illetve védelmét. Ezek közül megemlíthjük azt a rendeletet, amely előírja, hogy nem szabad a 18 év⁶ alatti fiatal

⁶ A 2/2013-as számú törvény által módosított Munkatörvénykönyv, elérhető az alábbi weboldalon: http://www.avocat-dreptul-muncii.eu/codul_muncii_republicat_actualizat_2013.php.

alkalmazottakat heti 30 óránál többet foglalkoztatni, a fiatal alkalmazottaknak ugyanúgy joguk van az országos szinten érvényes minimálbérre (bruttó 850 lej/hó 2014-es évre), illetve 3 nappal több szabadnapot kell nekik biztosítani évente.⁷

A munkaerőpiacon való elhelyezés mellett az állam igyekszik támogatni a fiatal vállalkozók tevékenységét is. Az A.I.P.P.I.M.M vagyis a Kis- és Középvállalkozásokat Támogató Program a fiatal vállalkozók által alapított kis- és középvállalkozások létrehozását és működtetését tűzte ki legfőbb célul. Ennek elérése érdekében anyagi támogatást nyújtottak a 35 év⁸ alatti vállalkozók által alapított friss vállalkozásoknak, olyan vállalkozásoknak, amelyek az alapító első vállalkozásai, illetve jogi formájukat tekintve korlátozott felelősségű társaságok. Ezekkel párhuzamosan a romániai törvénykezés magába foglal több rendelkezést az ifjúsági szervezetek alapítására és működésére vonatkozóan.

A következőkben egy összesítés található az aktuális rendelkezésekről, amelyek a fiatalok munkaerőpiacon való elhelyezését illeti, valamint az ifjúsági szervezetek szabályozására vonatkozik.

Az ANOFM, vagyis az Országos Foglalkoztatási Ügynökség azzal támogatja a fiatal munkavállalókat foglalkoztató gazdaság entitásokat, hogy mentesíti a társadalombiztosítási alapba való járulék fizetésétől az alkalmazott fiatalok után 12 hónapig. A vállalatok havonta minden személy után egy egyezményes összeget kapnak, az ún. szociális indikátornak megfelelően. A 76/2002-es törvény 33.1 es bekezdése értelmében ennek a támogatásnak az értéke 500 lej⁹, ellenben a támogatást igénylőknek kötelessége a 12 hónapot követően még 2 évet foglalkoztatni az illető fiatalokat. A három év alatt ezek az alkalmazottak képzéseken vehetnek részt, az ezekkel járó költségek a munkáltató vállalat kérésére, a társadalombiztosítási alaphoz vannak finanszírozva.

A 72/2007-es friss végzősök alkalmazását ösztönző törvény (az utólagos módosításokkal aktualizálva) előírja, hogy azok a munkáltatók, akik tanulókat vagy egyetemistákat alkalmaznak a nyári szünetre, minden alkalmazott fiatal után részesülnek a fent említett indikátor által meghatározott összegű támogatás 50%-ában. A támogatást szintén igénylés után kapják, de évente csak 60 munkanap utáni támogatásra jogosultak egy fiatal után.

⁷ A 23/2013-as számú Kormányrendelet, ami meghatározza az országos bruttó minimálbér szintjét, elfogadva a Hivatalos Közlöny I. részében a 52-es számban.

⁸ 6/2011-es számú Kormányrendelet, megjelent február 2-án 2011-ben, a fiatalok által alapított kis és középvállalatok felélesztésének és támogatásának céljából, megjelent a Hivatalos Közlöny I. részében/103-as számban, alábbi weboldalon: http://www.onrc.ro/documente/legislatie/noi/ordonanta_urgenta_nr_6.pdf.

⁹ Munkanélkülieket alkalmazó, ezáltal munkahelyeket biztosító vállalkozások számára nyújtott támogatás elérhető az alábbi weboldalon: <http://www.gov.ro/upload/articles/115343/11.%20Sprijin%20pentru%20-firmele%20care%20angajeaz%C4%83%20%C8%99omeri%20%C8%99i%20creaz%C4%83%20locuri%20de%20munc%C4%83.pdf>

Az ifjúsági szervezetekre vonatkozó jogi keret

Az „Ifjúsági Törvény” a 14 és 35 év közötti korosztályt tekinti a szó szoros értelmében fiatalnak, a fiatalok tevékenységei alatt pedig mindazon tevékenységeket érti, amelyek a fiatalok társadalmi és gazdasági életben történő jobb elhelyezését célozzák meg.

Az Országos Sport és Ifjúsági Hatóság (Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret - ANST) egy, a központi közigazgatású, a Kormány irányítása alatt álló, a kormány fiatalokra vonatkozó stratégiáját megvalósító szervezet. Az alapelv, amelyen nyugszik a működése: a civil szférában jelenlevő és a saját programtervezetének egyeztetése és összehangolása az ifjúságot érintő fontosabb problémák orvoslásán nyugszik. Az intézményt 2004-ben alapították azzal a céllal, hogy átvegye az Oktatási-, Kutatási-, Ifjúsági- és Sportminisztérium tevékenységeit, amelynek szintén a fiatalság támogatása, illetve az ifjúsági központok koordinálása és táborok szervezése volt a fő tevékenységi köre. 2005-ben az ANT átszervezésre került a szervezet helyi befolyásának megerősítése érdekében, ekkor minden megyében külön Megyei Ifjúsági Központokat (Direcții Județene pentru Tineret) hoztak létre.

Az Ifjúsági Törvény értelmében¹⁰ a friss végzősök nyári időszakra való alkalmazásának ösztönzése érdekében a korábbiakban említett pénzügyi stimuláció összegének az 50%-át (a szociális referens mutatónak az 50%-a) lehet igényelni. A támogatást igénylés alapján kapják a vállalkozások a társadalombiztosítás költségvetéséből. A támogatás maximum 60 munkanapig igényelhető egy év alatt.

Az Ifjúsági Törvény értelmében az ifjúsági vagy ifjúságért tevékenykedő nonprofit szervezetek olyan közhasznú társaságok, amelyek alapító okiratban meghatározott fő működési célja az ifjúságot érintő tevékenységekkel kapcsolatos, és vagy az alapítóinak kétharmada ifjakkól áll. A federációk hasonlóképpen definiálhatók, ugyanezen két tevékenységre és alapítókra vonatkozó kritériumot kell teljesíteniük a rendelet értelmében.

Megyei Ifjúsági Központok olyan közszolgálati, az Országos Ifjúsági Hatósághoz tartozó intézmények, amelyek együttműködnek a helyi hatóságokkal az ifjúsági tevékenységek megszervezése és népszerűsítése érdekében. Ezen ifjúsági központok működését, illetve az általa ellátott tevékenységeket az ANT rendeletekben határozza meg.

A Hargita Megyei Sport és Ifjúsági Igazgatóság (D.J.T.S.) az alábbi tevékenységek révén biztosítja a megyei szintű ifjúsági stratégia életbe ültetését:

- Biztosítja az Ifjúsági és Sport Minisztérium célkitűzésének és az ehhez társított programjainak megyei szintű gyakorlatba ültetését;

¹⁰ A 350/2006-os Törvény 2006. július 17-én volt közzétéve a Hivatalos közlöny I. rész 648-as számában.

- Szabadidő központok bevonásával, elsősorban fiataloknak szóló szabadidős tevékenységeket (turisztika, sport, valamint táborok) szervez;
- Felügyeli a különböző sporttevékenységeket és az ifjúságot érintő normatívák betartását;
- Együttműködik a többi decentralizált állami intézménnyel, a központi közigazgatás szakosított szerveivel, a helyi hatóságokkal, egyéb közintézményekkel illetve más jogi személyekkel, legyenek azok a köz- vagy magánjogi, román vagy külföldi személyek;
- Különböző fiatalokat célzó tevékenységeket és programokat szervez, és koordinál kulturális, művészeti, oktatási, belföldi és nemzetközi turisztikai illetve egyéb jellegű területeken;
- Szakmai támogatást nyújt a helyi hatóságoknak a fiatalokat célzó Ifjúsági és sportrendezvények megvalósítása és lebonyolítása érdekében;
- Együttműködik, partnerségeket alkot különböző jogi és fizikai személyekkel az ifjúsági- és sport programokat érintő célkitűzések elérése érdekében;
- Információkat és tanácsadást kínál sport- és ifjúsági területeken;
- A különböző sport- és ifjúsági programokat szervez, vezet és értékeli, valamint aktívan részt vesz ilyen jellegű eseményeken;
- Nyilvántartja a megyében működő ifjúsági szervezeteket;
- Tematikus táborokat, szabadidős programokat, kurzusokat és szemináriumokat szervez diákoknak és egyetemistáknak;
- Hátrányos helyzetű fiatalok és gyermekek számára szervez különböző foglalkozásokat;

Helyi sportcsapatoknak és egyéni sportolóknak szóló tevékenységeket finanszíroz. Az Ifjúsági Törvény negyedik bekezdése értelmében az ifjúságot érintő politikák az alábbi általános alapelveken nyugszanak:

- Egy átfogó és integrált stratégia kidolgozása és népszerűsítése az aktuális szociális felmérések eredményeinek elemzése következtében;
- A fiatalok minél nagyobb számban való bevonásának biztosítása az őket érintő döntésekbe illetve a hosszú távú elképzelések és célkitűzések meghatározásába főként az ifjúsági szervezetekkel való szoros együttműködés révén;
- A fiatalok társadalmi életbe való részvételének serkentése illetve a társadalmi felelősségvállalás ösztönzése;
- Támogatás és tanácsadás nyújtása a fiatalok számára a gazdasági, oktatási és kulturális életben való részvételük serkentésére;
- A központi és helyi közigazgatás ifjúsági szervezetekkel való együttműködésének támogatása, olyan Tanácsadó Testületek létrehozásával, amelyeket több ifjúsági szervezetből hoznak létre;
- Az oktatáshoz, képzéseken való részvételhez való jog biztosítása;
- A fiatalok korszerű technikai felszerelésekhez való hozzáféréseinek támogatása;
- A fiatalok körében a mobilitás serkentése;
- Az önkéntesség vállalásának ösztönzése a fiatalok körében;
- A különböző kultúrák közötti kommunikáció serkentése, a rasszizmus, az idegengyűlölet, előítéletek leküzdésére való törekvés a fiatalok körében.

Általánosan a munkanélküliségi biztosítási alapból finanszírozott munkaerőpiacon való elhelyezést stimuláló megyei szintű ráfordítások értéke a következő táblázatban összefoglalt értékek szerint (RON) alakultak:

Ráfordítás típusa	Tervezett költségvetési érték	2011 végéig elköltött összeg	%
Szakmai képzések	260.000	60.199	23,20
Friss végzősök munkaerőpiacon való elhelyezésének ösztönzése	5.650.000	1.450.438	92,50
A munkanélküli segélyre való jogosultság periódusa előtti alkalmazás stimulációja		358.736	
A munkaerő mobilitás serkentése		142.975	
Hátrányos helyzetű munkanélküliek alkalmazásának ösztönzése		3.066.396	
Végzős diákok elhelyezése		144.361	
Kifizetések a 72/2007-es törvény értelmében		46.229	
Végzősök szakmai képzésére történő kifizetések (84-es bekezdés alapján)		18.958	
Meghatározott időtartamra kötött foglalkoztatási programok működtetése	10.000	7.000	70,00
A munkanélküliség csökkentését célzó intézkedések (karrier tanácsadás)	220.000	206.716	94,00
Kollektív outplacement szolgáltatások	-	-	-
KKV-knak nyújtott kedvezményes hitelek	-	-	-
Összesen	6.140.000	5.502.008	89,60

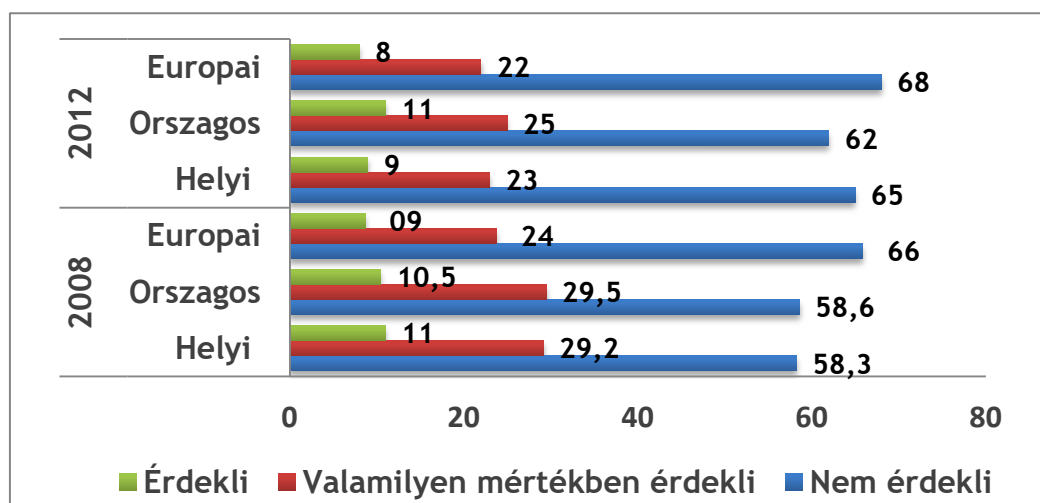
Forrás: Hargita Megyei Foglalkoztatási Hivatal 2012-ben kiadott jelentése

2.6. Politikai, közéleti és közösségi részvétel

A Hargita megyei fiatalok helyzetelemzésekor figyelembe vettük – romániai és Hargita, Kovászna és Maros megyei összehasonlításban – ennek a korosztálynak a közélethez és a politikához való viszonyát, illetve az érdekérvényesítő képességét is, mely az adott közösségben, ha célirányosan van kihasználva, komoly erőforrást jelenthet, hozzájárulva a közösség kohéziójának erősítéséhez, az ifjúság összefogásához, továbbá szakmai és szabadidős programok szervezéséhez és a közösség mindennapjainak színesebbé tételéhez.

Az utóbbi években a fiatalok körében végzett felmérések és közvéleménykutatások eredményeire alapozva megállapíthatjuk, hogy országos viszonylatban folyamatosan csökken a közéletre és a közügyekre, a politikára való figyelés. A probléma helyi, országos és európai szinten is megjelenik, és sajnos az érdektelenség növekvő tendenciát mutat. Összevetve az Országos Sport és Ifjúsági Hatóság felmérésének eredményeit (ANST - Barometrul de Opinie Publică- Tineret 2008, 2012) megállapíthatjuk, hogy míg 2008-ban a fiatalok 58,3%-át egyáltalán nem érdekelték a helyi szintű politikai történések, addig ez 2012-re 65%-ra emelkedett, míg a helyi politika iránt valamennyire érdeklődők aránya a 2008-as 29,2%-ról 2012-re 23%-ra csökkent. Hasonló trendeket figyelhetünk meg az országos illetve az európai szintű politikai történésekhez való viszonyuláshoz is, melyet a következő táblázat szemléltet:

A helyi, országos és európai politikai események iránti érdeklődés (2008, 2012)

Forrás: ANST - Barometrul de Opinie Publică–Tineret 2008, 2012.

Jól látható, hogy az országos és az európai politikával szembeni érdektelenség a vizsgált időszakban növekedett, ami részben azzal magyarázható, hogy a fiatalok a politikát, a politikusokat eleve rosszként fogják fel, az ehhez kapcsolódó eseményeket, folyamatokat is

negatív jelzőkkel társítják, ami köreikben fokozott érdektelenséget generál. Nem állnak rendelkezésünkre a Hargita megyei fiatalok politikához való viszonyulására vonatkozó adatsorok, viszont az Ifjúsági Hatóság 2008-as felmérésére alapozva a kolozsvári székhelyű Nemzeti Kisebbségkutató Intézet által végzett felmérés alapján megállapítható, hogy a Hargita és Kovászna megyei fiatalok esetében magasabb az érdektelenség az országos átlaghoz viszonyítva, mármint ami a politikai döntéseket illeti (*ISPMN, Kiss-Barna- Sólyom: Erdélyi magyar fiatalok, 2008*). Az eredményekből következtethetjük, hogy országos átlaghoz viszonyítva akár 3%-al is magasabb az érdektelenség a Hargita és Kovászna megyei fiatalok esetében, aminek következtében a jövőben a választásokon való alacsonyabb részvételi szándékot jelez.

A fiatalok érdekérvényesítő képessége megyeszinten főként az ifjúsági szervezetekben kifejtett tevékenységben illetve nagyrészt az innen rekrutálódott fiatal önkormányzati képviselők tevékenységében nyilvánul meg.

Az ifjúsági szervezetek tevékenységére és érdekérvényesítésére a „kezdeti fellángolás majd kifulladás” a jellemző, ugyanis a 2000-es évektől látványosan megugrik a számuk (lásd a felcsíki és alcsíki falvak), melyeket pár év elteltével már nem tudtak megtölteni tartalommal és „kifulladtak”. Jelenleg nem minden településen tudták újra élettel megtölteni ezeket a csoportosulásokat, viszont nagyon sok olyan szervezet alakult át vagy alakult újra, melyek példaértékűek lehetnek a megye fiataljainak, csak hogy néhányat említsünk: Bethfalva, Zetelaka, Máréfalva, Madéfalva.

Az ifjúsági szervezetekben való tevékeny, aktív szerepvállalás középtávon megtérül, ugyanis azok a fiatalok, akik a szervezet tevékenységeiben és vezetésében részt vesznek, olyan kompetenciákra tehetnek szert, mely meghatározó lehet későbbi pályájukra, akár az önkormányzatokban kifejtett tevékenységükre, ahol már jobb érdekérvényesítő potenciállal rendelkeznek, és eredményesebben tudják a közösség, különösen az ifjúság érdekeit képviselni. Ezt a fejlődési pályát a megye településének több polgármestere is járhatónak, mi több természetesnek venné.

A 2013 március elején a polgármesterek körében végzett felmérésből kiderült, hogy a legfontosabb elvárás az ifjúsági szervezetekkel szemben az, hogy kapcsolódjanak be a helyi közösség életébe, másrészt tartsák össze a fiatalságot, és növeljék a közösség kohézióját. Az értékelés alapján csak másodlagos elvárásként szerepel, hogy segítsenek, működjenek együtt a városi/falusi események megszervezésében, továbbá rendezvényeikkel tegyék színesebbé a település életét. A válaszokat kiegészítve olyan felvetések is megfogalmazódtak, hogy az ifjúsági szervezetek az önkormányzatok partnerei lehetnek a munkahelyteremtés elősegítésében, illetve olyan tevékenységek beindításában, melyek termelő beruházásokat jelentenek, továbbá jó lenne, ha a fiatalok a politikai életben is részt vennének.

3. SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
Közösségi kohézió ○ Az ifjúság körében van akarat közös cél kitűzésére, fejlesztési tervek kidolgozására, együttműködésre, közös programok megszervezésére; ○ A fiatalok aktívan részt vesznek az ifjúsági életben; ○ Erős a közösségtudat, csapatszellem; ○ Jó a kommunikáció: az ifjúsági szervezetek célcsoportjain belül, a célcsoport általában ugyanahhoz a (baráti) közösséghez tartozik; Társadalmi beágyazottság, társadalmi kapcsolatok ○ Az ifjúsági szervezetnek véleményformáló szerepe van; ○ A helyi önkormányzatokkal, más civil szervezetekkel az ifjúsági szervezeteknek általában jó kapcsolataik vannak; ○ A megyei önkormányzat nyitott az ifjúsági szervezetek felé, támogatja munkájukat; ○ Az ifjúsági szervezetek egy része helyi vállalkozók támogatását élvezi; ○ A külföldi ifjúsági szervezetekkel jól fejlődnek a szakmai kapcsolatok; ○ Az ifjúsági szervezetek jó viszonyt tartanak fent a történelmi egyházakkal; ○ Helyi szinten is jó médiakapcsolatok alakultak ki az ifjúsági szervezetek és a sajtó képviselői között; ○ Léteznek olyan rendezvények, amelyek kiemelten foglalkoznak az ifjúsági	Közösségi kohézió ○ Gyakori a széthúzás, egyet nem értés a szervezetek között, rivalizálás zajlik; ○ Esetenként gyenge az ifjúsági szervezetek közötti együttműködés; Társadalmi beágyazottság, társadalmi kapcsolatok ○ Nincs strukturált kommunikáció az önkormányzatok és az ifjúsági civil szervezetek között. ○ Nincs még kiforrott kapcsolat az egyetemek és a diákszervezetek között; ○ Nincs elegendő fiatal alkalmazott és képviselő az önkormányzatokban, aminek következtében elszakadnak az ifjúság problémáitól; ○ Az ifjúsági társadalom szintjén megfigyelhető, hogy az önkéntesség kultúrája nincs beágyazódva; Ifjúsági programok ○ Az ifjúsági szervezetek saját programjainak nem megfelelő marketingje; ○ Hiányos a helyi vállalkozók, illetve az önkormányzatok támogatása; ○ Gyenge a nem magyar nyelvterületről származó külföldi ifjúsági szervezetekkel való kapcsolatrendszer; ○ Egyes esetekben az ifjúsági programok résztvevői változatlanok, a célcsoportot

kérdésekkel;

- Az ifjúsági szervezetek rendelkeznek megfelelő megyei szintű jogi képviselettel;
- Esetenként léteznek fiatal önkormányzati tanácsosok, akik terítékre viszik a fiatalok problémáit;

Szamai felkészültség, képzések

- Az ifjúsági szervezetek élén megfelelő képzettségű vezetők vannak;
- Egyes ifjúsági szervezeteknél léteznek éves tevékenységi tervek, ami azt jelzi, hogy magas szakmai színvonal jellemzi a vezetést és a szervezetet;
- Jól működik a tudástranszfer az egyes ifjúsági szervezeteken belül a szervezet tagjai között;
- Létezik olyan kezdeményezés, ami a tapasztalatcserét segíti elő a szervezetek között;

Motiváció, prioritások, értékek

- A fiatalokat motiválja a programokban való részvételre a személyes tapasztalat, a kapcsolatépítési lehetőségek, a kirándulások, a jövedelemorientáltság;
- Az ifjúság körében egyetértés van a hagyományörzés fontosságát és a székely öntudat pozitív szerepét tekintve;
- Az ifjúsági szervezeteket az ötletgazdagság, a kreativitás, a lendületesség, a leleményesség jellemzi;

nem sikerül megfelelő módon mobilizálni;

- Hiányos információk a hasonló területen tevékenykedő szervezetekről, aminek egyenes következménye az együttműködések elmaradása és a párhuzamos programszervezés;
- Egyes szervezetek esetében a célcsoportot jellemző passzivitás miatt nehéz motiváló programokat kitalálni;
- Fiatal családokat célzó programok hiánya;
- Nem létezik egy megyei szintű ifjúsági eseménynaptár;
- Megfigyelhető az igénytelenség, a szabadidős tevékenységek nem megfelelő megválasztása;
- Rendszeres sportrendezvények hiánya;

Képzések, továbbképzések

- Az ifjúsági szervezetek önkénteseinek hiányos felelősségtudata, illetve a megfelelő önismeret hiánya;
- Hiányos pályaválasztási tanácsadási programok, hiányoznak a széles választékú szakmai továbbképzési lehetőségek;
- A belső képzési és felkészítési programok hiánya, kiegészítendő az idősebb és fiatalabb generációk közötti tudástranszfert;
- Hiányos az ifjúsági szervezeteken belül a forrásszervezési tudás;
- Folyamatos a változás, vezető-váltás a szervezetekben, aminek következtében hiányzik a stabilitás, a tapasztalatok átadása nehézségekbe ütközik;

- A szervezetek újonnan megválasztott vezetőinek hiányos a vezetői kultúrája;
- Az ifjúság körében az idegennyelv-tudás erősen hiányos, és nagy részének hiányos a román nyelvtudása;
- Hiányoznak a gyakorlatorientált képzések és továbbképzések;

Infrastruktúra, adminisztráció, projektfinanszírozás

- Az ifjúsági szervezetek nem elég tőkeerősek, a pályázatok előfinanszírozásához nincs megfelelő mennyiségű pénzügyi erőforrás;
- Hiányosak a fiatalok munkaerőpiacra történő integrálását célzó programok;
- Hiányos az ifjúsági kikapcsolódást, szabadidőeltöltést segítő infrastruktúra, nincs vagy nagyon kevés olyan táborozási lehetőség létezik, ahol megoldott az akadálymentesítés;
- Az sok ifjúsági szervezet képtelen önállósodni, túlságosan függenek a helyi önkormányzattól;
- Sok esetben a helyben tevékenykedő ifjúsági programok mögött egy informális csoport működik, nincs bejegyzett jogi személyiség;
- Hiányos az ifjúsági szervezetek infrastruktúrája, irodahelység, gyűlések rendezésére alkalmas terem;
- Hiányos a sport és szabadidős infrastruktúra;
- Egyes esetekben az ifjúsági szervezetek zártak, a csoportokba nehéz bekerülni, pl. diáktanácsok;
- A helyi önkormányzatok szintjén

	nincsenek lehetőségek ifjúsági projektek finanszírozására; ○ Az információáramlás hiányos az ifjúsági szervezetek körében, hiányoznak a körlevelek, hírlevelek; ○ Hiányos az aktív szervezetek adatbázisa; Demográfiai problémák, elvándorlás ○ Hargita megyei fiatalok munkanélkülisége, elvándorlása;
Lehetőségek	Veszélyek
Programfejlesztés ○ Csoportkohézió erősítése - képzés, fesztiválok, IFINAPOK, diákolimpia; ○ A kapcsolatháló erősítése, nyitás lehetősége a szervezetek között; ○ Közösségi háló kialakítása az ifjúsági szervezetek és tagságuk közt; ○ Új közhasznú önkéntességi programok indítása; ○ Új külföldi együttműködési lehetőségek, partnerek felkutatása; ○ Új tapasztalatszerzést célzó találkozók, programok szervezése; ○ A gyakornoki programok fejlesztése; ○ Sportrendezvények, csoportjátékok fejlesztése; ○ Új tánc- és ifjúsági táborok, vallásos táborok, nyelvtanulást biztosító programok fejlesztése; Programok minősége, népszerűsítés ○ A promoválás egész széles tárházának felhasználása a programok népszerűsítésének érdekében: telefon,	Társadalmi beágyazottság ○ Előfordulhat, hogy politikai pártok befolyása alá kerülhetnek a szervezetek; ○ A motiváció hiánya a diákok körében, a passzivitás súlyosabb problémává válik; ○ A rugalmasság hiánya a felnőtt társadalom részéről az ifjúsági programok megvalósításával kapcsolatosan; ○ Elmélyülő érdektelenség a programok célcsoportjának körében; Finanszírozás ○ A projektek finanszírozási forrásai esetén túlzott adminisztrációs elvárások jelenhetnek meg a pályázatok elszámolásakor; Infrastruktúra ○ Az ifjúsági rendezvények infrastrukturális hiányosságainak súlyosbodása;

mail, plakát, Facebook stb.;

- Akkreditációs rendszer kiépítése, amely az egyes programok minőségét biztosítja;

Finanszírozás

- Új finanszírozási lehetőségek felkutatása kisebb programokra, rendezvényekre;
- Pályázatfigyelő rendszerek felhasználása a források felkutatásában;

Társadalmi szerepvállalás erősítése

- Környezettudatos nevelés, ökoturizmus szerepének szélesítése a társadalomban;
- Önkéntesség fontosságának tudatosítása.

4. JÖVŐKÉP, ÉRTÉKEK, MEGKÖZELÍTÉSEK, KAPCSOLÓDÁSI PONTOK ÉS HORIZONTÁLIS JELLEG

4.1. Jövőkép

Hargita megye a Közép-Régió része, ennek jegyében saját törekvései és jövőképe szervesen kötődik ennek a térségnek törekvéseihez. A mai fiatalok 2020 Hargita megyéjének véleményformáló, döntéshozó nemzedékét képviselik. Így azok az intézkedések, programok, projektek és tevékenységek, amelyeknek a 2014-2020-as megyei ifjúsági stratégia ad keretet, az általános jövőképet szolgálják.

Hargita megye az a hely, ahol:

- *a fiatalok hosszútávú jövőképpel rendelkeznek, és önálló célkitűzéseket képesek megfogalmazni;*
- *a fiatalok rendelkezésre állnak azok a körülmények, amelyek a méltányos megélhetést biztosítják,*
- *döntéseiket a fiatalok a számukra kínálkozó összes lehetőség ismeretében hozzák meg úgy, hogy hozzáférésük van az ehhez szükséges összes információhoz;*
- *a fiatal tudatában van saját és környezete problémáinak, képes megfogalmazni őket, saját erőből megoldani, illetve alkalom adtán megfelelő segítséget kérni ehhez;*
- *lehetősége van a fiatalnak saját kezdeményezéseihez intézményes formát szervezni és ezáltal generációs társakat bevonni;*
- *a fiatal döntéshozóvá, társadalmi vezetővé, sikeres vállalkozóvá válása egyéni képességeinek függvénye egy befogadó, egyenlő esélyeket biztosító, erre az egyéni képességekre építő társadalomban;*
- *a fiatal tisztában van azzal, hogy a jövőkép teljesülésében, a társadalmi fejlődésben kulcsfontosságú tényezőt képez;*
- *a fiatalnak lehetősége van saját és társai szociális hátrányait leküzdeni, teljes jogú állampolgárként érvényesülni;*
- *a fiatal élete tudatos mind saját egészségi állapota, mind természeti és társadalmi környezetéhez viszonyítva.*

A tervezési időszak végére (2020) Hargita megye egy olyan Európa szinten is versenyképes térség lesz, melynek egyik legfőbb komparatív előnye – és egyben fejlettségének záloga – az aktív, tudatos és felelősségvállaló, szociális, gazdasági és társadalmi környezetére érzékeny és

annak alakításában résztvevő, hagyományait tiszteletben tartó, új értéket teremtő, magával és környezetével szemben igényes fiatal társadalom jelenléte. Hargita megye 2020-ra az ország azon régiója lesz, amely egyik legnagyobb megtartó erővel rendelkezik, fejlesztései eredményeképpen a fiatal generáció a megyében való letelepedést látja a legfenntarthatóbb választásnak.

4.2. A stratégia kidolgozásának és végrehajtásának vezérelvei

Nyilvánosság

Tervezés szintjén egy fejlesztési stratégia akkor tud hatékony lenni, ha széles körben ismert, elfogadott, olyan nyelvezetet használ, amely az ezen szakma határain kívül eső emberek számára is érthető, és amelynek kidolgozásában az érintettek köre is részt vett.

Végrehajtás szintjén egy fejlesztési terv akkor tekinthető nyilvánosnak, ha a koordinátorok az érintettekkel közösen rendszeres időszakokban áttekintik az elért eredményeket, következtetéseket vonnak le, és szükség szerint akár kiegészítik, módosítják a stratégiát.

Szakmaiság

Fontos felismernünk azt, hogy azok, akik a megye fiatalságáért tesznek, aktív szerepet vállalnak a folyamatokban. A kívülről érkező szemlélet viszont olyan elemeit veheti észre a folyamatoknak, amelyet a benne levőknek nem áll módjában észrevenni. A belső tapasztalatok és a külső szemlélő meglátásának kombinációja biztosíthatja az ideális megoldásokat bármilyen problémakör kezelésére.

Gyakorlati használhatóság

A fejlesztési stratégia akkor hatékony, ha több mint egy dokumentum. Éppen ezért igen fontos a gyakorlati cselekvések, konkrét projektek meghatározása is, amelyek a fejlesztésben használhatók, valamint azoknak az eszközöknek a meghatározása majd megszerzése, amelyek lehetővé teszik a stratégiába foglalt intézkedések végrehajtását, megvalósítását (logisztikai, humán és anyagi források). Ugyancsak fontos átlátni az általános jövőkép, a stratégiai szintű cselekvési terv, a konkrét programok és a programok gyakorlatba ültetését szolgáló projektek szerepét és egymás közötti viszonyát.

Modellérték

Számos ágazat területén fontos eredményeket ért el Hargita megye, viszont egyértelmű, hogy folytatni kell a megtett lépéseket, hiszen a fejlődés folyamata nem rendelkezik végállomással. Amennyiben egy adott időszakra meghatározott célok megvalósultak, a társadalom újabbakat határozhat meg.

Jelen stratégia felépítésének kidolgozásában alkalmazott szemléletek, alapelvek, munkamódszerek és az átfogó elméleti keret alapot adnak egy olyan modell kidolgozásához, amelyet a koordinátor szerepét felvállaló Hargita Megye Tanácsa más ágazatokban, szakterületeken is alkalmazhat.

Ennek tükrében az ifjúsági stratégiai tervezési folyamat más ágazatok számára is hasznossá válhat, a fejlesztési mechanizmusok ezáltal homogénné tehetők, az elért eredmények pedig egymásra épülhetnek, amelyek végső soron a térség társadalmának jelentősebb mértékű fejlődéséhez vezetnek.

4.3. Kapcsolódási pontok ágazatok szintjén

Hargita megye Ifjúsági Stratégiájának számos kapcsolódási pontja van egyéb ágazatokkal. A megye ifjúságának szerepe nemcsak szűk értelemben ifjúsági területen érvényesül, hanem számos kötődése van más ágazati tevékenységekkel is, éspedig:

- **Munkaerő, foglalkoztatás:** a foglalkoztatás területén szavatolt intézkedéseknek egyértelműen hatása kell legyen a fiatalokra, hiszen ők képezik a munkaerőpiaci szükségletek utánpótlását is. Éppen ezért átjárhatóságot kell biztosítani az oktatáspolitikai döntések, munkaerőpiaci politikák és ifjúsági intézkedések között.
- **Oktatás:** az oktatásnak szintén a munkaerő-piaci szükségleteket kell figyelembe vennie, az oktatás fő alanya pedig a fiatal. Olyan kötelező és alternatív oktatási formákat kell biztosítani, amelyek az életben való eligazodást segítik, lehetőleg úgy, hogy a fiatal szülőföldön maradjon. Az oktatás ugyanakkor központi szerepet játszik a gondolkodásmód formálásában, a szociális- és környezeti érzékenység kialakításában, az önkéntesség és aktív részvétel fejlesztésében.
- **Település- és térségfejlesztés:** a fiatalokat be kell vonni a térségfejlesztési folyamatokban. Az EU 2014-2020 a kistérségek intézményes szerepét kívánja megerősíteni a fejlesztési folyamatokban, ebbe bevonva nemcsak a köz-, hanem a magán- és civil szféra képviselőit is. Ugyanakkor a fiatalok szükségletei meghatározó

tényezői lehetnek az ebben az időszakban kidolgozott és leadott, romániai és uniós forrásokat felhasználó gazdaság- és társadalomfejlesztési projekteknek.

- **Kultúra, környezet:** egy fiatal akkor választja azt, hogy a megyében maradjon, ha nemcsak munkát kap, de élhető, kellemes, dinamikus környezetben élhet. Éppen ezért az életmód-kérdések a kulturális termelés és fogyasztás szempontjai interszektoriális kezdeményezésekben és programokban ölthetnek formát. Ráadásul, a fiatalok körében a szubkultúrák a legváltozatosabb formában jelennek meg, a kulturális tevékenységeknek ezen szubkultúrák beemelését is figyelembe kell vennie. Ezáltal a fiatal generációk lehetnek a kulturális megnyilvánulás tudatos gazdagítói. A kultúra és annak igényes művelése két további szempontban játszik jelentős szerepet: egyrészt sarkallja és elősegíti az értékteremtést, amely Hargita megyét gazdagítja, másrészt erősíti a büszkeségre alapozott hovatartozás érzését, amely hosszútávon a gazdaságban térül meg.
- **Természetvédelem, kapcsolat a természettel:** a természettel összhangban való ténykedés, megnyilvánulás, a természeti adottságok védelme a fiatalok megnyilvánulási formáinak szükséges velejárói. Hargita megye és a szomszédos megyék esetében a természeti adottság komparatív előnyt élvez, éppen ezért kulcsfontosságú, miként viszonyul a fiatal generáció ehhez a kérdéskörhöz, ehhez az adottsághoz, miként él együtt a természettel, miként óvja ezt.
- **Szociális érzékenység, a hátrányok leküzdése.** Munkanélküliség, szegénység, nemi-, vallási-, etnikai hovatartozás, szexuális orientáció, szellemi, vagy fizikai fogyatékosság mind okai lehetnek a hátrányos megkülönböztetésnek. Az ezen a téren való fejlesztések már az első pillanattól fogva figyelembe kell vegyék a fiatalok véleményét és szempontjait, különös tekintettel azokra a kategóriákra, amelyek napi szinten érzékelik a megkülönböztetést. A szociális hátrányok dinamikus leküzdése, illetve a hátrányos helyzetű csoportok számára a méltó és méltányos élethez való hozzáférés megkönnyítése horizontális európai alapelv.

4.4. Stratégiai kapcsolódási pontok

Hargita megye általános gazdasági és társadalmi fejlődése és a megye ifjúsági stratégiájának szempontjából a következő fő stratégiák bizonyulnak relevánsnak:

Az Európa 2020 stratégia, Nemzeti ifjúságpolitikai stratégia 2015-2020

Az Európai Közöség az Európa 2020 stratégia révén fogalmazta meg az európai fejlődés és társadalmi fellendülés mikéntjét átfogó célkitűzések és konkrét intézkedések által.

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája. Célja nem csupán az, hogy segítségével leküzdjük a válságot, amely számos uniós gazdaságot továbbra is kedvezőtlenül érint. A stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és inkluzívabb növekedés feltételeit kívánja megteremteni.

Annak érdekében, hogy e célok kézzelfoghatóak legyenek, öt kulcsfontosságú célkitűzés meghatározására került sor, amelyeket az Uniónak az évtized végéig el kell érnie. E célkitűzések a foglalkoztatásra, az oktatásra, a kutatásra és innovációra, a társadalmi befogadásra és a szegénység enyhítésére, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és az energiaügyre irányulnak.

A stratégia emellett hét kiemelt kezdeményezést is tartalmaz, amelyek keretet biztosítanak ahhoz, hogy kölcsönösen felerősítsék egymást azok az erőfeszítések, amelyeket az Unió és a tagállami hatóságok az Európa 2020 stratégia prioritásainak (innováció, digitális gazdaság, foglalkoztatás, ifjúság, iparpolitika, szegénység elleni küzdelem, erőforrás-hatékonyság) megvalósításáért tesz.

Jelen stratégia illeszkedése az EU2020-al

Az Európai Unió víziója az ifjúságról két megközelítésen alapszik: az ifjúságba való befektetés, amely jelentősebb forrásallokációt jelent a fiatalok mindennapjait befolyásoló ifjúságpolitikai célokra, valamint az ifjúsági kapacitás növelése, amely a fiatalok társadalom megújító szerepét kívánják megerősíteni, előnybe résztve a hátrányos helyzetekből induló fiatalokat.

2020-ra az EU egészének teljesítenie kell az előző alpontban említett öt célt, amelyek visszaköszönek jelen stratégia célkitűzésében is.

A foglalkoztatás területén biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot. A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia kiemelt fontosságot tulajdonít az itthon maradásnak, amelynek egyik legfőbb feltétele a munkaerőpiacon való elhelyezkedés lehetőségének megteremtése illetve megkönnyítése.

Az innováció területén az EU (köz- és magánforrásból származó) GDP-jének 3%-át a kutatás/fejlesztés és az innováció ösztönzésére irányuló beruházásokra kell fordítani.

Az éghajlatváltozás illetve az energiapolitika terén az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek). A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni. Az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani. A Hargita megyei stratégia külön prioritásként kezeli a környezettudatos életmódot és a környezetgazdálkodást, beavatkozási területei a térség környezeti valóságaira és reálisan beazonosított problémáira ajánlanak alternatívát.

A negyedik prioritási terület az oktatás. Itt a cél az, hogy a lemorzsolódási arány 10% alá csökkenjen. El kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen. Jelen stratégia az oktatást külön prioritásként kezeli, ugyanakkor horizontális elvként is beemeli a fejlesztésekben, hiszen minden egyéb prioritás teljesülésének alapfeltétele az oktatás fejlesztése. A felnőtt korú lakosság tudásszintjének emelése külön hangsúllyal jelenik meg a non-formális oktatás népszerűsítése révén.

A szegénység illetve társadalmi kirekesztés terén legalább 20 millióval kell csökkenjen azok száma, akik az uniós normák szerinti szegénységi küszöb alatt és/vagy társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent. A megyei ifjúsági stratégia 6. prioritása a szociális hátrányok leküzdését határozza meg, célja a hátrányos megkülönböztetést szenvedő fiatalok életminőségének javítása.

A 2014-2020-as időszakra szóló európai és romániai tervezési dokumentumok

Az átfogó gazdasági és társadalomfejlesztést, valamint infrastruktúrafejlesztést célzó, az európai szintű regionális felzárkózást célzó, európai strukturális, vidékfejlesztési és kohéziós alapok hatékony felhasználását szolgáló uniós rendeletek, valamint régiók, országok és transznacionális szinten kidolgozott ágazati és regionális operatív programok célrendszerei és beavatkozási területei több esetben is hatással lehetnek Hargita megye ifjúságára és ennek sajátos problémáinak kezelésére irányuló cselekvési tervre.

Romániai viszonylatban a 2020-as évre, az Európa 2020 stratégia jegyében a kormányzat felvállalta, hogy a foglalkoztatási ráta 70%-ra emelkedik a jelenlegi 62%-ról, a kutatás és fejlesztésre fordított összegek a GDP százalékában 2%-ra ugrik, a széndioxid-kibocsátást 19%-al csökken. A megújuló energiaforrások országos szinten 24%-ra kell emelkedjenek a vállalás alapján, ugyanakkor az energiahatékonyság emelkedik, és csökken az általános energiafogyasztás. Kormányzati elkötelezettséget vállalt az ifjúsági politika szempontjából egyik legfontosabb kérdésben is, miszerint a korai iskolaelhagyás 11,3%-ban állapodik meg 2020-ra, ugyanakkor a felsőoktatásban résztvevők száma 26,7% lesz. Szociális vonalon a hazai

vállalások alapján a szegénység vagy társadalmi kirekesztettség által veszélyeztetett emberek száma 580.000-el csökken 2020-ra.

A hazai 2014-2020 időszakra vonatkozó nemzeti fejlesztési terv még tervezési szakaszban van, ugyanakkor az elmúlt időszak tapasztalata elővetíteni látszik az Európa 2020 célkitűzéseivel való szinte betűpontosságnyi illeszkedést.

Románia ifjúsági stratégiája 2015-2020

Románia ifjúsági stratégiája a főbb 4 beavatkozási terület mellett tartalmaz egy sor olyan intézkedést, amely a célcsoport kisebb közösségeire vonatkoznak, és amelyekre nem foglalhatók be az általános intézkedések közé. Ilyen intézkedés vonatkoznak a gyermekvédelmi rendszerből kikerült fiatalok, utcán élő, lakhatási lehetőségekhez nem hozzáférő fiatalok, roma közösség fiataljai, speciális oktatásra szoruló fiatalok, általában a hátrányos helyzetű fiatalok.

Hargita megye gazdaságfejlesztésének stratégiai prioritásai

Az ifjúsági stratégiának mindenkor igazodnia kell a térség által megfogalmazott stratégiai és operatív prioritásokhoz is, ezeket kell szolgálnia. Hargita megye gazdaságfejlesztési programmal rendelkezik a 2012-2020 időszakra, melynek húzóágazatai a minőségi agrártermelés, a megújuló energiaipar, a vendéglátás és a faipar. Ezek a prioritások szorosan illeszkednek a környezettudatosság, az oktatás, a szociális kirekesztettség csökkentése és a munkahelyteremtés alapvető céljaihoz.

4.5. Horizontális jelleg

Az ifjúsági kérdéskör megközelítésében szemléletváltást jelenthet, ha nemcsak ágazatként tekintünk rá, hanem ennek horizontális jellegét erősítjük. A horizontális jelleg alapvetően azt jelenti, hogy minden gazdasági és társadalmi tevékenységben az ifjúságot, mint szempontrendszert kezeljük.

Jelen pillanatban Európa és Románia szintjén is csak elvétve jelentek meg olyan tervek és intézkedések, amelyek a fiatalokat koherens módon horizontális prioritásként kezelnék. Annak érdekében, hogy az ifjúságra vonatkozó intézkedések átfogó jellegűek legyenek, indokolt egy olyan módszertan és szempontrendszer kidolgozása, amely lehetővé teszi az ifjúsági sajátosságok beépítését más ágazatokban vagy akár kistérségek szintjén megfogalmazott cselekvési tervekbe.

Pozitív példát képez a Kolozsváron megjelent törekvés, hogy a városra igencsak jellemző ifjúsági dominancia a városfejlesztési stratégiájának részévé váljon. Ez a törekvés annak szellemében jelent meg, hogy Kolozsvár elnyerte az Európa Ifjúsági Fővárosa 2015 címet, a kezdeményezés viszont ebben az esetben is a nem-kormányzati szektorból érkezett.

Hargita Megye Ifjúsági Stratégiája ebben a megközelítésben irányadó kíván lenni és első szinten vezeti be ezt a szemléletet a stratégiai tervezésbe.

A stratégia önmagában vett horizontális jellegétől függetlenül a stratégiai tervezés illetve a végrehajtási időszak figyelembe kell vegye az Európai Unió horizontális fejlesztési elveit is. Közülük néhány, mint például a fenntartható fejlődés, a foglalkoztatottsági szint növelése, a társadalmi és területi kohézió erősítése valamint az egészséges társadalom megjelenik a stratégia prioritásai között, mindezeket át kell hasssa a nemek közti esélyegyenlőség és az innovációra alapozott versenyképesség-növekedés és az információs technológia használata.

A nemek közti esélyegyenlőség

A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség demokratikus alapelvét valamennyi politikában és intézkedésben érvényesíteni kell. A nők gazdasági, társadalmi tevékenységekben való részvételi esélyeit a férfiakéhoz hasonlóan minden esetben biztosítani kell. Románia esetében az esélyegyenlőség fogalma - a nemek közötti esélyegyenlőséget kiterjesztve - minden típusú társadalmi esélyegyenlőséget magában foglal.

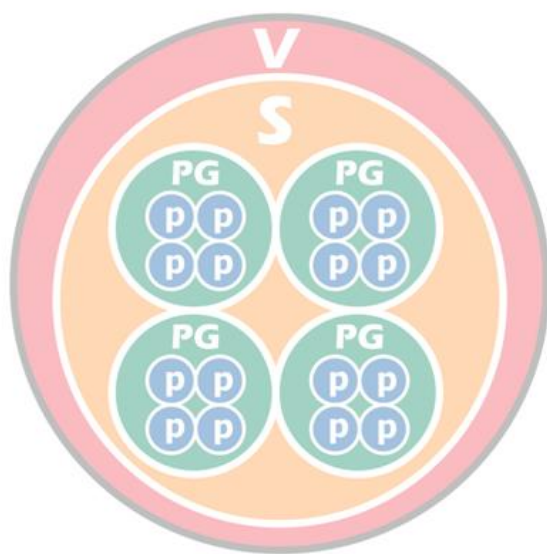
Innovációra alapozott versenyképesség-növekedés és az információs technológia használata.

A Megyei Ifjúsági Stratégia végrehajtása során relatív előnyben kell részesíteni az adott fejlesztési környezetben az adott probléma felszámolása érdekében még nem alkalmazott, újszerű, illetve az adott területen a már létező legmodernebb megoldások alkalmazásával megvalósuló projekteket, valamint az olyan fejlesztéseket, melyek példaértékűnek és követendőnek tekinthetők más térségek számára is. A digitális írástudók számának növelése szintén egy minden fejlesztést átívelő vezérelv, különösen fontos ez a fiatalokat célzó tervezési dokumentum végrehajtása során.

ÖSSZEFÜGGÉSEK: vízió, stratégia, programok, projektek

Annak érdekében, hogy pontosan megértsük, hol kap helyett jelen dokumentum, érdemes röviden elemezni a vízió, stratégiák, programok és projektek összefüggését. Így:

- a **VÍZIÓ** vagy **ÁLOMKÉP** az az ideális állapot vagy cél, amelynek elérésére egy közösség, társadalom törekszik;
- a **STRATÉGIA** egy, a víziót szolgáló, konkrét időszakra meghatározott átfogó cselekvési terv, amelynek célja konkrét irányt meghatározni ennek elérésére, vagy az eléréshez szükséges szakaszra. A stratégiát általában adott gazdasági vagy társadalmi ágazatra vonatkozóan dolgozzák ki és alkalmazzák;
 - a **PRIORITÁSI TENGELY** a stratégia alkotó eleme, a vízió eléréséhez szükséges legfontosabb fejlesztési kategóriákat határozza meg;
 - a **BEAVATKOZÁSI TERÜLET** egy, a Prioritás alá tartozó stratégiai elem, amely az adott prioritási tengely megvalósításához szükséges intézkedéseket tartalmazza;
- a **PROGRAM** egy átfogó, integrált intézkedéscsomag, amely projektekből tevődik össze, és amely célja a Beavatkozási területben illetve a Prioritási tengelyben megfogalmazott célokhoz szükséges tevékenységek csoportosítása;
- a **PROJEKT** egy konkrét célrendszerrel, pontos végrehajtási időszakkal, részletesen lebontott cselekvési tervvel, pontos költségvetéssel rendelkező tevékenységsorozat, amelyben személyes felelősség szintjére lebontott feladatok szerepelnek.

V - vízió
S - stratégia
PG - program
p - projektek

Az előbb bemutatott összefüggési rendszernek nem szabad rugalmatlanná válnia, hanem folyamatosan kell alkalmazkodnia az alulról érkező impulzusok, felülről hatást gyakorló, valamint az ezzel párhuzamosan működő hasonló stratégiákhoz.

Az alulról érkező új kezdeményezések befogadása a rendszerbe

Fontos továbbá kihangsúlyozni azt is, hogy ezek a viszonyrendszerek nem statikusan kezelendők, vagyis a folyamatos monitoring, értékelés és korrekció lehetőségét is biztosítani kell. Ennek fő oka az, hogy a társadalomnak megvan az a sajátossága, hogy időnként váratlan, ösztönszerű, de mégis a célt igen hatékonyan szolgáló megoldásokkal, kezdeményezésekkel áll elő, amelyek a teljes rendszerre kihatással vannak. Egy ifjúsági stratégia esetében különösen flexibilisen kell kezelni olyan helyzeteket is, mint például kreatív, helyi, informális kezdeményezések, amelyeket a közösség is elfogad és amelyek akár helyi, akár nagyobb térségi szinten valamilyen maradandó hatást érnek el.

Ennek tükrében a vízió, stratégiák, programok és projektek rendszerének megengedőnek, alkalmazkodónak, rugalmasnak kell lennie annak érdekében, hogy a váratlan, előre nem kigondolt, de egyértelműen a társadalom fejlődését szolgáló alulról érkező kezdeményezéseket beépíthesse és ennek függvényében önmagát is adaptálja, folyamatosan fejlessze.

Alkalmazkodás a magasabbról érkező átfogó tervekhez, koncepciókhoz, stratégiákhoz.

Bár kiemelkedő fontossággal bír egy térség esetében ennek önrendelkezési joga, illetve a szubszidiaritás elvnek az érvényesülése, elengedhetetlen tényezőt képeznek az országos és európai szinten megfogalmazott irányelvek és célrendszerek.

Tekintettel arra, hogy a megyében a lakosság többségét az egyébként országos szinten kisebbségnek minősülő magyar közösség képezi, az erre a stratégiára is hatást gyakorló átfogó tervek és koncepciók közé érdemes besorolni azokat az elképzeléseket is, amelyeket az összmagyar közösség fejlődése tekintetében Budapesten fogalmaznak meg, és a romániai magyar kisebbség egészét érintő hazai kormányzati rendeleteket is.

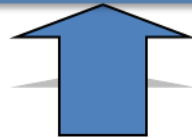
Korreláció a megye egyéb ágazati stratégiáival

Az egységes víziót nem egy, hanem több a tervezés-végrehajtás-értékelés különböző stádiumában levő stratégia is szolgálja. Éppen ezért az ifjúsági stratégia kidolgozásában és végrehajtásában fontos figyelembe venni azokat az intézkedéseket, programokat, projekteket

is, amelyek nem határozzák meg közvetlenül az ifjúságot mint célcsoportot, de egyértelműen hatásuk van erre a generációra is.

5. PRIORITÁSI TENGELYEK ÉS BEAVATKOZÁSI TERÜLETEK

**A fiatalok életminőségének javítása, az otthonmaradás
feltételeinek megteremtése**

Társadalmi részvétel	Aktív és minőségi szabadidő	Kultúra és életmód	Nevelési és képzési programok
1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése 1.3. Társadalmi problémák közösség- szintű tematizálása 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése 1.6. A szemétszedés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése az ifjúság körében 1.7. Cserkészeti program 1.8. Környezettudatos nevelés	2.1. Sport és szabadidős infrastruktúra fejlesztése 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése	3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat” 3.2. Kultúra-fogyasztás, mint közösségi élmény 3.3. Hagyományos kultúra művelése	4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése 4.2. Non-formális képzési programok indítása 4.3. Fiatalok munkaerő- piaci integrációjának elősegítése 4.4. Oktatási és képzési infrastruktúra fejlesztése

Foglalkoztatottság növelése a Hargita Megyei Ifjúsági Stratégiában

Az Európai Unió mindent megtesz annak érdekében, hogy leküzdje a válságot, és megteremtse azokat a feltételeket, amelyek egy versenyképesebb és magasabb foglalkoztatási aránnyal rendelkező gazdaság létrehozásához szükségesek.

Az Európa 2020 stratégia olyan növekedést hivatott megvalósítani, amely intelligens, azaz amelynek esetében az oktatási, a kutatási és az innovációs beruházások hatékonyabbak, fenntartható, mert kulcseleme az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra és a versenyképes iparra való átállás, és inkluzív, mivel nagy hangsúlyt fektet a munkahelyteremtésre és a szegénység csökkentésére. A stratégia középpontjában öt ambiciózus célkitűzés áll, amelyek a foglalkoztatással, a kutatással, az oktatással, a szegénység csökkentésével és az éghajlatváltozással, energetikai kérdésekkel kapcsolatosak.

A stratégia sikeres végrehajtásának érdekében az EU stabil és hatékony gazdasági kormányzási rendszert fejlesztett ki, amely az EU és a tagállamok szakpolitikai intézkedéseinek koordinálására szolgál.¹¹ Ennek értelmében a **Foglalkoztatás** terén biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot, emellett az Európai Unió GDP-jének 3%-át a **kutatásba és a fejlesztésbe** kell fektetni, míg az **Éghajlatvédelem és fenntartható energiagazdálkodás** prioritás a következő célokat tűzi ki: az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek), a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni, és az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.

Az oktatás terén a korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni, illetve el kell érni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

Az EU2020 zászlójára tűzte a küzdelmet a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen, ezen belül pedig legalább 20 millióval kell csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.¹²

A **Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia** mindezen elemeket figyelembe vette a célkitűzések kialakítása során, összevetve a konzultációk alatt tapasztalt igényekkel, épp ezért a foglalkoztatottságot nem jelenítette meg különálló prioritásként, hanem **az itthonmaradás feltételeinek kialakítását célozza meg 2020-ra, amelynek egyik legalapvetőbb eleme a fiatalok elhelyezkedése a munkaerőpiacon**. Az Európai stratégiai dokumentumok, különös

¹¹ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/priorities/index_hu.htm

¹² http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_hu.htm

tekintettel az Európai Bizottság által készített **Kézikönyv helyi és regionális hatóságok számára** az EU2020 gyakorlatba ültetését illetően szinte egyáltalán nem említ intézkedéseket vagy jó példákat a munkahely-teremtésre, ennek a helyzetnek a megoldását a fiatalok felkészítésében, az oktatás reformjában és hozzáférhetőségében, a kirekesztettek integrálásában, illetve az energiahatékony gazdálkodás megvalósításában látja. Kivételt képez ez alól néhány olyan kezdeményezés, amely kifejezetten a munkáltatók körét célozza, ilyen például az osztrák *Territorial Employment Pack*, amely régiókon átnyúló partnerségeket valósít meg annak érdekében, hogy a foglalkoztatottsági politika és egyéb országos és regionális politikák között nagyobb átjárhatóságot generáljon. A *Comunidad Valenciana Natural Stone* egy spanyol intézménynek az elnevezése, amely közel másfélmillió eurót kapott annak érdekében, hogy a válság által leginkább sújtott településeket segítse, polgármesterek és a helyi gazdasági szereplők partnerségén keresztül. Két további intézkedést említenék még, az egyik az Unió szintjén, a *Progress Microfinance Facility* és a spanyol *Instituto de Crédito y Finanzas Región de Murcia*, mindkettő mikrohitelek formájában segíti a KKV-kat. Az *EURES (European Employment Service)* szintén uniós kezdeményezés, gyakorlatilag egy, az Európai Unió területére kiterjedő, állásközvetítő oldal, amely pillanatnyilag 31 európai ország állásajánlatait közvetíti, 13 országból 20 határon átnyúló partnerséget valósít meg és 850 tanácsadót biztosít a munkakeresők számára.

A 11 ifjúsági munkahelyteremtéssel foglalkozó program közül ez a négy szól a munkaadóknak, ebből is kettő Uniós szintű és az EURES kifejezetten álláskereső honlap.

Ezeket a tényeket figyelembe véve, jelen stratégia nem a Hargita megyei vállalkozói környezet javítását célozza, hanem a **fiatalok oldaláról kívánja megközelíteni** az itthonmaradáshoz elengedhetetlen munkaerőpiacon való elhelyezkedés kérdését.

A stratégiában megjelenő prioritások és célkitűzések **egymással összefüggnek és egymást erősítik:**

- az oktatás tökéletesítése elősegíti, hogy javuljon a foglalkoztathatóság és csökkenjen a szegénység;
- a környezetkímélő technológiákba történő beruházás hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, egyúttal pedig új üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket teremt;
- a szociális hátrányok leküzdése révén frissül a munkaerőpiac, javul a foglalkoztatottak aránya a megyében.

A dokumentum elkészítésekor **12 lehetséges szereplőt azonosítottunk**, amelyek közvetve, vagy közvetett módon hozzájárulhatnak a stratégia sikeres megvalósításához:

1. Hargita megye Tanácsa

2. Vidéki és városi önkormányzatok
3. Civil szféra: formális és informális csoportosulások, ifjúsági szervezetek
4. Vállalkozások, gazdasági szereplők
5. Környezetvédelmi ügynökség
6. Energiagazdálkodási ügynökség
7. Oktatási intézmények: iskolák, egyetemek
8. Megyei Ifjúsági- és Sport Igazgatóság (DJTS)
9. HMT Kulturális központ
10. Nonformális oktatási központok
11. Munkaerő elhelyezési ügynökség
12. Szociális és gyerekvédelmi vezérigazgatóság

Az egyes szereplők feladatait a prioritások bemutatása után pontokba szedve határozzuk meg.

5.1. 1-es Prioritási tengely - Társadalmi részvétel

1.1. Beavatkozási terület: Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése

Az önkéntesség olyan tevékenység, melyet egyénileg vagy csoportosan, rendszeresen vagy alkalmanként, belföldön vagy külföldön a közös jó érdekében személyes akaratból végeznek anyagi ellenszolgáltatás nélkül. Az önkéntes tevékenység közvetlen anyagi haszonnal nem jár annak végzője számára, viszont egy olyan élményben lehet része, és olyan plusz tapasztalatra tehet szert, amelyet egy munkahelyen vagy más keretek között nehezen, vagy egyáltalán nem tapasztalhat meg. Hargita megyében hagyománya van a kalákázásnak, ahol a közösség összefog egy közös cél érdekében, és létrehozna, felújítanak valamit. A helyi színjátszó körök, hagyományőrző tánccsoportok, önkéntes tűzoltók mind-mind mutatják, hogy az önkéntesség fogalma nem ismeretlen Hargita megyében. Ellenben ezek a lehetőségek csak egy kis részét mozgatják meg a fiataloknak, és közülük is inkább azokat, akik vidéken élnek.

Fontos lenne azokkal a fiatalokkal is megismertetni az önkéntesség fogalmát és értékét, akikhez ez nem jutott el. Ez a civil szervezetek és az iskolák bevonásával valósulhat meg legeredményesebben. Fel kell térképezni, hogy melyek azok a szervezetek, amelyek fogadni tudják az önkénteskedni akarókat, majd az iskolán keresztül a tanárok és diáktanácsok segítségével népszerűsíteni lehet ezeket a lehetőségeket. Minden esetben figyelni kell arra, hogy a fiatal megértse, hogy mi a szervezet célja, ahol önkénteskedik, hogy meglássa és megérezze, melyek azok a pozitív hatások, amelyek munkájának következményei.

Ugyanakkor a külföldi önkéntességi lehetőségeket is népszerűsíteni kell. Az Európai Önkéntes Szolgálat révén fiatalok önkéntes munkát végezhetnek egy másik országban, a költségeik teljes fedezése mellett. A program keretében a fiatalok egyénileg vagy csoportosan vesznek részt non-profit, ellenszolgáltatás nélküli tevékenységekben. A projektek 3 héttől 12 hónapig tartanak. Az EVS program lehetőséget nyújt a 18-30 év közötti fiataloknak, hogy fejlesszék képességeiket, kipróbálják magukat egy idegen környezetben, új kapcsolatokra tegyenek szert, és nem utolsósorban elsajátítsanak egy idegen nyelvet. A megszerzett tudást itthon hasznosíthatják, új ötleteik és ismereteik segítségével színesebbé és hosszú távon élhetőbbé tehetik településüket és az egész megyét. Az középkorúak és az idősebb korosztály számára is meg kellene teremteni a lehetőséget, mivel a fiatalok sok esetben az ő példájukat követik.

Annak érdekében, hogy egy olyan szakmai hálózat alakulhasson ki, amely mind a helyi, mind a külföldi célzatú önkéntesprogramok számára megfelelő szervezeti keretet biztosít, az önkormányzati intézményeknek támogatnia kell ezeket a szervezeteket. Hangsúlyt kell

fektetni az önkénteskoordinátorok és más, a programokban dolgozó szakemberek képzésére, az önkéntességi hálózat infrastruktúrájának támogatására.

Egy, már működő önkéntestoborzó rendszernek arra is kell figyelnie, hogy a programokban részt vevő, hazai vagy külföldi önkéntes munkát vállaló egyének a jövőben is felhasználhassák az önkéntességről szóló bizonyítványukat, hivatkozhatnak rá. Ennek érdekében egy ilyen rendszernek alkalmaznia kell az élethosszig tartó tanulás (Life-long-learning) országosan elfogadott értékelési rendszerét, valamint az EU-szinten elfogadott értékelési rendszert.

A beavatkozás várható hatásai

A fiatalok számára az önkénteskedés egyik legfontosabb hatása az egyéni fejlődés, amely során úgy önbizalmuk, mint a szociális érzékenységük megnövekszik, szélesedik a látókörük és ismereti hálójuk is. A hagyományok ápolásában valamint az épített és szellemi örökség megóvásában is igen fontos szerepe van az önkéntességnek. A közös önkéntes munkával nő a közösség megtartó ereje, erősödik az egymásra figyelés valamint a munka hatékonysága is.

1.2. Beavatkozási terület: Állampolgári ismeretek fejlesztése

A megkésett román demokratikus fejlődés szempontjából rendkívüli fontossággal bír az állampolgárok –főleg a fiatalok- nevelése, melynek segítségével megismerik jogukat továbbá tudatában lesznek azoknak a kötelezettségeknek is, melyet az állam minden állampolgárára ráruház. Az iskolai állampolgári nevelés, noha része a kötelező curriculumnak, kevés órászámban oktatják (heti egy) és sokak szerint nem is tartozik a fő tárgyak közé, holott ennek a tantárgynak az oktatásával válnának a fiatalok a jövő tudatos állampolgáraivá. Itt kellene megismerjék jogukat és megtanulják a közösséggel, az állammal szembeni kötelezettségeiket, hogy aktív és hasznos tagjai legyenek társadalmunknak.

A beavatkozás során az oktatási és képzési intézmények partnerségben az önkormányzatokkal olyan programokat szerveznének, amelynek keretében a fiatalok megismerik a helyi és a megyei önkormányzatok munkáját. Így a nyílt napok, szakmai találkozók, szakmai gyakorlati programok lehetőséget teremtenek a fiataloknak arra, hogy első kézből szerezzenek tapasztalatot, megismerjék az intézmény munkáját, tevékenységét és feladatait.

A diákok számára kifejezetten hasznos lehet az interkulturális oktatás támogatása, akár más országokkal lebonyolított diákcsera-programok révén, akár országon belül, etnikumok közötti diákcsera-programok révén.

A beavatkozás legfontosabb eredménye hogy a résztvevők nemcsak tájékozottabbak lesznek a mindennapi életüket befolyásoló intézményekről, hanem a különböző formális és nem-formális oktatási módszerekkel fejlődik állampolgári kultúrájuk is:

- ismerik jogaikat és a kötelezettségeket, az őket ért jogsértések esetén az illetékes szervekhez fordulnak jogorvoslatért;
- tájékozottak az önkormányzat, a polgármester, a közigazgatási intézmények és közhatóságok tevékenységét illetően, mi több ismerik ezek hatásköreit és kötelelességeiket;
- érzékenyek legyenek a társadalmi problémákra és akár egyénileg, akár csoportosan minden rendelkezésre álló eszközzel a problémák megoldásán fáradozzanak;
- továbbá felmérve a szükségleteket és a jelöltek szakmai felkészültségét tudatosan, racionálisan választanak vezetőket;
- hosszabb távon pedig hozzájárulnak a demokratikus intézményrendszer fejlődéséhez.

1.3. Beavatkozási terület: Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása

Mivel hiányoznak azok az információs csatornák, ahonnan ezekről a problémákról értesülhetnek, ezért a fiatalok többsége érdektelen a közélet alakulásával kapcsolatosan, nem értik a folyamatokat, nem kapcsolódnak be a vitákba, és nem nyilvánítanak véleményt. A program célja a fiatalokat, mint a jövő értelmiségét az egész társadalmat érintő problémákra fogékonnyá tenni. Ez szükséges ahhoz, hogy e problémákat megértsék, megoldásokban tenni tudjanak. Ezen ismeretek birtokában majd lehetőségük lesz térségük fejlesztésére, bekapcsolódhatnak a döntéshozatalba és a közélet alakításába.

Léteznek kezdeményezések, mint amilyen az Akadémia is, amelyek a helyi értelmiséget próbálják bevonni a közéleti problémák felkutatásában és megoldásában, ám ezek nagyjából az idősebb korosztályt szólítják meg. Mondanivalójukat a fiatalok számára érthetővé és érdekessé kell tenni. Fontos, hogy a diáktanácsokban és civil szervezetekben tevékenykedő fiatalok nézőpontját éppúgy megismerjük, mint azokat, akik nem kapcsolódnak be semmilyen ehhez hasonló kezdeményezésbe.

Egy hosszabb folyamat szükséges, amely során mentalitás váltás is bekövetkezhet. Az Európai Unió tematikus éveihez hasonlóan, minden évben egy fontos társadalmi probléma kerülne a középpontba. A figyelemfelkeltés, bevonás és nevelés ezekben a témákban szervezett beszélgetésekkel, kerekasztalokkal és olyan típusú rendezvényeken keresztül történhet meg, amire bármelyik fiatal feszélyezettség nélkül elmehet. Ugyanakkor elengedhetetlen, hogy ezeken a rendezvényeken a meghívottak olyan közéleti személyiségek legyenek, akikre fel tudnak nézni a fiatalok, akik munkásságukkal jó példát mutatnak, de ugyanakkor jó előadók is.

A beavatkozás várható hatásai

A program következtében egy szemléletváltásnak kell bekövetkezni, amely során a fiatalok fogékonyabbakká válnak a társadalmi problémákra, bekapcsolódnak azok megoldásában, hallatják a hangjukat.

1.4. Beavatkozási terület: Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése

A demokratikus társadalmak intézményi berendezkedésében gyakorlattá vált, hogy a pártok és érdekszervezetek az aktív és az ifjúsági szervezetekben tevékenykedő fiatalokból rekrutálják tagjaikat. Miért? Azért, mert ezek a fiatalok nemcsak motiváltak és elkötelezettek már az ifjú közösség iránt, hanem mert olyan tapasztalatokkal rendelkeznek, hogy a fiatalok érdekeit képviselni és érvényesíteni tudják. Erre azokban a településekben nagy szükség van, ahol a fiatalság nem kap kellő figyelmet, a felnőtt lakosság mindig „kételkedve” figyeli a fiatalok tevékenységeit, sokszor nem ismeri el annak társadalmi hasznosságát.

Pedig igenis ezeknek a tevékenységeknek van értelme, még hogyha néha kevés is a szemmel látható eredménye, elég ha csak a közösségformálásra, a kapcsolatok kialakítására, esetleg más szervezetekkel való tapasztalatcserére gondolnunk. Mindenképp a közösség igenis figyelmet kell fordítson az ifjúság tevékenységére, ugyanis ők képezik az eljövendő generációt, ők fognak munkálkodni a közösség fejlődésén, mi több a közösséget érintő feladatokba az ifjúságot is be kell vonni, hogy ezáltal minél nagyobb késztetést érezzen a közösségi életben való részvételre. Ez csakis kezdeményezéssel, jó példával és párbeszéddel sikerülhet.

Éppen ezért képezni kell a fiatalokat, hogy a rendelkezésre álló erőforrásokat használják ki és aktívan kapcsolódjanak be a közösség életébe. A fiatalok érdekképviselője azáltal is erősödhet, ha az ifjúság érdekében sikerül egységesen fellépni és befolyásolni a döntéshozókat a fiatalokat érintő döntések meghozatalában.

Ennek eredménye, hogy az ifjúság befolyásolni tudja az őket érintő döntéseket, tevékenységére felfigyel a közösség és véleményét is elfogadja, ezáltal legitimálja az ifjúsági szervezetek munkáját.

1.5. Beavatkozási terület: Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok

2010-ben a Szegénység és társadalmi kirekesztettség elleni küzdelem európai éve volt. Ez alatt az időszak alatt minden tagállam, Uniós elveket követve, de saját problémáira választ

keresve, indított útjára számos projektet, amely a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életminőségének javítását célozta meg.

Ezt a hullámot és kezdeményezést kell továbbvinni, hiszen a hátrányos helyzetű fiataloknak nemcsak a munkakeresése van megnehezítve, hanem a jövőképük és perspektívájuk is gyakran reménytelen. Ugyanakkor, azt is fontos megérteni, hogy nem elég a kirekesztett csoportokat integrálni, az egészséges társadalmat is bele kell vonni ebbe a munkába, mert a közeledés mindkét oldalról kell történjen.

A népszerűsítés négy fő célcsoportja az állami hatóságok, a média, az érdekeltek, a szegénységben és a társadalmi kirekesztésben élők, a célja pedig az, hogy minél szélesebb rétegeket érjen el. Növelni kell a szegénységben és a társadalmi kirekesztésben élő emberek láthatóságát a civil szervezetek, szociális partnerek és egyéb érdekelt felek bevonása révén, illetve olyan szereplők bevonását is el kell érni, akik általában nem vesznek részt a társadalmi integrációs politikában.

A népszerűsítésnek megyei szinten tartós hatást kell eredményeznie a résztvevő érdekelt felek láthatósága és kapacitása szempontjából, és új megközelítéseket kell javasolnia a társadalmi befogadás elősegítésének és kommunikációjának a szempontjából is.

A beavatkozás várt hatása

A fejlesztési stratégia megvalósításával az önkormányzat civil partnerek együttműködésével számos területen non profit szolgáltató szervezeteket hozhat létre, melyek a szolgáltatások sokféleségének lehetősége mellett foglalkoztatást nyújtanak a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűnek számító csoportok tagjai közül mindazoknak, akik képzéssel, előfoglalkoztatással alkalmassá tehetők szellemi munkavégzésre. Ahol a szellemi munkavégzésre történő felkészítés nem jár sikerrel, ott az önkormányzati- civil- és vállalkozói együttműködéssel létrehozott üzemek (hulladékfeldolgozás, kézműipar, élelmiszeripari feldolgozó üzemek) lehetnek a foglalkoztatói az egyéb munkaterületeken nem alkalmazható hátrányos helyzetű személyeknek.

Szintén civil együttműködéssel a hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok foglalkoztatottságát ellátó intézmények és szervezetek hálózata kibővül, illetve fejlesztésre kerül, ezáltal szélesebb körben nyújtható segítség azoknak is, akik egyébként átlag életszínvonalú családból származnak. Nappali segítőközpontok jönnek létre, illetve tudatos felkészülés történik a szociális szférában dolgozók továbbképzésére.

A népszerűsítés révén sok ember szeme nyílik fel a szegénység és a társadalmi kirekesztés valóságára Hargita megyében, az érdekeltek és a döntéshozók jelenlegi és potenciális hozzájárulása növekszik ezáltal, és megerősödik annak fontossága, hogy meghallgassák a szegénységben és a társadalmi kirekesztésben élőket.

1.6. Beavatkozási terület: A szeméthyűjtés és a szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése

Erdőink, vizeink természeti állapota fokozatosan romlik, nem ritka az, amikor a turisták vagy a hétvégi kirándulók eldobott szeméttel, szemetes zacskókkal találkozhatnak. Az ilyen és ehhez hasonló helyzetek megelőzése csakis felvilágosítással, neveléssel, figyelemfelhívással és cselekvéssel előzhető meg. Éppen ezért rendkívül fontos feladat környezetünk védelme, továbbá az elkövetkezendő fiatal generációk környezettudatos nevelése.

A beavatkozás fő célja a környezettudatos nevelés mellett az aktív cselekvés, olyan szeméthyűjtési akciók - szelektív módon történő - megszervezésével, melynek következtében a fiatalok, partnerségben a környezetvédelmi szervezetekkel megtisztítanak egy területet, egy elhagyott piknikező helyet, folyómedret, erdős területet. A szeméthyűjtés azokat a fiatalokat, önkénteseket, természetszerető és a természetért tenni akaró embereket mozgósítaná, akik nemcsak nyilatkozatokkal és felhívásokkal, hanem konkrét tettekkel járulnának hozzá a természeti környezet megőrzéséhez, rendbetételéhez.

A beavatkozási hatásai többértékűek. Egyrészt a partnerségben és együttműködésben megvalósuló szeméthyűjtés során megtisztítják az előre meghatározott és kijelölt területet, legyen az folyópart vagy erdős terület. A szelektív hulladékgyűjtés módszerével hozzájárulunk ahhoz, hogy a résztvevőkben tudatosodjon: a szelektív hulladékgyűjtés megkönnyíti az újrahasznosítást. Másrészt felhívják az állampolgárok figyelmét a környezet fokozott védelmére és megóvásának fontosságára.

1.7. Beavatkozási terület: Cserkész program

Megfigyelhető, hogy a fiatalok jelentős része egyre kevesebb időt tölt a természetben, inkább különböző számítógépes játékokat játszva vagy a világhálót böngészve, akár különböző közösségi portálokon tölti el a rendelkezésre álló szabadidejét.

A Cserkész program elsődleges célja, hogy elmélyítse a fiatalok iskolában tanult természeti ismereteit, illetve hogy megszerettesse velük a kirándulásokat, táborokat ösztönözve a szabadban való tartózkodásukat. Egy-egy túra alakalmával a fiatalok jobban megismerhetik a közvetlen környezetüket, sok új dolgot tanulhatnak a különböző állatfajokról, illetve növényekről.

Az állatokkal és növényekkel való jobb megismerkedés felhívja a figyelmüket az állat- és növényvédelem fontosságára. A táborok és kirándulások alkalmával a fiatalok sokat tanulhatnak egymástól, megismerkedhetnek más településről származó, hasonló korú fiatalokkal, barátkozhatnak, kapcsolatokat építhetnek. A csapatépítő játékok alkalmával sokat tanulhatnak a csapatmunkáról, ami később segítségükre lehet akár a továbbtanulás, akár későbbi munkájuk során. Az idősebb cserkészek által mesélt történetek, akár a bizalomjátékok, más csapatjátékok remek kapcsolódási lehetőségek, amelyek nem csak tanulságosak, de figyelemfelkeltők is a fiatal cserkészek számára.

A cserkész programok alkalmával ugyanakkor közvetlenül látva a környezetszennyezés káros hatásait, megérthetik a környezettudatos életmód fontosságát. Részt véve a fentiekben is említett szeméthyűjtési akciókban, később jobban fognak figyelni környezetük védelmére. Az ily módon megszerzett tudás később hasznukra válhat; akár az általános műveltségük gazdagodását eredményezheti, akár ehhez kapcsolódó területet választanak később hivatásuként. A táborok során kiépített barátságok a későbbiekben is pozitív hatással lesznek emberi kapcsolataikra. A fiatal korban tudatosult környezettudatosság szintén pozitív hatásokat fog eredményezni a későbbiekben is, felnőttként is jobban fogják védeni környezetüket, illetve erre fogják majd tanítani saját gyerekeiket.

1.8. Beavatkozási terület: Környezettudatos nevelés

A környezettudat egy olyan értékrend, melyet a környezetünkről szerzett tudás és a morális meggyőződés közösen alakít ki. Ahhoz, hogy környezettudatosak legyünk meg kell értenünk, hogy cselekedeteinknek milyen következményei vannak a környezetre nézve. Ez a megértés segíthet a környezeti károk leküzdésében, megelőzésében, a problémák megoldásában. A tudás és morális meggyőződés kiskortól kezdődően ivódik bele az emberekbe, elsajátítják szüleik és más általuk tisztelt személy szokásait. Éppen ezért fontos, hogy a tanintézményekben kezdve az óvodától időt fordítsanak a környezeti nevelésre, de ugyanakkor a szülők, a tanárok és a közéleti személyiségek olyan példával járjanak elől, amely építő jellegű a fiatalok magatartására nézve. Ugyanakkor a szelektív hulladékgyűjtés bevezetését és alkalmazását kell szorgalmazni minden gyerek- és ifjúsági közösségi térben (óvodák, iskolák, könyvtárak, tanulóháza).

Meg kell vizsgálni, melyek azok a rossz paradigmák és megszokások, amelyek széles körben elvannak terjedve a megyében, és amelyek következtében a környezet károsul. Meg kell mutatni ezeknek a környezetre gyakorolt hatásait a fiataloknak, szükség esetén akár drasztikus bizonyítékok és példák bemutatásával is. Ez figyelemfelkeltő akciók keretében,

népszerűsítő események (konferenciák, kisfilmek, vetélkedők) szervezésével valósítható meg, amelyekben az iskolások is aktívan részt vehetnek. Fontos, hogy megértsék az akciók lényegét, és hogy érezzék azt, hogy amit tesznek, azzal hozzájárulnak környezetük megóvásához.

A beavatkozás várható hatásai:

A nevelés következtében tudatosulni fog a fiatalokban, hogy tetteiknek milyen következményei vannak a környezetre nézve. Megértik, hogy ők is hozzájárulhatnak, hogy a környezetük élhetőbb legyen. Érzékenyebbek lesznek a környezeti problémákra, és hozzájárulhatnak ötleteikkel ezek negatív hatásának csökkentéséhez vagy leküzdéséhez.

Társadalmi részvétel prioritásban foglalt beavatkozási területeinek fenntartható és hatékony megvalósulásához a következő intézmények együttműködésére lesz szükség:

Hargita Megye Tanácsa feladatai:

- erősíteni, népszerűsíteni és vonzóvá tenni a fiatalok részvételét a megyei és helyi önkormányzati munkákban;
- az önkéntes és szakmai gyakornoki lehetőségeket biztosítani alintézményeiben, ezekről tájékoztatni az ifjúsági szervezeteket, oktatási intézményeket;
- szakmai segítség nyújtása –akár szervezett képzés – formájában, mely felhívja a fiatalok figyelmét a társadalmi részvétel fontosságára;
- erre célirányos pályázati felhívást tesz közzé, évről-évre növekvő költségvetéssel.
- pályázati rendszere révén közzéteszi a környezetvédelmi témájú pályázati felhívását a civil szervezeteknek és oktatási intézményeknek, továbbá technikai segítséget nyújt ezek elszámolásában;
- anyagilag is támogatja az életképes elképzeléseket, mi több társszervezőként/partnerségben segít a programok megvalósításában
- akár új pályázati tengely bevezetésével támogatnia kell a szociális és hátrányos helyzetű fiatalok kiszolgálását (beleértve az infrastruktúrafejlesztés);

Önkormányzatok feladatai:

- partnerségben a Megyei tanáccsal és a civil szervezetekkel/ifjúsági szervezetekkel segítik a rendezvények megszervezését, ehhez biztosítják a szükséges infrastruktúrát.
- az önkéntes és szakmai gyakornoki lehetőségeket biztosítani intézményi szinten, ezekről tájékoztatni az ifjúsági szervezeteket, oktatási intézményeket;
- szakmai segítség nyújtása –akár szervezett képzés – formájában, mely felhívja a fiatalok figyelmét a társadalmi részvétel fontosságára;
- erre célirányos pályázati felhívást tesz közzé, évről-évre növekvő költségvetéssel.

- igyekeznek anyagiilag támogatni a helyi szinten megvalósított projekteket és ebben adminisztrációs/technikai segítséget nyújtani;
- felhívják a közösség figyelmét a környezetvédelem és környezettudatos nevelés fontosságára;
- az általuk kezdeményezett vagy partnerségben szervezett projektek figyelembe kell vegyék a hátrányos helyzetű fiatalok hozzáféréseinek biztosítását;

Civil szféra – ifjúsági szervezetek

- népszerűsítik az ilyen jellegű eseményeket, ha szükséges belső szelekció során választják ki a legmotiváltabb jelentkezőket, adott esetben felvállalják a szervezői, kezdeményezői szerepet;
- az események és képzések gyakorlati hasznáról jelentésszerű rövid összefoglalót készítenek, a szükséges javaslatokkal a Megyei Tanács és a képzést nyújtó intézmény számára.
- mobilizálják a szükséges humánerőforrást a projektek megvalósításához;
- aktív szerepet vállalnak a projekt lebonyolításában, tartják a partnerekkel a kapcsolatot.

Oktatási intézmények: iskolák, egyetemek

- az oktatási intézmények partnerségben a nonformális képzést biztosító központok szakértőivel, a Megyei Tanács felkérésére képzési anyagot dolgoznak ki;
- tartják a kapcsolatot az ifjúsági szervezetekkel a tananyag továbbfejlesztési lehetőségeiről.
- képzési és nevelési programokkal támogatni kell a hátrányos helyzetű és fogyatékos fiatalok integrálását, társadalmi elfogadását;

Munkaerő elhelyező ügynökség

- partnerségben a Szociális és gyermekvédelmi Vezérigazgatósággal, foglalkoztatással és képzéssel támogatnia kell a hátrányos helyzetű munkanélküliek piaci integrálását, emelni kell a foglalkoztatottság szintjét.

Környezetvédelmi ügynökség

- felkérésre szakmai segítséget nyújt a környezetvédelemmel kapcsolatos projektek, események megszervezésekor, ha szükséges kiszállások és szakmai találkozók során hozzájárul a környezettudatos nevelés népszerűsítéséhez, új innovatív elképzelések és megvalósítások ismertetésével.

5.2. 2-es prioritási tengely - Aktív és minőségi szabadidő

2.1. Beavatkozási terület: Sport és szabadidős infrastruktúra fejlesztése

A fiatalság számára rendkívül fontos a rendszeres testmozgás, főleg most, amikor egyre több időt töltenek a számítógép előtt. Ennek érdekében támogatni kell az olyan jellegű tevékenységeket és a sportprogramokat, melyek a fiatalok mozgására hívja fel a figyelmet, továbbá fejleszteni kell a meglévő infrastruktúrát, hogy ezt a fiatalok minél hatékonyabban kihasználhassák.

2.1.1. Közösségi tulajdonban lévő sportközpontok fejlesztése

Domborzati adottságaiból kifolyóan a megye több területén igen jó lehetőség van a téli sportok gyakorlására. Ezt bizonyítja az elmúlt 10 évben létrehozott sípályák népszerűsége is. A fedett és szabadtéri jégpályák is igen jó lehetőséget kínálnak nemcsak a versenysportolóknak, hanem a hobbyból korcsolyázóknak, amatőr hokisoknak is. Vannak olyan központok, ahol úgy téli, mint nyári időszakban biztosítanak sportolási lehetőséget az odalátogatók számára. Ezt a fenntartható modellt szükséges megvalósítani egész megyeszerte.

A meglévő infrastruktúra fejlesztésénél és új központok létesítésénél fontos a helyi és a megyei jelentőségű létesítmények támogatása is. Helyi lehet egy olyan központ, amely leginkább a település lakóit szolgálja, mint például a csíkszeredai uszoda. Megyei jelentőségnek tekinthető például az egész Hargita hegység sípályáinak összekötésével létrejövő hálózat, vagy az ugyancsak oda tervezett magashegyi sportkomplexum.

Ezen központok hozzá kell járuljanak ahhoz, hogy a fiatalokat mozgósítani lehessen, ugyanakkor a versenyszerűen sportolóknak is olyan hely legyen, ahol minden eszközt és támogatást megkapnak arra, hogy felkészülhessenek a megmérettetésekre. Lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy új sportágakat ismerhessenek meg a fiatalok, csapat illetve egyéni sportokat is kipróbálhassanak.

A beavatkozás munkahelyeket teremt a megye egész területén. A sportoló személyek számának növekedésével a lakosság egészségi állapotának javulása is várható hosszú távon. Az ide látogató turisták számának növekedésével fellendülhet a vendéglátói ipar is. A sportolásra kedvet kapó fiatalok számának növekedésével nőhet azon fiatalok száma is, akik tehetségét felfedezik valamilyen sportágban, és versenyszerű sportolóként a megye és az

ország hírnevét öregbítheti. A csapat és egyéni sportok gyakorlásával a fiatalokban erősödik a csapatszellem, nő az önbizalmuk.

Továbbá, összhangban az országos stratégiával, külön hangsúlyt kell fektetni és erőforrásokat biztosítani az alábbi tevékenységekre:

- egészséges életmódot népszerűsítő iskolai kampányok és programok
- a szexuális úton terjedő betegségek megelőzését célzó kampányok és ismertető iskolai programok
- az alkohol, kábítószer és dohányfogyasztást megelőző iskolai kampányok és programok

2.1.2. Infrastruktúra-fejlesztési és használati programok az ifjúsági szervezetek számára

Hargita megyében több mint 50 bejegyzett ifjúsági szervezet található, ami a települések számához viszonyítva jó arány; ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy majdnem minden településen van bejegyzett szervezet, amelynek keretei között szervezett ifjúsági élet zajlik, működésük azonban nem minden esetben elégíti ki a fiatalok elvárásait. A megye ifjúságával folytatott konzultáció és a polgármesterek körében végzett felmérés több ellentmondással telített: egyrészt a fiatalok többnyire elégedetlenek szervezetük infrastrukturális felszereltségével, mi több úgy gondolják, hogy a szervezet működése szempontjából több nélkülözhetetlen eszközre is szükségük lenne, ez azonban részben forráshiány, részben az önkormányzat és a polgármesteri hivatal közötti viszony eredményeként nem biztosított. Ezzel szemben a polgármesterek (néhány kivételtől eltekintve, akiknek nincs tudomásuk az ifjúsági szervezetek infrastrukturális felszereltségét illetően) úgy értékelik, hogy a szükséges eszközök a fiatalok rendelkezésére állnak, a kérdés már csak az, hogy mit tekintünk szükséges eszközökön.

Nyilvánvaló, hogy több szórakozási program megszervezéséhez és lebonyolításához nem elég egy számítógép és a nyomtató, sokszor szükség van egyéb eszközökre, pl. szállítási eszközökre, hangtechnikai berendezésre vagy egyéb forrásokra (nem feltétlen anyagi források), amit többnyire a helyi önkormányzat tud biztosítani. Több településen a szervezetek egy kisebb irodával vagy teremmel sem rendelkeznek, amely továbbra is megnehezíti munkájukat.

A helyzet megoldására több lehetőség is kínálkozik: egyrészt helyi szinten az önkormányzat és a polgármesteri hivatal a rendelkezésre álló erőforrások birtokában kellene biztosítsa az ifjúsági irodát esetleg klubteremet. Központilag megszervezve Hargita Megye Tanácsa létre kellene hozzon egy olyan rendszert és infrastruktúrát, ahonnan a fiataloknak ingyen, vagy legalábbis jelképes összegért biztosítanák a szükséges eszközöket (főleg hangtechnikai) egy-

egy rendezvény lebonyolításához, ugyanis ennek beszerzése, bérlete jelentős kiadás az egyes szervezeteknek.

A beavatkozás hatása

A fentebb felvázolt „eszközpark” létrehozásával javul a Hargita megyei ifjúság infrastrukturális ellátottsága, könnyebben, akadálymentesen juthatnak hozzá a különböző eszközökhöz anélkül, hogy jelentős kiadásokat fordítanának eszközbérletre. A program segítségével sikeresebb rendezvényeket tudnak szervezni, növekszik a fiatalságnak nyújtott szórakozási lehetőség/kínálat, továbbá ha a fiatalokban tudatosul, hogy könnyen hozzájutnak az eszközökhöz, ez arra sarkallja, hogy minél több rendezvényt, eseményt szervezzenek.

2.2. Beavatkozási terület: Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése

Manapság általánosnak mondható az a tendencia, hogy az emberek többsége, így a fiatalok is, nehézkesen veszik rá magukat a mozgásra. Ez sok esetben azért van, mert egyedül nincs kedvük kimozdulni, az interneten meg a közösségi portálokön közösségben lehetnek, közösségi életet élhetnek. Az iskolában és az egyetemen a tornaórák száma csökken, így a szükséges napi mozgásnak ezen lehetséges formája is elmarad. A másik probléma az, hogy az utazási, étkezési és egyéb költségek mellett, amit a család a fiatalra kell költsön már a belépő díjakra nincs elég keret.

A csoportos sportolási lehetőségek megoldást nyújthatnak ezekre a problémákra. Sok független csoport és sportklub tevékenykedik szerte a megyében, amelyhez a fiatalok társulhatnak, bekapcsolódhatnak tevékenységeikbe. A futball és kosár igen nagy népszerűségnek örvend ebben a kategóriában, de emellett még számos olyan sport van, amelyben kipróbálhatják magukat, sportolhatnak és társaságban lehetnek.

Minél több, szervezett formában működő sportklub, sportegyesület keretében javallatt beindítani egy alumni-programot, amelynek lényege a klubban korábban sportoló, idősebb generáció és a jelenleg aktív fiatalabbak (az utánpótlást is beleértve) rendszeres kapcsolattartása, közös rendezvények, kölcsönös együttműködés, segítség, szakmai támogatás. Az ilyen típusú non-formális szervezetek nagyon gyakran az egyesület sikeres működését alapozzák meg, és a sport mellett a mindennapi életben is fontos kapcsolatokat tartanak fenn, amik számos területen kamatoztathatóak.

A csoportos sportolási lehetőségek keretében fontos a fogyatékkal élő fiatalok megszólítása, a megfelelő körülmények megteremtése annak érdekében, hogy ezek az egyének művelhessék azokat a sporttevékenységeket, amelyekre képesek és amelyek egészségügyi szempontból is javallottak számukra. Jó példák is mutatják Hargita megyében a paralimpiai sportágak életképességét, a bennük rejlő lehetőségeket, akár nemzetközi szinten is. A csoportos és egyéni sporttevékenységi programoknak tehát erre a területre is érdemes fókuszálniuk.

A Megyei Tanácsnak fontos szerepe lehet a csoportos sportolási lehetőségek hozzáférésének megkönnyítésében. Ehhez egy párbeszéd kezdeményezése szükséges a sportolási lehetőséget kínáló sportlétesítmények és sportolásra alkalmas termek üzemeltetői valamint a sportklubok, társaságok és tanintézmények bevonásával.

A beavatkozás várható hatásai

Több fiatal megengedheti majd magának a rendszeres mozgást, aminek köszönhetően nőni fog a fiatalok állóképessége és egészségi állapotuk javul. Ezeken a közösségi alkalmakon új emberekkel ismerkednek meg, fejlődik a kapcsolati hálójuk és a szociális készségeik is. A sportlétesítmények és a sportolásra alkalmas termek kihasználtsága nőni fog, bevételeik is stabilizálódhatnak, így lehetőségük lesz az illető létesítmény jövedelmezőbb fenntartására és fejlesztésére is.

2.3. Beavatkozási terület: Túra és sportprogramok az egészséges környezetben

A túrázás vagy természetjárás során az emberek kiszakadnak városi környezetükből, a televízió és a számítógép elől, és a természetes környezetben töltik el idejüket. Ennek leggyakoribb módja a gyalogos kirándulások és gyalogtúrák, de ide tartoznak az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő biciklitúrák, sítúrák és más, fizikai igénybevétellel járó, csoportos, nem egyszer versenyként lebonyolított túrák is.

Az Európa 2020 stratégia egyik célkitűzése az éghajlatváltozás elleni küzdelem. Ehhez igen fontos az, hogy természeti környezetünket megismerjük és megóvjuk. A természetjárás fontos része a fiatalok, illetve a természetbe vágyók oktatása:

- hogyan őrizték meg a természetes állapotot, hogyan zavarják meg legkevésbé azt;
- ne szemeteljenek vagy ne gyújtsanak tüzet erre nem alkalmas helyeken.

Ennek hiányában a természetjárók okozta károk elhárításának költsége jelentős terhet jelent az adott régióknak, országoknak az el nem hárítható károkat nem is említve. A programba fontos a civilszervezetekkel kialakított partnerség, hogy tevékenyen részt vehessenek a program minden szintjén.

A beavatkozás várható hatásai

A fiatalok jobban megismerik környezetüket annak problémáit, hogy hogyan óvhatják meg, a helyes magatartási formákat. Ezzel egy környezettudatosabb életmód kialakulása várható, amely hozzájárulhat a természeti kincseink megóvásához. Ugyanakkor szélesíthetik ismeretségi hálójukat, a testmozgásnak és a szabadlevegőnek köszönhetőbben egészségesebbek és ellenállóbbak lesznek.

2.4. Beavatkozási terület: Szórakozási lehetőségek bővítése

Az ifjúság generációs változásai nemcsak abban nyilvánulnak meg, hogy milyen ruhát hordanak és hogyan öltözködnek, milyen zenét hallgatnak, hanem abban, hogy hogyan szórakoznak, hogyan próbálják „elütni”, eltölteni szabadidejüket. Magától értetődő tehát, hogy a mai generáció fiataljainak más szabadidős igényei vannak, mint a tíz évvel ezelőtti fiataloknak. Azóta az információs társadalom, az internet olyan lehetőségek tárházát nyitották meg, melynek segítségével a nemzetközi trendek követése is lehetővé válik, mi több olyan igények is fellépnek, mely a meglévő programok bővítését, továbbá más jellegű rendezvények, események megszervezését teszi indokolttá.

Ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy a mai fiatalság nem fogékony a nagy hagyománnyal rendelkező események irányába, csupán arról van szó, hogy ezeket a rendezvényeket a fiatalabb generáció igényeihez kell igazítani. Ez a gyakorlatban annyit jelent, hogy mivel már mindenkinek lehetősége van otthon saját gépről, laptopról filmezni, a közös filmesteknek már nem biztos, hogy nagy közösségmozgató hatása van, viszont ha ezt egy filmmaraton formájában szervezik, egy éjszaka akár 3-4 filmet is megnéznek, ami egyfajta trendkövetés is, akkor nagyobb érdeklődést válthat ki a fiatalokból. Továbbá bővíteni kell a falu/városnapok programkínálatát, hogy ebben a fiatalság is hangsúlyos szerepet kapjon: az utóbbi években az ifi sátor bizonyult a legjobb megoldásnak erre, ennek égisze alatt többféle szabadidős és ifjúsági programot tudtak a szervezők a fiataloknak kínálni.

Manapság trendinek számít a graffiti festés, melynek több pozitív hozadéka is lehet a közösség számára. A fiatalok főleg a városok „lerobbant” ipartelepeinek falait tehetik szebbé. Az ehhez hasonló akciók megszervezése több fiatal és érdeklődőt is megmozgathat, nem csak a fiatal graffiti művészeket, akiknek ezáltal nemcsak lehetőséget, hanem nyilvánosságot is biztosíthatunk.

A beavatkozás várható hatása

Hargita Megye Tanácsa a fiataloknak szervezendő programok során bővíteni kell a szórakozási és megnyilvánulási kínálatát, továbbá támogatnia kell az új kezdeményezéseket, azokat is, melyeknek addig nem igazán volt hagyománya. Ezáltal nemcsak hogy igazodik a fiatalság újabbnál újabb elvárásaihoz, igazodik a nemzeti és nemzetközi trendekhez is. Ennek következtében a fiatalság könnyebben megszólítható és mobilizálható, továbbá pedig nagyobb számban vesznek részt nemcsak a megyei, hanem a helyi szintű rendezvényeken is.

Aktív és minőségi szabadidő prioritásban foglalt beavatkozási területeinek fenntartható és hatékony megvalósulásához a következő intézmények együttműködésére lesz szükség:

Hargita Megye Tanácsa

- fejleszti és használhatóvá teszi a tulajdonában levő sportlétesítményeket, azokat kedvezményes áron a fiatalok rendelkezésére bocsátja;
- a sport- és szabadidős programok szervezésével népszerűsíti a szabadidős és sportprogramokat, a vállalkozások támogatásával megteremti a szükséges infrastruktúrát.
- bővíti pályázati rendszerét, hogy támogatásából minél több szervezet sport és szabadidős programokat szervezhessen, ennek elszámolásában technikai segítséget is nyújt.

Önkormányzatok

- konzultálnak az ifjúsági szervezet(ek) képviselőivel, civil szervezetekkel a szükséges infrastrukturális beruházásokról;
- igyekeznek helyi szinten a szükséges infrastruktúrát megteremteni, illetve olyan projekteket kezdeményezni, mellyel szélesíthetik a közösségi sport és szabadidős foglalkozásokat, túraprogramokat.

Civil szféra

- partnerségben az önkormányzatokkal támogatják a helyi kezdeményezéseket, ehhez segítséget (főleg humánerőforrás) nyújtanak;

Vállalkozások, gazdasági szereplők

- anyagilag támogatják a helyi kezdeményezéseket, időszakos vagy egyszeri támogatás formájában;

Megyei Sport és ifjúsági Igazgatóság

- szakmai segítséget nyújt a programok, események megszervezésében, ehhez anyagilag is hozzájárul;
- kapcsolati hálója, információs csatornája segít a rendezvények népszerűsítésében.

5.3. 3-as prioritási tengely – Kultúra és életmód

Hargita megye hosszú távú fejlődésének és versenyképes régióvá való alakulásának egyik alapvető meghatározó feltétele a fiatalok itthonmaradása, a fiatal szakemberek megyében való elhelyezkedése, az értékteremtő munkájuknak helyben való beágyazódása.

Az Ifjúsági Stratégia prioritási tengelyei azokra a legfőbb kérdésekre próbálnak választ adni, amelyek a fiatalok jövőképében és hosszú távú terveiben Hargita megyét, mint állandó lakhelyet határozzák meg.

A kultúra szerepe a településfejlesztésben mára már nem kérdés, hanem tény, az Európai Unió szakértői, de a mindennapi tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a kultúrába való befektetés – bár pillanatnyilag luxusnak tűnhet – hosszútávon teljes garanciájú megtérülést eredményez, mérhető gazdasági mutatókkal.

A fiatalok itthon maradásának, a munkalehetőségek mellett, másik nagy feltétele az igényes és befogadó környezet, amelynek azonban ők nem csak passzív élvezői, hanem teremtői is.

A Hargita megyei fiatalokkal való konzultációk eredményeképpen a kulturális fejlesztés fontosságát meghatározó prioritási tengely célkitűzéseit három beavatkozási területen javasoljuk elérni:

3.1. Beavatkozási terület: A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”

Az alkotás és a művészetek fogyasztása mellett, tehát a magas kultúra (*Hochkultur*) fogalma mellett fontos bevezetni, használni a mindennapi, viselkedési kultúra fogalmát is, hiszen ez ugyanannyira része az életminőség alakításának.

Az igényesség, az ízlés, kritikai gondolkodásmód, értő kultúrafogyasztás és értékteremtés mind tanulható folyamatok és gyakorlatok, a kultúra, a művészetek az idők kezdetétől ebben a „nevelésben” játszott a legnagyobb szerepet.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia olyan irányvonalakat határoz meg, amelyek a fiatalok igény szintjének az emelkedését és gondolkodásmódjának fejlesztését célozzák.

Célok:

- A kultúra, mint gazdaságélénkítő faktor fogalmának elterjesztése;
- A fiatalok kultúrafogyasztási szokásainak alakítása;
- Ízlésvilág, kritikai gondolkodás, igényesség formálása a fiatalok körében;
- Felnőtt, felelősségteljes, dönteni és értékelni képes fiatal generáció kineveléséhez szükséges feltételek megteremtése.

A beavatkozási tengely céljainak elérése nyomán Hargita megyében 2020-ra egy olyan fiatal generáció fog megerősödni, amely az igényes kultúrafogyasztásnak köszönhetően képes lesz megkülönböztetni a giccset az értéktől, a projektek révén olyan világba nyer bepillantást, amely formálja ízlését és emeli igény szintjét, amelynek köszönhetően kialakul az értő fogyasztói magatartás és a kritikai látásmód. Ezeknek a képességeknek az elsajátítása hosszútávú hasznot generál Hargita megyében, hiszen az igényes és értékteremtő fiatalok lesznek a jövő vállalkozói, döntéshozói, véleményvezérei, hatásuk a fiatal populációra mérhető lesz, illetve lehetőségük lesz a társadalom alakításában is részt vállalni.

3.2. Beavatkozási tengely: Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény

A szakirodalom a digitális felhasználó-képesség alapján különböző, betűkkel ellátott kategóriákba sorolja a fiatalokat, hozzárendelve néhány olyan attribútumot, amelyek elfogadása és megértése elősegítheti a fiatalokkal való munkát, a fiatal generációba való stratégia-szintű befektetést.

Az Y generáció kifejezés Amerikából származik és az 1980 után születetteket jellemzi, ők a „digitális bennszülöttek”, bár kelet-európai viszonylatban ez a generáció még mindig „digitális bevándorlónak” számít, arról nem beszélve, hogy ők most már a 30-as korosztály, tehát a fiatalságuk „végét” élik épp.

Ezért már számon tartjuk a Z generációt, a Google-fiatalokat, akik a mostani tizenévesek, mögöttük pedig ott vannak az óvodások, akik Lothringer Éva szerzetes és ifjúsági szakértő szerint „messze nem kizárólag a digitális eszközök használatában különböznek...” “

„A Facebook internetes közösségi oldalnak ma világszerte sok millió felhasználója van, és a befolyásoló vélemények, irányzatok futótűzként rohannak végig a földrészekeken. Ezért számíthatunk olyan hasonló viselkedésmódra, értékrendre, melyet amúgy nem várnánk a nagyon különböző háttérű fiataloktól.

Az egységesülés oka ugyanakkor messze nem csupán a számítógép. Lassan minden Y generációt vadonatúj, ismeretlen módon érint három, egymással szervesen összefüggő dolog: a fogyasztói társadalom, a globalizmus és a digitális kultúra. Az, hogy a fiatalok mindig a számítógép előtt ülnek, és az iskolai órán is a pad alatt tartott okostelefonjukra merednek, csupán e három hatás kísérőjelensége.

A Y és Z generációs fiatal tapasztalata szerint „ha nem vagyok online, akkor nem is létezem”. Ha nincs fent aktívan a Facebookon, akkor nem él. Ha munkát keres, a munkaadó a facebookos profilját nézi meg, akár egy termék leírását.” – mondja a szakértő.

Hargita megyei fiatalokkal való konzultáció ezt a jelenséget nemcsak tényként tárta fel, hanem a fiatalok részéről megjelent az igény, hogy a Facebook és egyéb közösségi oldalak mellett, és nem helyett, olyan közösségi élményekre is tegyenek szert a fiatalok, amelyeket offline, vagyis élőben lehet megszerezni.

Ezért, a 2. beavatkozási tengely az alábbi célokat határozza meg:

- Erősíteni a fiatalokban az offline is létezem érzését;
- Minőségi, élő kulturális ajánlatok kidolgozása kifejezetten a fiatalok igényei alapján;
- Mozgósítani a kevésbé aktív fiatalokat, bevonni őket a kultúrateremtő- és fogyasztó tevékenységbe;
- Az online közösségi oldalakat az offline élmények megszervezésére használni és nem az élményszerzésre.

A kultúrafogyasztást közösségi élménnyé alakítani azért nagyon fontos, mert beavatkozik egy olyan folyamatba, amelynek minden ténszerűsége mellett, káros hatásai is lehetnek. Az Ifjúsági Stratégián keresztül, a fiatalok igényeit végig szem előtt tartva, olyan rendezvények és kezdeményezések támogatása szükségeltetik, amelyek elég vonzerővel bírnak ahhoz, hogy mobilizálják az online közösségben élő fiatalokat. Ennek a területnek a megvalósítása eredményeképpen 2020-ra a fiatalok közösséghez való tartozás „kényszere” nemcsak online valósul meg, rendezvényeken, találkozók, alkotómunkák keresztül kialakul az a közösség, amely sikeresen megakadályozhatja a fiatalok elszigetelődését, a valóság monitoron való figyelését, helyette egy aktív, résztvevő, fizikailag is ott lévő fiatal generáció létrejöttét éri el.

3.3. Beavatkozási tengely: Hagyományos kultúra művelése

A modernizáció és a globalizáció „mellékhatása” következtében fokozatosan háttérbe szorult őseinktől, elődeinktől örökölt nép kultúra és hagyományőrzés. Mára már vidéki környezetben is egyre kevesebb hagyományőrző rendezvényre, eseményre kerül sor, a fiatalok bevonása, mobilizálása is nehézkesnek bizonyul, lévén hogy ez már nem annyira trendi vagy divatos. A saját kultúránk részeként megtartott hagyományőrző események népszerűsítése a fiatalok körében is fontos, ugyanis ezáltal bennük is tudatosul a kultúra és a néphagyomány tisztelete, továbbá a kézművesség megismertetésével és átadásával fennmaradhatnak azok a foglalkozások, melyek meghatározták elődeink életvitelét, életmódját.

Hargita megye ebből a szempontból egy gazdag és sokszínű térség, ahol több kézműves foglalkozásnak megtaláljuk a hagyományát - gondoljunk csak a rakottas készítésére, a kerámiára, bőrfeldolgozásra stb.-, mi több a vidéki térségek java részében még élénken élnek őseinktől ránk hagyott népszokások, a népviseletbe öltözés a közösséget megmozgató események alkalmával. Ennek az örökségnek a népszerűsítése és továbbadása nemcsak a kulturális intézmények és ezek alkalmazásában álló személyek (vidéki térségekben nagyrészt a kultúrigazgatók, kulturális felelősök) hanem mindannyiunk feladata. Ennek érdekében a fiatalok körében további programokkal kell népszerűsíteni a hagyományőrző rendezvényeket

és eseményeket, a különböző kézműves foglalkozásokat és biztosítani kell a finanszírozáshoz szükséges forrásokat.

A hagyományok ápolása, a kulturális örökség megőrzése fontos eszköze a megyéhez, településekhez való kötődés erősítésének, a fiatal lakosság komfortérzete javításának. A megyei önkormányzatnak, de a fiatalok szerveződéseinek és a tematikus intézményeknek feladata ösztönözni az ilyen típusú szerveződések létrejöttét, az ismeretek átadását szolgáló képzési rendszer kialakulását. A működéshez szükséges feltételek biztosítása mellett kiemelt feladat az olyan programok szervezése, melyek a hagyományok ápolásához, a kultúra megőrzéséhez kapcsolódnak és elősegítik az etnikai és vallási megosztottságból eredeztethető problémák hatékony kezelését, megoldását. Mivel a megye lakosságának 15,2% román nemzetiségű, így rendkívül fontos hogy a megye fiataljai kölcsönösen megismerjék egymás kultúráját, néphagyományait, mellyel le lehetne építeni az egymásról kialakított sztereotípiákat. Ezt alátámasztják a megyei ifjúsági konzultációk során felmerült gondolatok is. Ehhez hasonló példákat Európa szerte találunk, gondoljunk csak a német-francia megbékélési modell megalapozásához hozzájáruló ifjúsági iroda rendszerére, mely megalakulása óta (1963) cserediák programokkal, diáktalálkozókkal, különböző kulturális találkozókkal a mai napig hozzájárul a két nép közötti megbékéléshez.

E modell alapján a megyei tanács több olyan kulturális esemény, ifjúsági találkozó megszervezését kellene szorgalmazza, amelynek keretében a magyar ifjúsági szervezetek román ifjúsági szervezetekkel találkoznak, közösen gondolkodnak, partnerségeket hoznak létre. A szervezetek közötti együttműködések hozzájárulnak a kölcsönös megértéshez, az interkulturális kapcsolatok dinamikájának fejlődéséhez, mi több hozzásegítene egymás nyelvének hatékonyabb elsajátításához, melyből kölcsönösen románok, magyarok egyaránt profitálhatnának.

A hagyományokon alapuló kulturális programok a turisztikai kínálat színesítésében is szerepet kapnak.

A digitális világ fiataljai ugyanúgy vágynak a gyökereik megismerésére, értésére és ápolására, ahogyan az elődjeik tették, ugyanakkor a sajátos életformájuknak köszönhetően lényegesen kevésbé férnek hozzá a hagyományos kulturális termékekhez. Ezért a 4. terület célja erősíteni a fiatalok identitását a kulturális örökség megőrzésének sajátos eszközeivel, olyan eseményeken, lehetőségeken keresztül, amelyek a fiatalok számára vonzóak.

Így mindenképp hasznos lenne hagyományőrző és a kézművesség fejlesztését célzó táborok megszervezése, ahol a szakmában járatos mesterek nemcsak elméleti, hanem gyakorlati képzés keretében is bevezetnék a fiatalokat a kézművesség rejtelmeibe. A kézművesek vására és kiállítása rendezvényekkel szintén népszerűsíteni lehetne a fiatalok körében a népművészet és néphagyomány fontosságát, mi több ezáltal felhívni a figyelmet arra, hogy a szakmai

ismeretek által jelentős anyagi forrásokhoz, jövedelemhez lehet jutni. E cél érdekében célzottabb képzési csatornákat is ki lehet használni, így például a szakoktatási programok keretében is lehet olyan képzéseket szervezni, amelyek keretében a fiatalok elsajátíthatják a tradicionális mesterségeket, eladható tudássá konvertálhatják a hagyományos mesterségek terén felhalmozott szellemi tőkét.

A beavatkozás várható hatása:

Múltunk ismerete nélkül nehezen találjuk meg helyünket a mai világban. A néphagyomány és a népi kultúra ismeretében nemcsak gazdagabbak, hanem értékesebbek lesznek fiataljaink, akik gyorsuló világunk útvesztőiben éleslátóan felismerik a kulturális értékeket és ezeket sajátjuknak is tartják. A különböző tevékenységekkel nemcsak kezűgyességük, hanem kreativitásuk is javul, ami elengedhetetlen elemévé válik napjaink kattintásos északorszáának.

A harmadik beavatkozási terület céljai szorosan kapcsolódnak az előző kettőhöz, hiszen a Hargita megyei fiatalokban erősíteni kell az otthonhoz való kötődést, de mindezt olyan eszközökön és folyamatokon keresztül, amelyek biztosítják a progresszív fejlődést, a fiatalok igényeire ad választ, olyan generációt termel, amely nemcsak büszke a származási helyére, hanem tesz annak érdekében, hogy az otthona méltó legyen a büszkeségre. E terület céljainak megvalósítása egy olyan módon kötődő fiatal profilját eredményezi, akit a hagyományok tisztelete és szeretete nem visszafog a fejlődésben, hanem alapot teremt a továbblépésre, a tapasztalásra, a fejlődésre, hiszen biztonságot nyújt és közösséget.

Kultúra és életmód prioritásban foglalt beavatkozási területeinek fenntartható és hatékony megvalósulásához a következő intézmények együttműködésére lesz szükség:

Hargita Megye Tanácsa

- pályázati rendszere révén támogatja a megyei kulturális intézmények és civil szervezetek kulturális programjait;
- nagyobb horderejű eseményhez szakmai segítséget nyújt.

Civil szféra

- partnerségben a megyei és helyi önkormányzattal szélesíti kulturális ajánlatait és programkínálatát.

Önkormányzatok

- anyagi forrásokkal is támogatja a kulturális rendezvényeket, a hagyományos kultúra művelését az ifjúság körében;
- a helyi kulturális események szervezésébe aktívan bevonja a civil és ifjúsági szervezeteket.

Hargita Megyei Kulturális Központ, kulturális intézmények, múzeumok

- szélesítik programkínálatukat, ezeket az ifjúság számára hozzáférhetőbbé, elérhetőbbé teszik (anyagilag is).

Ahogy a stratégia is leírja, a megye hosszú távú fejlődésének feltétele a fiatalok itthon maradása, a fiatal szakemberek helyi elhelyezkedése, az értékteremtő munkájuk helyben való beágyazódása.

Ennek érdekében vizsgálni kell általánosan a fiatalokkal kapcsolatos statisztikákat és összehasonlítani a stratégia helyzetfelmérésében levő adatokkal, megjelölve az okokat, aminek a változás köszönhető.

A vizsgálandó faktorok:

- Fiatalok létszáma a megyében
- Tanulási, szakválasztási szokások
- Migráció (más megyei egyetemi városok, munkahely stb)
- Fiatal vállalkozók statisztikái
- Egyéb, releváns adatok

Szorosan a kultúrához kötődő faktorok

- Az ifjúságot megszólító, kulturális rendezvények támogatására, a megyei tanácshoz letett pályázatok statisztikája
- A megyében szervezett ifjúsági kulturális programok száma
- A programokon résztvevő, megszólított fiatalok száma
- Kézműves táborok, ezeken résztvevők száma
- Mesterségeket bemutató programok, találkozók, fórumok, a résztvevő fiatalok, mesterek száma
- Inasok számának változása a megyében
- Hagyományőrző csoportok fiatal tagjainak száma

Fiatal vállalkozók helyzetének vizsgálata, amelyek kulturális vonatkozású turisztikai szolgáltatásokat nyújtanak.

5.4. 4-es prioritási tengely - Nevelési és képzési programok

4.1. Beavatkozási terület: Általános tudás és műveltség fejlesztése

A középiskolai, továbbá az egyetemi tanterven kívül a fiatalok több olyan programban részt vehetnek, mellyel nemcsak általános tudásuk és műveltségük gyarapszik, hanem megismerik önmagukat és azokat a képességeket melyekkel rendelkeznek, hogy ezeket célirányosan fejleszthessék a sikeresebb munkaerőpiaci integráció érdekében.

Éppen ezért, az oktatási és képzési intézményeknek, partnerségben a Hargita megye Tanácsával és a Tanfelügyelőséggel, több „kiegészítő” oktató- és művelő program beindítását kellene kezdeményeznie. Ez nem azt jelenti, hogy pl. a nyelvköröknek, különböző versenyeknek, a pályaválasztási tanácsadásnak vagy a nyílt óráknak ne lenne az egyes intézményekben hagyománya, ezt azonban a megye minden oktatási intézményében meg kellene honosítani. A program beindítása nem feltétlenül igényel nagy költségvetési ráfordítást, csupán a már létező humánerőforrás hatékonyabb felhasználását, plusz foglalkozások megszervezését és megtartását feltételezné.

Középiskolákban mindenképp hasznos programoknak bizonyulna a különböző nyelvkörök beindítása, nyilvános beszédversenyek, interaktív órák vagy akár pályaválasztási tanácsadás és szakmák bemutatása. A felsőfokú képzés keretein belül a fiatalok számára meghirdetett gyakornokság, nyári egyetemek, továbbá olyan közös interaktív órák meghirdetése, melyet a diákok egyetemistákkal szerveznek.

A beavatkozás várható célja, hogy fiataljaink tudatosabban és felkészültebben kerülnek ki a munkaerőpiacra, versenyképesek lesznek akár a külföldi diáktársaikkal szemben is, aminek következtében jó munkahelyet találnak előnyös bérezési lehetőségekkel.

4.1.1 Az új generáció időszerű nevelése

A felgyorsult életvitelnek és a minden szinten növekvő elvárások következtében sok esetben a szülők egyre kevesebb időt tudnak együtt lenni gyermekeikkel. Amikor otthon vannak a szülők, akkor sem mindig tud minőségi időt eltölteni, és együtt lenni a család a fáradtság, az egyéb teendők, televíziózás és az internetezés következtében. Ez a jelenség már egész kicsi kortól megfigyelhető. Mint minden embert, akik munkájuk révén közvetlenül kapcsolódnak más emberekhez, így a tanárokat is fenyegeti a kiégés (burn out) veszélye. Egy idő után telítődik azokkal a problémákkal, amelyek folyamatosan rázúdulnak, minek következtében fizikai,

mentális és érzelmi kimerültség vesz erőt rajta, ami a reménytelenség érzetét idézheti elő. Mind sok betegségnél, itt is a megelőzés sokkal hatékonyabb, mint az utókezelés.

A gyermekek és fiatalok ismereteiket, magatartási formáikat leginkább a szülőktől és a tanároktól sajátítják el. Éppen ezért igen fontos, hogy ezek az emberek példát tudjanak mutatni, fel legyenek készülve, és szerezzék meg azokat az ismereteket, amelyek időszerűek, segítségükkel a rendelkezésükre álló időt minőségi idővé tudják alakítani, és a kiégést elkerülhetik. Ez a tanárok számára továbbképzések és burn out programokon való részvétellel valósítható meg. A szülők képzése, felkészítése non-formális oktatás formájában történhet meg, valamint olyan programok keretén belül, ahol megoszthatják tapasztalataikat egymással, és ahol szakemberektől kérdezhetnek és sajátíthatják el a szükséges tudást.

A Megyei Tanács legfontosabb szerepe a civil szervezetek, az iskolák és szülői bizottságok közti párbeszéd kezdeményezésében lehet, amely az első lépése kell legyen ennek a programnak. A más országokban lévő kapcsolatai révén segítségére lehet ezen kezdeményezésnek, hogy ha szükséges, akkor külföldi szakembereket is bevonjanak, és ezzel más szempontokat is megismerhessenek.

A beavatkozás várható hatásai

A párbeszéd és a képzéseken elsajátított ismeretek segítségével úgy a tanárok, mint a szülők fejlődnek majd a nevelői kompetenciájukat illetően, elkerülhetik a kiégést, jobban megérthetik a fiatalokat, és átadhatják ismereteiket nekik. Mindezek következtében a fiatalok olyan nevelésben részesülnek, amely korszerű, segít a tényleges problémáikat megoldani, és egy egészséges értékrendszert kialakítani.

4.1.2 Aktív ifjúság képzése

A román oktatási rendszer sajátos jellegéből adódóan jelenleg nem teszi lehetővé - alig találunk kiugrási lehetőséget - a diák- és egyetemista közösségekben aktív fiatalok tapasztalatcseréjét és képzését. Ennek további akadályai között az is beazonosítható, hogy a szülők nagy része nincs kellő képpen felvilágosítva a közösségért végzett tevékenységek fontosságáról, így a „szervezkedést” a diáktanácsokban való részvételt és munkát többnyire haszontalan időtöltésként értelmezik, ugyanis így kevesebb idő jut a tanulásra, a házimunkára vagy háztáji munkák elvégzésére.

Pedig fiataljaink ez idő alatt is tanulnak, fejlődnek, még ha nem is a kötelező szakanyagot sajátítják el és olyan kapcsolathálót alakítanak ki, olyan készségeket sajátítanak el, melyre az

iskola padjaiban aligha lenne lehetőségük. Így nemcsak a szülőknek, de az oktatási intézményeknek is támogatniuk kellene az diáktanácsoknál és ifjúsági szervezeteknél folyó munkát, mi több ebben a megyei tanács is aktívan részt kell vegyen, melyet különböző képzések - gondoljunk csak a pályázatírásra és projektmenedzsmentre- megszervezésével is segíthet, hogy a diákok hatékonyabban, ügyesebben tudják vezetni szervezetüket, a felmerülő problémákra pedig jó megoldásokat találjanak. A kommunikációs gyakorlatok, az előadásmód gyakorlása, akár idegen nyelven is hozzásegíti őket, hogy határozottabban tudjanak fellépni, akarataiknak érvényt szerezni. Ehhez természetesen szükség van egy bizonyos fokú képzési infrastruktúrára, előadóteremre és felszerelésre, továbbá ha ez más helyen valósul meg, mint ahol a diákok laknak, akkor biztosítani kell a résztvevők számára a szállítást és a szállásköltségeket.

Az aktív ifjúság különböző civil akciókkal is bekapcsolódhat a civil szervezetek munkájába a különféle önkéntes programokon és gyakornoki lehetőségeket felhasználva komoly gyakorlati tudásra tehet szert, amit a középiskola és egyetem elvégzése után munkahelyén is kamatoztathat. Továbbá az ilyen jellegű képzések hozzásegítik a fiatalokat, hogy megismerjék önmagukat (önismereti képzések) és tudatában legyenek képességeiknek.

Az interkulturális oktatás támogatása, akár más országokkal lebonyolított diákcsera-programok révén, akár országon belül, etnikumok közötti diákcsera-programok révén.

A beavatkozás eredménye közép- és hosszú távon egy olyan ifjúsági generáció „kineveléséhez” járul hozzá, akik aktívan részt vállalnak közösségünk problémáinak megoldásában, kezdeményező képességükkel más fiatalokat is megszólítanak és erősítik a civil szféra közötti kapcsolatokat, interakciókat.

4.2 Beavatkozási terület: Nem-formális képzési programok indítása

Nem szabad csak azt gondolnunk, hogy a formális oktatás az egyetlen lehetőség a tudásgyarapításra és fejlődésre. Egyre inkább terjed a nem-formális oktatási forma vagy képzések, amelyekre igényből nincs hiány, de ezt sajnos nem mindenki ismeri fel.

A nem-formális oktatás, olyan szervezett oktatási tevékenység, amely célja, hogy meghatározott tanulócsoport igényeire építve sajátos képzési célokat szolgáljon. A nem-formális képzések előnyeit néha sem a pedagógusok, sem a szülők nem látják, pedig a nem-formális képzések a mindennapjaink részei. Ilyen oktatási jelleggel bírnak a nyelvkörök, versenyek, képzések, ülésszakok, interaktív órák, bemutatók, élő könyvtárak, szaktáborok, nyári egyetemek stb.

Első lépésben tudatosítani kell az emberekben ezen oktatási forma hasznosságát és hatékonyságát, majd serkenteni kell őket az aktív részvételre. Egyaránt kapcsolatba kell lépni a szülőkkel, tanárokkal és a diákokkal is. A szülőket tájékoztató kiadványokkal, rendhagyó szülőértekezletekkel, nyílt napokkal lehetne megszólítani, hogy ők is legyenek valamilyen szinten részesei a nem-formális programoknak, hogy tapasztalatot, élményt szerezhessenek. A tanári kar meggyőzése igényfelmérések és jó tapasztalatok bemutatása által valósítható meg. A diákok körében általános diákfelmérést lehet végezni, amelyre építeni lehet a kampányokat. Például tájékoztató kampányt lehet indítani az önkénteskedés előnyeire. Maximálisan ki kell és ki lehet használni a diákok körében a rendelkezésre álló csatornákat, ahol az üzenetek közvetíthetőek és pontosan célba is jutnak. A diákok figyelme könnyedén felhívható egy-egy toborzó kirándulás vagy vetélkedő által, hiszen a tanulás mellett ezeken a programokon a szórakozás is megjelenik, ami csábító a diákok számára.

A konzultációk során történt igényfelmérésekből kiderült, hogy szervezeti menedzsment-, pályázatírás-, önismeret-, motivációs-, (verbális és írásos) kommunikációs-, rendezvényszervezés- és nyelvoktatási képzésekre nagyon nagy a diákok igénye. Az Iskola Másként programot semmiképpen nem lehet kihagyni a felhozatalból, hiszen ez a nem-formális oktatás egyik legreprezentatívabb programja.

Az iskolákon belüli diáktanácsok is csak akkor tudnak hatékony munkát végezni és megfelelő programokat szervezni az iskola diákjainak, ha ők már tisztában vannak a nem-formális oktatás programjainak mibenlétével. Módszertani kérdésekben képezni kell a diáktanácsban résztvevő személyeket is (időmenedzsment, toborzás-promóvás, rendezvényszervezés, csapatmunka).

Külön figyelmet lehet fordítani a társadalmi felelősségvállalásra, főként az ifjúsági szektorban tanítani kellene a szerepvállalást és a hozzá kapcsolódó hatékony kommunikációt. A téma tudatosításának több irányultsága és célcsoportja is lehet, akik megértve és kézbe véve a felelősséget, megismertetnék a szélesebb csoportokkal is a téma lényegét. Ilyen célcsoportok lehetnek a tanárok, a diáktanácsok és különböző diákorientált intézmények.

Az elsődleges probléma, amelyre megoldást kell találni, az az időhiány, hiszen a panaszok nagy része ott gyökerezik, hogy nincs elég szabadidő az alternatív tevékenységekre. A második nagy probléma, hogy az iskolák vezetősége, a tanári kar vagy esetleg a szülők nem látják az iskolai diáktanácsok és diákszervezetek tevékenységeinek hasznosságát, fontosságát, pedig ezen diákcsoporthoz tartozók jelenthetik a nem-formális oktatásnak az alappilléreit.

4.3 Beavatkozási terület: Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

Ahhoz, hogy a megye fiataljai a jövőben versenyképesek legyenek és könnyen el tudjanak helyezkedni a munkaerőpiacon, továbbá aktív és hasznos tagjai legyenek erdélyi magyar társadalmunknak ennek elengedhetetlen eleme, hogy a fiatalok képzettek legyenek; az oktatási intézmények elvégzése után nemcsak szakmai, hanem gyakorlati ismeretekkel is rendelkezzenek, melyet formális vagy akár nem-formális keretek között is elsajátíthatnak. Erre mindenképp nagy szükség van, ugyanis az oktatási intézmények képzéskínálata nem mindig felel meg a piac elvárásainak, melynek következtében a végzetteknek nehezebb elhelyezkedni.

Mindenképp hasznos tehát olyan programok beindítása és működtetése mely elősegíti a fiatal végzettek munkába állását: ezt azonban már a középiskolában el kell kezdeni, a vállalkozói szférával partnerségben már ekkor tudatosítani kell a diákok körében azokat az elvárásokat, melyeket velük szemben a munkaadók támasztanak. Erre nagyszerű lehetőséget jelentenek a szervezett keretek között zajló önkéntes tevékenységek és szakmai gyakorlatok, a minisztérium által meghirdetett fiatalok alkalmazását elősegítő programok, próbaidőre való alkalmazás, majd végleges alkalmazás, ahol a fiataloknak lehetőségük van bepillantást nyerni egy-egy szakma, vagy munkakör rejtelmeibe.

Ahhoz viszont, hogy felismerjék, milyen szakmákhoz van affinitásuk, milyen szakmákban látnak lehetőséget elengedhetetlen a pályaválasztási tanácsadás megszervezése, továbbá olyan pályaválasztási börze rendezése, ahol a diáknak lehetőségük nyílik a munkaadókkal való közvetlen találkozóra, mely az esetleges jövőbeli alkalmazás lehetőségét is jelentheti.

A beavatkozás már rövidtávon hozzájárul a tudatosabb pályaválasztáshoz, melynek ismeretében a diákok „testhezállóbb” szakot, ennek elvégzése után pedig számukra megfelelő szakmákat választanak, hosszútávon pedig a munkaerő emigrálásának megfékezésére, kemeltképpen a képzett munkaerő elvándorlásának megfékezésére kell koncentrálni. Hosszabb távon a munkaadók keresletéhez igazítják az oktatási és képzési intézmények kínálatukat, melynek következtében a végzettek jobban megfelelnek a követelményeknek és könnyebben is találnak munkát.

Fontos az iskolai oktatáskínálat minőségének utánkövetése a megyében működő szakképzési, elméleti líceumi és felsőoktatási intézmények esetében. Az utánkövetés révén kiderülne, hogy a megye egyes oktatási intézményeinek végzettjei találtak-e munkát, ha igen, milyen területen, milyen beosztásban találtak, azaz, hogy a végzettségüknek megfelelően, avagy annak szintje alatt, netán fölött tudtak elhelyezkedni. Ennek érdekében Hargita Megye Tanácsának partnerségi viszonyt kell kialakulnia az oktatási intézmények, a vállalkozói szféra szereplői és a kutatóintézetek között, amely partnerségnek az utánkövetés csak másodlagos feladata lesz, elsősorban azért jön létre, hogy megkönnyítse a pályakezdő fiatalok munkaerőpiaci elhelyezkedését.

Célok:

- Támogatások nyújtása a civil és ifjúsági szervezetek, mint a nem formális és informális képzéseket nyújtó egységeknek, amelyek egyben hozzájárulnak az oktatási intézmények és a munkaerő-piac közötti kapcsolat erősítéséhez is.
- Személyre szabott képzések biztosítása fiatal szakemberek, tanárok, pályaválasztási tanácsadók számára a munkaerő-piaci közvetítés és tanácsadás terén
- Külföldi szakmai és szakoktatási lehetőségek népszerűsítése a fiatalok körében
- Szociális-gazdasági modellek lehetőségeinek kiaknázása a hátrányos helyzetben levő fiatalok munkaerő-piaci elhelyezkedésének javítására.
- A munkaerő, kiváltképp a képzett munkerő elvándorlásának megfékezése
- A fiatalok munkaerő piaci elhelyezkedésének követése

4.3.1. alintézkedés: Vállalkozói hajlandóság fejlesztése fiatalok körében

A vállalkozás akár fő, vagy mellékkeresetet jelenthet a fiatalok számára. A vállalkozások elindításhoz azonban segítségre van szükség, mind a tőke, mind a megfelelő tudás megszerzésében, illetve az adminisztrációs feladatok elvégzésében, elsősorban a vidéki fiatalok esetében.

Célok:

- A mezőgazdaságra, halászatra, erdőgazdálkodásra irányuló finanszírozási alapok népszerűsítése a fiatalok számára
- Nyelvi és kommunikációs kompetenciák, külön kiemelve a román nyelvet, fejlesztésére irányuló programok szervezése és támogatása
- Egyesületek, csoportok létrehozása fiatalok részvételével, különféle területeken
- Alternatív vidéki jövedelemforrások lehetőségeinek népszerűsítése fiatalok körében.
- Vállalkozói gyakornoki programok létrehozása akár a kötelező iskolai tanulmányok alatt, amely keretén belül a fiataloknak lehetőségük van vállalkozásvezetéssel, irányítással kapcsolatos gyakorlati ismeretszerzésre.
- Fiatalok vállalkozással kapcsolatos képzése.

4.3.2. alintézkedés: Fiatalok által beindított vállalkozások, start-upok támogatása

A start-up néven is ismert induló-vállalkozási formák megjelenését ösztönöznie kell a megyei és helyi önkormányzatoknak, valamint a vállalkozói szféra által alakított csoportosulásoknak, együttműködéseknek.

Az induló vállalkozások támogatása számos módon megvalósulhat, kezdve a feltérképezés céljából szervezett start-up-versenyektől, el egészen egy vagy több inkubátorház, akcelerátorközpont megépítéséig, beüzemeléséig és működtetéséig. Ez utóbbi központokban a start-up-ok számos támogató körülményhez hozzáférhetnek, amelyek segítik az ötleteik megvalósítását.

A megyei önkormányzatnak, a helyi önkormányzatoknak, illetve a fontosabb vállalkozói szerveződéseknek szakmai kapcsolatokat kell kiépíteniük más megyékben, vagy más országokban működő szervezetekkel, amelyek a fiatal vállalkozók, a kezdő vállalkozások előmozdításában is tevékenykednek, tapasztalatcsere, jó példák megismerése, nemzetközi trendek és folyamatok követése céljából.

Fontos, hogy a munkanélküli segélyben részesülő fiatalok számára szervezett képzésekben helyet kapjon a vállalkozói tevékenységre való felkészítés is.

4.4. Beavatkozási terület: Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

Fontos, hogy a társadalom egésze a fiatalok képzését megtérülő befektetésnek tekintse, az egyének pedig felismerjék a tudás és a készségek folyamatos fejlesztésének jelentőségét saját életminőségük és munkaerőpiaci lehetőségeik javítása szempontjából.

A közoktatást támogató egységes alapszolgáltatásként megvalósuló oktatási-képzési programok szerepének erősítése és a felhasználóbarát szemléletű megújulásukhoz szükséges az infrastrukturális háttér megteremtése. Ennek a rendszernek a kialakítása támogatja az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák – a kulturális tudatosság és kifejezőkészség megszerzéséhez szükséges kompetenciák, valamint a szociális és állampolgári kompetenciák – elsajátítását, valamint azt, hogy az oktatási-képzési intézmények erősítsék közösségi szerepüket és a nem-formális és informális tanulás helyszíneiként hatékonyabban működjenek, illetve legyenek képesek bekapcsolódni a formális oktatás rendszerébe, a képesség- és kompetenciafejlesztésbe.

A megyében számos olyan oktatási intézmény van, amely felújításra szorul, továbbra sem rendelkezik az alapvető felszereltséggel. Az iskolák mellett számos, renoválásra, modernizálásra szoruló kultúrház létezik, amelyek sok esetben a fiatalok szórakozási helyeként szolgálnak. Az rendelkezésre álló források szűkössége miatt több intézmény nem tudja önerőből megoldani a szükséges javításokat, eszközök beszerzését. Ezek azonban olyan problémák, amelyeket helyi szinten, összefogással meg lehet oldani, hasonlóan a régi kalács rendszerhez.

Célok:

- az alkotókészséget és kreativitást fejlesztő közösségi terek, oktatótermek, gyermekfoglalkoztatók kialakítása, fejlesztése,
- oktatási, képzési terek átalakítása, meglévő helyiség korszerűsítése, belsőépítészeti kialakítások, indokolt esetben épületbővítés, berendezések, eszközök beszerzése révén minden korosztály részére alkalmassá tétele,
- a közösségi-, foglalkoztató-, illetve oktatótér kialakításához, valamint az oktatási tevékenység ellátásához szükséges kiszolgáló helyiségekhez (pl. mosdó, öltöző stb.) kapcsolódó infrastrukturális fejlesztések eszközölése,
- korszerű információs és kommunikációs technológiai infrastruktúrával felszerelt, internet-csatlakozással rendelkező informatikai pont(ok) vagy korszerűen berendezett önálló részlegek kialakítása és eszközökkel való ellátása, mint pl. szerver, képernyő, nyomtató, szoftver, számítógép, projektor, interaktív térkép, érintőképernyős konzol, LCD-panelek
- A felújításra szoruló iskola, óvoda, kultúrotthon és egyéb hasonló épületek állapotának, az elvégzendő munkák igényeinek felmérése
- Helyi lakosság informálása, ösztönzése ezen a téren való részvételre, szülők, tanárok, helyi vállalatok, közbirtokosságok bevonása a felújítási folyamatokba.
- Megyei szintű pályázati programok elindítása e felújítási munkálatok finanszírozására
- Együttműködés erősítése a szakhatóságokkal, helyi és regionális szintű, érintett közintézményekkel, vállalati szférával.

A beavatkozás várt hatásai

Az oktatási- és képzési infrastruktúra korszerű fejlesztése eredményeképpen a Hargita megyei fiatalok versenyképes körülmények között férnek hozzá olyan tudáshoz, amely európai társaikkal egyenlő esélyt biztosít nekik mind a tanulmányaik továbbfolytatása, mind a munkaerőpiacon való elhelyezkedésükben. A korszerű infrastruktúrának szemléletmód formáló hatása is van, hiszen emeli a fiatalok igény szintjét, megkönnyíti a különböző kompetenciák elsajátítását, szélesíti látókörüket.

Nevelési és képzési prioritásban foglalt beavatkozási területeinek fenntartható és hatékony megvalósulásához a következő intézmények együttműködésére lesz szükség:

Hargita Megye Tanácsa

- partnerségben az oktatási intézményekkel és nonformális oktatási központokkal továbbá a Tanfelügyelőséggel támogatnia kell a fiatalokat megcélzó nevelési és képzési programokat, valamint saját programokat ültet gyakorlatba;
-

Önkormányzatok

- állami és megyei önkormányzati támogatások segítségével fejleszti az oktatási és képzési infrastruktúrát;

Oktatási intézmények: iskolák, egyetemek

- az általános tudás és műveltség fejlesztése érdekében kiegészítő képzéseket, rendezvényeket szerveznek az ifjúság nevelése céljából, melynek az oktatási intézmények adnak helyet;

Nonformális oktatási központok

- partnerségben az oktatási intézményekkel olyan programokat, tevékenységeket dolgoznak ki, melyek nem része a kötelező oktatási tervnek;

Munkaerő elhelyező ügynökség

- időszakosan tájékoztatja a megyei tanácsot, az oktatási intézményeket a fiatalok számára elérhető állásokról, munkahelyekről;
- tájékoztatja az oktatási és képzési intézményeket a munkaerő-piaci helyzetről, hogy a kereslethez igazíthassák képzési programjaikat;

Jelen stratégia beavatkozási területein megjelölt intézkedések megvalósítását A Hargita Megye Tanácsa Ifjúsági Alapítványa, illetve a Hargita Megye Tanácsa hivatott elvégezni, együttműködésben a következő intézményekkel és szervezetekkel:

- Hargita megyei Tanfelügyelőség és pedagógus szervezetek
- Hargita megye ifjúsági szervezetei
- Munkaerő elhelyező ügynökség
- Központi és helyi, ifjúsággal és társadalmi kérdésekkel foglalkozó intézmények

A teljes értékű monitoring megvalósítása céljából, illetve a stratégia későbbi aktualizálásához szükség adatok:

- képzések száma (képzéstípusokként)
- a különböző képzéseken résztvevő fiatalok száma
- fiatal vállalkozói képzések száma
- fiatalok által létrehozott vállalkozások, mezőgazdasági létesítmények
- szakoktatásban (iskolai és felnőttképzésben) résztvevő fiatalok száma
- munkanélküliség alakulása és foglalkoztatott személyek száma (18-35 éves korcsoport), valamint a munkaerő elvándorlás
- Létrejövő vagy továbbfejlesztett oktatási és felnőttoktatási kapacitások adatbázisa és annak aktualizálása 3 évente.

6. JÓ PÉLDÁK

Jelen dokumentum két nagyobb szerkezeti egységből áll, az első részben felvázoltuk egy megyei szintű fejlesztési stratégia kidolgozásának gyakorlatát, a második részben pedig az ifjúsághoz kapcsolódó országosan is elismert jó példákat (USA, Kanada, EU, Románia) mutatunk be és megvizsgáljuk, hogy Románia hogyan teljesített a 2010-2012-es Ifjúsági Stratégia célkitűzéseinek elérésében.

1. Megyei szintű ágazati fejlesztési stratégia kidolgozásának jó gyakorlata

„A **stratégia** cselekvések egy hosszabb távú terve egy bizonyos cél elérése érdekében, ami gyakran az úgymond „győzelem” vagy probléma megoldás. Megkülönböztetjük a taktikától és az azonnali akcióktól, mivel a stratégia a cselekvések és azok végrehajtásához szükséges erőforrások biztosítását időben kiterjedten gondolkodva tervezi meg. A szót eredetileg a hadászatban használták, a háború megnyerésének művészetét, a seregek mozgatását és ellátását jelentette. Alakja a görög *stratēgos* szóból ered. Napjainkban ez a terminus már sokkal szerteágazóbb jelentéstartalommal rendelkezik.” Ezt írja a Wikipédia a stratégia szóra.

Ha stratégiáról beszélünk, ma már elsősorban nem a hadászatra gondolunk – kivéve talán a szakmában dolgozókat - hamarabb jut eszünkbe a stratégiai játék, amit egyetemi évek alatt hajnalig lehetett játszani, lehetőleg hálózatba kötve. De beszélünk ugyanígy marketing stratégiákról, fejlesztési stratégiákról, oktatási stratégiáról, nemzetstratégiáról, játék stratégiákról, piaci stratégiákról, termékfejlesztési stratégiákról és sorolhatnám napestig, hiszen lassan mindenre van már stratégia.

Szinte már klisévé vált az elmúlt évek fejlesztési örületében stratégiát említeni, beszélni róla. Mindenkinnek stratégiája van, akinek nincs, készít egyet, vagy megrendeli valakitől, esetleg lemásolja valakiét. Stratégiáról beszélünk intézmények esetében, civil szervezetek meghatározzák a saját stratégiai céljaikat, önkormányzatok 100 oldalas anyagokat gyártatnak le, vállalkozást el sem lehet képzelni stratégia nélkül. De természetes fizikai személyek számára is van értelme a stratégiáknak hisz tudatosan vagy tudatlanul az ember stratégiát határoz meg magának céljai elérésének érdekében. Jó esetben egészen fiatal korunkban megtanuljuk, hogy semmi esélyünk nincs az életben egy legalább 5 éves terv nélkül, hogy semmit nem fogunk elérni, ha nem határozzuk meg a céljainkat és ezekhez a célokhoz nem rendelünk erőforrást, eszközöket és határidőket. Mégis, nap, mint nap találkozunk sikeres emberekkel, akik nem tudták öt évvel ezelőtt hol lesznek most, fiatal egyetemet végzett

értelmiségekkel, akik nem tudják, hol akarnak elhelyezkedni, vagy éppenséggel milyen munkát kívánnak végezni. Vajon az ő életük nehezebb, vagy kevésbé sikeres?

Nem áll módunkban megválaszolni a kérdést, ám azt mindenképp kijelenthetjük, hogy egy legalább nagyvonalaiiban meghatározott cél, vagy irány sokat segíthet a továbblépésben, fejlődésben. A stratégia nem egyéb, mint ezeknek a céloknak a rendszerbe való helyezése, hozzárendelt erőforrásokkal, eszközökkel, időtartammal. A stratégia már készítése alatt egy eszközzé válik, hiszen a pontos elkészítése olyan fajta célirányos gondolkodást igényel, amit sajnos az iskolában nem sikerül megtanulni. Igényli azt a munkát, amely elemzéssel, gondolkodással jár, amelyben hasznosítani kell tapasztalatainkat, rendszerezzük tudásunkat és megfogalmazzuk igényeinket. Erőfeszítést igénylő munka ez, hiszen ez a folyamat, amikor el kell szakadnunk az addig bevált „lesz majd valahogy” gondolkodásmódtól, és cserében egy olyan tudatos építkezésbe kell kezdenünk, amely befolyásolhatja egész további életünket.

Intézmények esetében, nyilván, ez a folyamat más színezetet ölt, hiszen egyetlen szervezett forma sem jön létre célok nélkül és ezen célok eléréséhez a stratégia elengedhetetlen eszköz. Különösen igaz ez, az Európai Unió csatlakozás fényében, az önkormányzatok esetében, akiknek szinte működési feltétellé alakult a stratégia átalakulása. Amint egy helyi önkormányzati vezető mondta, cél nélküli hajó legnagyobb ellensége a szél. Természetesen, a gyakorlati igazságokat sem mellőzhetjük, így azt is hozzá szeretnénk tenni, hogy nem csak a célok megfogalmazásában, vagy az irányok kijelöléséből áll a stratégia haszna, hisz a dokumentum léte előnyt jelent bizonyos Unió támogatások megszerzése esetében is.

Miből is áll a stratégia?

Elsősorban arra a kérdésre kell válaszolnunk, hogy miért van szükségünk erre a dokumentumra, mit akarunk vele elérni és ezáltal mit kell tartalmazzon. Nem egy olyan esettel lehet találkozni, hogy egy homályosan megfogalmazott célt a stratégia készítés folyamata tisztázott le, kristályosított ki, hozzásegítette az intézményt, hogy pontosan lássa jövőképét és azokat az eszközöket, mely a célok eléréséhez szükségesek. Ezen okból kifolyólag a stratégia első és bevezető része tulajdonképpen bemutatja önmagát, felvázolja az okokat, amiért el kell neki készülnie, illetve rövid tájékoztatást ad arról az intézményről, településről, régióról, embercsoportról, aki számára készül és akinek céljai elérésében kell segítsen.

Bárki is legyen egy stratégia elkészítője, nem kezdhet bele ebbe a munkába, amíg nem folytatott aprólékos és kimerítő egyeztetéseket, beszélgetéseket a dokumentum által érintett felek képviselőivel. Az ifjúsági szektor mindennapi életének egyaránt részei az óvodák, iskolák,

a boltok, a szórakozó helyek, a természeti környezet, az utak, a közlekedési eszközök, a munkahelyek, az ételek és az italok. Mindezeket figyelembe véve, egy ágazati stratégiának kötelessége ezeket a szempontokat, elemezni és a kapott információk alapján meghatározni a fejlesztési irányvonalakat, a hiányosságok és erősségek figyelembe vételével kialakítani azt a jövőképet, amit az ágazatért felelős intézmény el kellene érjen.

Ezekből az okokból kifolyólag, ha valaki most készít stratégiát, akkor olyan fejlesztési dokumentációt kell összeállítson, amely a térség lakosságának tényleges szükségletein, a gazdasági-társadalmi adottságain és lehetőségein alapszik, illetve amely az Európai Unió és a román állam forrásfinanszírozási mechanizmusain alapuló, reálisan megvalósítható fejlődési irányvonalakat jelöl ki.

A fejlesztési stratégiák középpontjában a társadalmi és környezeti fenntarthatóság áll, amelynek alapvető feltételeként jelenik meg a térség versenyképességének és globális beágyazódásának erősítése, a partnerség – a térségi együttműködés erősítése és helyi/térségi döntések társadalmazása –, valamint az esélyegyenlőség elvének érvényesítése.

Követve a társadalmazás alapelvét, semmilyen stratégia nem készülhet úgy el, hogy az adott mikro-társadalom minden egyes érintett szubszegmense, amely számára készül, ne lenne megkeresve és megkérdezve. A mindennapjaikat élő embereknel senki nem tudja jobban, mire van szükség, milyen hiányokat kell pótolni, milyen kérdésekre, problémákra kell választ találni. Ez okból kifolyólag az előkészületi munkák szerves része a különböző társadalmi csoportokkal való találkozás és tanácskozás, amelynek eredményeképpen a stratégia-készítő pontos képet kap a régió vagy ágazat erőforrásairól, lehetőségeiről, problémáiról. A hagyományosan elkülönített három szektor mellett (önkormányzat, civil szféra, vállalkozások), elengedhetetlenül fontos a találkozás az oktatási intézményekkel, kulturális intézményekkel, önkéntes csoportokkal, ifjúsági kezdeményezésekkel, szociális intézményekkel, gyakorlatilag bármely olyan emberrel, vagy csoporttal, akik érdemben gondolkodnak a saját környezetük fejlesztésében. Az alulról való építkezés elvének már az előkészítő szakaszban érvényesülnie kell.

Eszerint kijelenthetjük, hogy a gyakorlati stratégiakészítés első lépése az előkészület és az adatgyűjtés. Nem lehet fontossági sorrendet megállapítani a stratégiakészítés elemei között, ám fontos kihangsúlyozni, hogy az előkészületi munkálatok és az adatgyűjtés nagy jelentőséggel bír. Ez a szakasz vonatkozik a terület vagy ágazat átfogó megismerésére. Ekkor kerül a legaktívabb kapcsolatba azzal a csoporttal, régióval a készítő, amely stratégiáját kialakítja. A munka végén csakis akkor lehet reális, emberközeli célokat megfogalmazni, amennyiben pontosan fölméretett mivel gazdálkodhat a szakértő. Az adatgyűjtés a

társadalom minden szektorára ki kell terjedjen, nem lehet olyan része a helyi életnek, amire „legyintünk”, hiszen a kis információk fognak elvezetni a nagy célok megfogalmazásához.

Az információk begyűjtése után következik az adatok feldolgozása, rendszerezése, strukturálása. Bármily rutinszerűnek is tűnhet a stratégiakészítés, az információk helyes megértése és rendszerezése már kreativitást igényel. Asszociálni kell az adatokat egymással és az addig megszerzett tapasztalatokkal és tudással, hogy egy látszólag érdektelen adat is elhelyezhető legyen egy nagyobb, integráltabb elképzelésben, úgy hogy ne csak a helyét találja ott meg, hanem értéket is jelentsen. Az információk rendszerezése és strukturálása vezet el a stratégia egyik legátfogóbb részéhez, a helyzetelemzéshez.

A **helyzetelemzés** részei, fejezetei stratégiaként változhatnak, de a főbb elemek kötelezően benne kell legyenek, azok az elemek, amelyek a teljes képet nyújtják arról az ágazatról, amely számára a stratégia készül.

Ennek értelmében a helyzetelemzés a következő főbb elemeket tartalmazza: általános leírás, gazdasági fejlettség, lakosság, humán-erőforrás és munkaerő helyzete, környezet helyzete, területi diszparitások.

A külső makrokörnyezet elemzésében alkalmazható egyik módszer az úgynevezett STEEPLD analízis az alábbi szavakból összeállt mozaikszó:

- Social-társadalmi környezet
- Technological - technológia környezet
- Economic - gazdasági környezet
- Ecological - természeti környezet
- Political - politikai és jogi környezet
- Legal – jogi környezet
- Ethical – etikai
- Demographic – demográfiai.

Az elemzés természetesen nem minden esetben kell kiterjedjen a betűszó minden egyes elemére. Az elemzés célja, hogy az ágazatot befolyásoló tényezőkről átfogó képet nyújtson, és ezzel segítse a stratégia kialakítását. A társadalmi ágazat számára a környezet két csoportra bontható: mikro- és makrokörnyezet. A mikrokörnyezet elemzésére a SWOT elemzést használják.

Az **általános leíráshoz** tartoznak a természeti erőforrások, a gazdasági potenciál bemutatása, az infrastruktúra általános bemutatása, gyakorlatilag mindazok az elemek, amelyek egy átfogó,

ám még általános képet mutatnak a településről, régióról és azokról a külső tényezőkről, amelyek az adott ágazatot érintik. A társadalmi-gazdasági helyzet bemutatásában kerül sor a térség földrajzi elhelyezésének leírására, általános demográfiai bemutatásra, nemzeti, vallási megoszlásra, a régió általános történelmének bemutatására, kiemelve olyan specifikus elemeket is, amelyek a régió vagy ágazat hozzáadott értékét biztosítják, olyan különleges információk feltárására, melyek megkülönböztetik a térséget más vidékektől. Ugyancsak az általános leírás része az időjárási specifikum bemutatása, amelyből kiderül a meleg-hideg évszakok megoszlása, a csapadék mennyisége, gyakorlatilag azok a természeti adottságok, amelyek befolyásolják a régióban az életmód alakulását. Ez különösen a területfejlesztési stratégiák esetén fontos, kevésbé érdekes és értelmezhető ágazati stratégiák kialakítása esetén. Szintén az életszínvonal minőségét befolyásolja a környéken található repterek, vasúti vonalak, terelő utak, a személy- és áruszállítást befolyásoló tényezők. Az általános leírásban bemutató szinten megjelenik a gazdaságszerkezet és a humán erőforrás kihasználtsága, képzettsége. Az általános leírás, mint neve is mutatja, gyakorlatilag felvezetője az elkövetkező elemeknek, mely mindegyik érintett témának a kidolgozott változatát mutatja be, olyan részletes leírást, melyből világosan kiderül milyen adottságai vannak a térségnek, melynek a stratégiai célkitűzését kívánjuk megfogalmazni.

A gazdasági potenciált befolyásoló tényezők leírása szintén ennek az általános bemutatásnak a része. Ezek a tényezők magukba foglalják a természeti erőforrások bemutatását, a felszíni és felszín alatti természeti erőforrásokét, a vízrajzi erőforrásokat. Ezen erőforrások bemutatása vetít fényt a folyókra, patakokra, melyek a térségben találhatóak, a felszín alatti ásványokra, melyek gyakran gazdag turisztikai potenciált rejtenek magukban, azokra az adottságokra, melyek talán nem is lettek kihasználva a stratégia készítés időpontjáig, de olyan lehetőségeket rejtenek magukban, melyek feltétlenül részei kell legyenek a stratégiai célrendszernek.

Az **infrastruktúra elemzése** külön fejezetként jelenik meg az általános leírásban, hiszen alapkövetelménynek számít bármilyen fejlesztési elképzelésben. Fejlődésben levő országok első számú kihívása az infrastruktúra fejlesztés, hiszen nemcsak a mindennapi életszínvonal minőségét befolyásolják, hanem egyaránt hatással vannak a befektetők vonzására és így a gazdasági fejlettségre. Fontos kiemelni, hogy egy hosszú távú tervezésben nem történhet meg a szükségletek egyenlőtlen megosztása, hiszen az infrastruktúra tárgyi fejlesztést jelent és mit sem ér, ha nem társul hozzá egy felkészült humán erőforrás és jól működő szociális háló. Az infrastruktúra nagyobb fejezetén belül is megkülönböztetjük a szállítási infrastruktúrát, az internet, adatforgalom állapotát, a közszolgáltatások helyzetét, a vállalkozástámogatást célzó infrastruktúra helyzetét, az oktatás, kutatás-fejlesztés, technológiai transzfer infrastrukturális ellátottságát, az egészségügyi infrastruktúra helyzetét, szociális háló helyzetét, kulturális intézmények és szolgáltatások infrastrukturális állapotát, illetve bármilyen közintézmény és

közszolgáltatás tárgyi, technikai ellátottságát. A szállítási infrastruktúra magába foglalja az utak, járdák helyzetét, a biciklisávok meglétét, hiányát, az európai, nemzeti, megyei és helyi utak bemutatását, a vonattal, busszal és repülővel való közlekedés feltételeit, ezek elemzését és a hiányosságok tényszerű és valós bemutatását. Internet, adatforgalom kiterjed a hálózatokra, vonalas telefonok használatára, mobiltelefon hálózatok meglétére és kihasználtságára, az internet felhasználók számára mind település szinten, mind egyéni felhasználók szintjén. Ide tartozik a település honlapjának megléte, illetve annak felhasználóbarát formájának elemzése is.

Vállalkozástámogató infrastruktúra bemutatása foglalkozik a tanácsadó irodák meglétével, befektetők vonzását célzó programok bőségével, ipari parkok, inkubátorházak helyzetével, pályázatíró irodák működésével, gyakorlatilag azokkal a feltételekkel, melyek szükségesek ahhoz, hogy a térség gazdasági potenciálját kiaknázzuk, hogy a meglévő vállalkozói kört segítsük a fejlődésben és így a munkahelyek teremtésében. Oktatási, kutatás-fejlesztési infrastruktúra foglalkozik az óvodák, iskolák, felnőttképző-központok, átképző központok bemutatásával, ezeknek infrastrukturális felmérésével, hogy egy tisztább és világosabb képet kapjunk a szükséges fejlesztésekről, illetve azokról az adottságokról, melyekre alapozni lehet.

Egészségügyi infrastruktúra elemzése bemutatja a kórházak, orvosi rendelők, kabinetek felszereltségét, állapotát, különös tekintettel a településen, térségben található szakorvosok, asszisztensek, ellátó személyzet számára és típusára, hiszen gyakran találkozunk azzal a problémával, hogy kisebb községekben általános orvoson kívül más szakorvos nem található. Kulturális intézmények és a szociális feladatokat ellátó intézmények infrastrukturális ellátottságának elemzése azért fontos, mert ezen ágak megerősítése egyenes módon vezet a lakosság életszínvonalának növekedéséhez, ezek azok a kategóriák, amelyek legjobban bizonyítják a fejlettségét, és amelyek a legjobban járulhatnak hozzá, hogy a térség lakosa büszke legyen lakóhelyére. A közintézmények általános bemutatása utal a polgármesteri hivatalra, annak környékére, zöld övezetek meglétére, gyakorlatilag mindazon intézmények felszereltségére, melyek funkciójukból adódóan kiszolgálják a lakosságot és elengedhetetlenek a mindennapi élet olajozott működéséhez.

Külön témakört igényel a **civil szervezetek** bemutatása, hiszen ez a szektora a társadalomnak, amely egy önkormányzat funkcióinak legnagyobb részét át tudja vállalni, hiányosságait ki tudja egészíteni, be tud tölteni olyan szerepeket, amelyekre az önkormányzat anyagi és emberi erőforrás hiány miatt nem tud. A civil szervezetek elemzése, tevékenységi körüknek bemutatása direkt módon utal a térség szociális, kulturális fejlettségére, illetve szabadidős tevékenységeinek gazdagságára. Civil szervezetek körében és a kulturális tevékenységek kiegészítőjeként jelenik meg a sport tevékenységek infrastruktúrája, mindazon lehetőségek felmérése, amelyek a lakosság sport-szabadidős tevékenységét hivatottak kiszolgálni.

A turisztikai tevékenységek infrastrukturális ellátottságának elemzése mutatja meg a térségben, településen található panziók, vendégházak mennyiségét és minőségét, turisztikai látványosságok kiépítésének fokát, az odavezető utakat, illetve az ott található infrastruktúra fejlettségének fokát.

Az általános leírást követi **második nagy fejezetként az adott ágazat fejlettségének elemzése** és bemutatása, amely tartalmazza az alábbi alegységeket: a régióban jelen lévő ágazati jellegű tevékenységet kifejtő jogi entitások struktúrája, a szereplők jogi, infrastrukturális helyzete és gazdasági fejlettsége ereje.

Általánosságban beszélve, minden stratégiának **különálló nagy fejezete a humán erőforrás helyzetének** bemutatása. Ebbe a kategóriába beletartozik az iskolázottak száma, az általános, közép, szakközép, felsőfokú, posztliceális, egyetemi, magiszteri, doktori tanulmányokkal rendelkeznek. Ezen információk kiegészítőjeként jelenik meg a munkaerőpiac elemzése, az aktív lakosok száma, az eltartottak, a munkaképes munkanélküliek, nyugdíjasok, munkaképtelen emberek száma is. Szociális háló felmérését szolgáló információ a sérült lakosok száma, azon gyerekek és felnőttek mennyisége, akik különböző testi és szellemi sérülések miatt képtelenek elhelyezkedni a munkaerőpiacon, állandó ellátásra szorulnak. A demográfiai adatok részeként említjük a migrációt, az előregedés mértékét, a háztartások számát, a nemzeti és vallási megoszlást is. Romániában külön felmérést érdemel a társadalmi kirekesztettségben élő kisebbségek helyzete, számarányuk a lakosság arányához viszonyítva, valamint a társadalomra kifejtett hatásuk. Amint előbb is említettük, egy társadalom humán erőforrás helyzete egyike a légbefolyásosabb adatoknak, hiszen semmilyen társadalom nem képes fejlődni az egyén fejlődése nélkül, szakképzetlen erőforrást nem lehet munkaerőpiacon elhelyezni, a munkaerő alacsony kihasználtsága pedig egyenesen a fejlődés lelassulásához, vagy leállásához vezet.

Bár eddig is megvolt a maga fontossága, a környezetvédelmi szempontok igazán az Európai Unióba való belépésünk után váltak kiemelkedően fontossá, a fenntartható fejlődés egyike az Unió horizontális elveinek. Emiatt, egy település, térség környezeti helyzetének elemzése szintén fontos szerepet kap egy stratégia elkészítésében, hiszen ide tartoznak a kritikus helyzetű területek, védett területek, levegőszennyezés, felszíni és talajvíz-szennyezési szempontok, talajerózió és talajminőség szempontjából veszélyeztetett területek, a hulladékgazdálkodás.

A településstruktúra, bár jelentőségét nem kívánjuk csökkenteni, olyan fejezete a stratégiának, mely nem kötelező érvényű. Jelentősége a térséget alkotó falvak, városok

nagyságát felmérő elemzésekben rejlik, olyan információk nyerhetők innen, amelyek hozzájárulnak az integrált projektek kidolgozásához, melyek abban segítik a stratégia készítőjét, hogy pontosan lássa az egyes települések adottságait, egymáshoz való viszonyukat, településkapcsolatokat, illetve bemutatja a kistérségi társulásokat is.

A helyzetelemzés elvégzése után egy világos kép alakul ki a fejlesztendő társadalmi szektor, adott térségbeli adottságairól, hiányosságairól, problémáiról, hozzáadott értékeiről, komparatív előnyeiről, különlegességeiről, mindazon információkról melyek elengedhetetlenül fontosak mind az önkormányzat, mind a készítők számára, hogy kijelölhessék azokat a fejlesztési irányvonalakat, amelyek irányában a település adott időben el akar mozdulni.

Ezen információk összesített táblázata a **SWOT analízis**, mely ugyancsak megtalálható bármely fejlesztési stratégiában. A SWOT analízis neve a négy összetevő pont angol nevének kezdőbetűit jelzi (Strengthens – Erősségek, Weaknesses – Gyengeségek, Opportunities – Lehetőségek, Threats – Veszélyek). Ez a négy pont egy újabb, átláthatóbb struktúrába szedi az eddig összegyűjtött és feldolgozott információkat, egy olyan rendszerbe helyezi őket, amely rámutat a térség erősségeire és gyengeségeire, amelyek belső tényezők, a település saját adottságai, illetve a lehetőségekre és veszélyekre, amelyek külső tényezők, olyan, a településtől független adottságok, amelyeket ki lehet használni és amelyekre fel lehet készülni. Ez az elemzés a fennebb bemutatott helyzetelemzésre alapszik, tényszerű pontokba szedi a teljes információcsomagot.

A helyzetelemzés és a SWOT analízis együttesen alkotják a pontos képet a településről, összesítve kapjuk meg mindazon adatokat, melyekre alapozva elkezdődhet a stratégia leglényegibb része, a fejlesztési célrendszer meghatározása.

A célrendszerben meghatározott fejlesztési stratégia valós ifjúsági igényeken kell alapuljon. Abban az önkormányzati-, az ifjúsági, oktatási és civil szféra képviselőivel egyeztetett elképzelések kerülnek megfogalmazásra. A prioritások olyan célok megvalósítására térnek ki, melyekhez támogatási források is hozzárendelhetők lesznek, azaz megvalósíthatóságuk esélye reális. A prioritásokhoz tartozó konkrét projektelemek meghatározására az igények teljes feltárását követően kerülhet sor. Ehhez szükség van a lehetséges együttműködő partnerek további feltérképezésére.

Ebben a fejezetben kell megszülessen a cél, először az általános cél, amely kimondja, hogy adott időn belül az illető település hova kell eljusson, milyen adottságokra alapozva és milyen szempontokat tartva szem előtt. Ekképp a célrendszer tartalmazza a jövőképet, a missziót, a stratégiai célokat, a prioritásokat és a beavatkozási területeket. Ezek az elemek egymásra

épülnek, a beavatkozási területek azok a konkrét fejezetek, amelyek már egy bizonyos tevékenységi kört jelölnek, meghatározzák az elvégzendő feladatokat, amelyek magasabb szinten a prioritások megvalósításához vezetnek. A prioritások azok a főbb elemek, amelyek rendszerezik a beavatkozási területeket, a nagyobb témaköröket határozzák meg. Ilyenek lehetnek például a komplex oktatási programok, a helyi gazdaság munkaerő felszívóképességének növelése, civil társadalom erősítése, ifjúsági szervezetek infrastrukturális támogatása stb. Ezek a prioritások beépülnek a stratégiai célokba, amelyekből kevesebb van és amelyek még szűkebb irányba terelik a fejlesztéseket. Ezek a stratégiai célok épülnek bele, illetve alkotják a misszió tartalmát, amely meghatározza, hogy milyen fő témakörökre kell alapozni a fejlesztést, hogy végül elérjük a jövőképet.

A stratégia továbbvitelében kap helyet a beavatkozási területek egyenkénti bemutatása, ahol részletesen leírásra kerülnek azok az elemek, amelyek összetevői egy-egy területnek, itt a stratégia készítői bemutatják, milyen célokat szolgál egy adott beavatkozási terület, milyen konkrét megoldásokat kell elérjen.

A stratégia következő nagy fejezete a társadalmi, környezeti, gazdasági hatások bemutatása.

Ezen fejezeten belül a készítők kitérnek arra, hogy a célrendszerben megfogalmazott intézkedések milyen hatással lesznek a társadalom egészére, a térség, település gazdaságára, illetve a környezetre. Ez a fejezet a fenntarthatóság elemzésének szempontjából is nagyon fontos, hiszen itt derül ki, hogy milyen konkrét eredmények várhatók egy ilyen stratégia gyakorlatba ültetése során, milyen változásokra kell számítani.

Vannak stratégiák, amelyek ezen a ponton véget érnek. Fontosnak tartjuk elmondani, mégis, hogy egy stratégia konkrét projektötletek nélkül elsősorban papírgyártás és a papír még nem hozott pénzt egyetlen társadalmi ágazatban sem.

Emiatt vannak stratégiák, és most már egyre több, amely utolsó fejezetként, vagy akár külön dokumentumként kidolgoz egy projektcsomagot vagy projektportfóliót is , amely a célrendszerre alapszik és amelynek feladata konkrét feladatokat-projekteteket rendelni ezekhez a célokhoz. A projektcsomag szerepe, hogy meghatározza azt a néhány modell értékű, integrált projektet, amely egy uniós pályázati űrlap fejezeteit és az EU fejlesztési kritériumait szem előtt tartva meghatározza a konkrét tevékenységeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az adott szektor effektív forrásszerzése megvalósulhasson és ezáltal fejlődést érjen el.

Eddigi tapasztalatokra alapozva, ezek az elemek a legfontosabbak egy stratégia készítés folyamatában. Mint már említettük, stratégiák között is vannak eltérések, függ a készítő

csoporttól, személyektől, cégtől, nagyban függ az ágazattól településtől, régiótól, térségtől, aki számára készül. Egyértelmű receptet nem lehet és nem is szabad írni, nem is próbáltuk ezt a célt szolgálni.

2. Jó példák, avagy egy ügy segíti az általános célt

Ifjúsági területen hatékonynak bizonyul, ha nem csak általános szinten próbálunk eredményeket elérni tervek és elképzelések megvalósításában, hanem ennek valamilyen sajátos témát is adunk. Erre egyre több példa jelenik meg belföldön és külföldön is, ami éppen ezt a módszert követi. Az tapasztalható, hogy egy jó téma, egy pozitív töltetet, partnerséget és együttműködést generáló „ügy” sokkal jobban tud mobilizálni népszerűséget, erőforrásokat, önkéntességet, mint csak egy általános, bár jól megtervezett stratégiai intézkedéscsomag.

Az ifjúság kérdése világszerte kritikus és kiemelten kezelt kérdése minden társadalomnak, hiszen az elmúlt több mint egy évtized során tudatosult szinte a világ összes pontján, hogy a fiatalok fejlődésébe való befektetés a hatékony felnőtt társadalom kialakulását eredményezi.

Jelen stratégiában néhány országosan elismert jó példát mutatunk be az Amerikai Egyesült Államokból, Kanadából, az Európai Unió tagállamaiból, illetve uniós szintű kezdeményezésekből, valamint megvizsgáljuk, Románia hogyan teljesített a 2010-2012-es Ifjúsági Stratégia célkitűzéseinek elérésében.

Amerikai Egyesült Államok

A **Positive Youth Development**¹³ (Pozitív Ifjúsági Fejlesztés) egy olyan amerikai ifjúságpolitikai kezdeményezés, amelynek célja olyan szolgáltatások és lehetőségek nyújtása a fiatalok számára, amelyek során fejlődik a fiatalok kompetencia-, hasznosság-, valahová való tartozás- és hozzáférés érzése. Az Ifjúsági Fejlesztés nem a problémás fiatalokat kívánja „megjavítani, inkább egy „találkozóhelye” az embereknek, programoknak, intézményeknek és rendszereknek, amelyek fiatalokat látnak el, mindazt a támogatást és lehetőséget nyújtva nekik, amely a felemelkedésüket szolgálja.

Coca-Cola Valued Youth Programme

Probléma: az Egyesült Államokban a latin ajkú gyermekek 33%-a hagyja abba idő előtt a tanulmányait. A számtalan társadalmi és gazdasági ok mellett sokat nyom a latban az is, hogy

¹³ <http://www.ncsl.org/issues-research/human-services/positive-youth-development-pyd.aspx>

ezek a gyermekek alapszinten vagy még úgy sem beszélnek az angol nyelvet, emiatt többszörösen hátrányos helyzetbe kerülnek, nincsen valós önképük és nem értékelik saját magukat.

Relevancia Hargita megyére: roma és perifériára került gyermekek helyzete, jövőkép, önértékelés és alapvető, többek között a koruknak megfelelő nyelvi készségek hiánya miatt. Magasabb szinten pedig a Hargita és Kovászna megyei fiatalok román nyelvi problémái, amelyek gyakran akadályozzák őket, hogy romániai egyetemi központokban tanuljanak tovább, helyette a kisebb, provinciálisabb, de magyar nyelvű oktatást választják.

Prioritási tengelyek: 4. Nevelési és képzési programok, 5. Szociális hátrányok leküzdése

A megoldás:

A latin ajkú fiatalok korai iskola-elhagyásának megelőzését szolgáló program során a célcsoport egy mentorképzőn vesz részt és a képzése megszerzése után egy általános iskolás gyermek mentora lesz. A képzés során az írás- és olvasási készségeik is fejlődnek, illetve a mentorsághoz szükséges kompetenciákat is elsajátítják, ám mind közül a legfontosabb, hogy nő a felelősség és hasznosság érzetük.

Eredmény:

A program 1989-es indítása óta 4300 fiatalot képeztek ki mentornak és 12900 diákot mentoráltak. Az iskola elhagyási arány drasztikusan csökkent, az angol nyelv és matematika vizsgákon emelkedett a sikeresen végzők száma.

Self Enhancement, Inc.

Probléma: A metropoliszok belvárosában található nyomor- és szegény negyedek (inner-city) gyermekei nem férnek hozzá a decens élethez szükséges körülményekhez. Emiatt ezekben a kerületekben magasabb a bűnözési ráta is.

Relevancia Hargita megyére: a periférián és mélyszegénységben élő gyermekek helyzete.

Prioritási tengelyek: 5. Szociális hátrányok leküzdése

Megoldás:

Személyiségfejlesztő programcsoport mostoha körülmények között tanuló gyermek számára. Az Iskolai Nap Program esettanulmányokat kreál és dolgoz fel az iskolában, érdekvédelmi kérdésekben segít az iskolában és a saját közösségeikben, magatartásbeli változásokat produkálva. Az Iskola Utáni és Hétvégi program pedig ellenőrzött és szervezett keretek közötti oktatási, szabadidős és művészeti tevékenységet ajánl, olyan tevékenységeket, amely sok gyermek számára nem elérhető.

Eredmény: 1500 résztvevő gyermek, a bűnözési ráta drasztikus csökkenése.

Youth Build USA

Probléma: az Egyesült Államokban megközelítőleg 5,4 millió iskolaelhagyó gyermek van és közel 2 millió hajléktalan, valamint számtalan önkormányzati tulajdonban lévő, felújításra szoruló ingatlan. Az iskolaelhagyók közül jelentős százalékban találhatók azok, akik középiskolai tanulmányaikat hagyták abba, ugyanakkor szeretnék diplomát szerezni.

Relevancia Hargita megyére: A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok aránya 12,6% 2012 második negyedében. Sok fiatal akár részmunkaidőben is dolgozna, ha erre lehetősége lenne (22%). A fiatalok romló pénzügyi lehetőségei rányomják a bélyegüket a továbbtanulási perspektívákra is. A továbbtanulók 8%-a hagyta abba tanulmányait anyagi problémák miatt.

Prioritási tengelyek: 4. Nevelési és képzési programok, 5. Szociális hátrányok leküzdése

Megoldás:

Ez a projekt is a korai iskolaelhagyást próbálja visszafogni oly módon, hogy összehozza a hajléktalanok problémáját az önkormányzati tulajdonban lévő épületekkel és a fiatal iskolaelhagyókkal. A fiatalok egy 12-18 hónapig tartó programban vesznek részt, amelyben az építkezési munkálatokat kombinálják az iskolai képzéssel, amelynek eredményeképpen a fiatalok felújítják a lepusztult épületeket (ezért heti fizetést kapnak), közben pedig felkészülnek az érettségire különböző alternatív oktatási módszerrel, karrier-tanácsadással, egyéni személyiségfejlesztéssel, valamint a hajléktalanoknak és alacsony jövedelmű embereknek szállók készülnek.

Eredmény: 1993 óta a programban résztvevő fiatalok 85%-a tanul tovább, illetve helyezkedik el a munkaerő piacon (főként építkezésben).

Kanada

A **Best Practices for Youth Programmes**¹⁴ egy olyan kanadai tanulmány, amely Toronto fejlesztési tervébe (United Way of Greater Toronto) belefoglalt ifjúságfejlesztési prioritás hatásait vizsgálja. Bár a tanulmány 2005-ben készült, a bemutatott jó példák napjainkban is tökéletesen alkalmazhatók, főleg egy olyan országban, ahol az ifjúságpolitika még gyermekcipőben jár.

Pathway to Education

¹⁴ <http://www.unitedwaytoronto.com/downloads/whatWeDo/reports/YouthBestPractices-FinalPublicReport.pdf>

Probléma: a szociális segélyre szoruló, mélyszegénységben élő családokban a szegénység továbböröklődik, az itt felnőtt gyermekeknek nagyon kevés esélyük van a méltó élethez.

Relevancia Hargita megyére: a mélyszegénységben élő, szociális segélyen tengődő családok fiataljainak helyzete.

Prioritási tengelyek: 4. Nevelési és képzési programok, 5. Szociális hátrányok leküzdése

Megoldás:

Ez a projekt hátrányos helyzetű fiatalokat szólít meg, mélyszegénységben élő családok gyermekeit, célja, hogy megtörje a szegénység ciklusát, jövőképet és reményt adjon a fiataloknak az oktatás hozzáférésén keresztül. Mentor programokkal, a szülők segítségével, közös foglalkozásokon keresztül, az otthoni és az iskolai légkör közti különbség áthidalásával próbálják elérni a céljukat.

Eredmény:

A célcsoport 98%-a iratkozott be magától a programba, a legsúlyosabb részvételi problémákkal küszködő gyermekek körében 50%-al csökkent a hiányzás, a továbbtanulás lehetőségének veszélyeztettsége szintén 50%-al csökkent, míg a programban résztvevő fiatalok 63%-ának emelkedett a matematika, angol nyelv és tudományok tárgyakból az eredménye 82%-al.

Sketch: Working Arts Studio for Street-involved and Homeless Youth

Probléma: Torontóban a 15 – 29 év közötti fiatalok között magas a hajléktalan, állami gondozásban, vagy utcára kerülés veszélyével élő fiatalok száma. Ezek a fiatalok alapvető szociális készségeket sem sajátítottak el, az otthonból való kikerülésük után csak növelik a regisztrált munkanélküliek számát, a hajléktalanoknak még ennyi biztonságérzetük sincs.

Relevancia Hargita megyére: A Hargita megyei Szociális és Gyermekvédelmi Igazgatóság adatai alapján több mint 5000 személy és család részesül havonta az intézet által biztosított szociális ellátásban. 2013 májusában 1451 fiatal volt regisztrálva állami gondozásban.

Prioritási tengelyek: 4. Nevelési és képzési programok, 5. Szociális hátrányok leküzdése

Megoldás:

A Sketch egy művészeti stúdió és non-profit szervezet, amelynek célja a hajléktalan, vagy az utcára kerülés veszélyével élő fiatalok integrálása egyrészt a művészeti tevékenységek által, másrészt munkahelyen és az életben való helytálláshoz szükséges kompetenciák tanítása által.

Eredmény:

2004-ben 7 fiatal iratkozott be posztliceális képzésbe, 11-en végezték el a középiskolát, 40 végeztek karrierválasztási programot, ahol munkakereséshez szükséges kompetenciákat sajátítottak el.

Youth Serving Agencies Network GROW Programme

Probléma: mélyszegénységben és szociális segélyen élő családok gyermekeinek nagyon kevés lehetősége van minőségi szabadidő eltöltésére, ugyanakkor a kisgyermek elhelyezésének képtelensége akadályozza a szülőket, hogy 8 órás munkát vállaljanak, így ebből a körből nehéz kitörni.

Relevancia Hargita megyére: 5000 személy és család részesül szociális segélyben.

Prioritási tengelyek: 4. Nevelési és képzési programok, 5. Szociális hátrányok leküzdése

Megoldás:

16 ügynökség hálózata, amelynek célja a szociális segélyen élő családok gyermekeinek szabadidős programok szervezése, 6-19 évesig, és amely által segítik a fiatalok szociális kompetenciáinak kialakulását, illetve a szülők munkahelyi beilleszkedését.

Eredmény:

Partnerségi kapcsolat kialakítása több kulturális és szabadidős intézménnyel (pl. tánc- és balettiskolák, sportlétesítmények stb.), ahova befogadják ezeket a gyermekeket. A gyermekek szociális kompetenciái fejlődtek, a családok egészségesebben élnek.

Európai Unió

GNRation Youth Center, Braga, Portugália

Brágában, Portugáliában a volt fasiszta rendőrség és börtön épületét (Garda Nacional da Republica) alakították át ifjúsági központtá, EU-s alapokból.

Az ifjúsági központ a város közepén van, ezért eddig a múlt rendszer szimbóluma volt Brágában. Sikerült, azonban, olyan alapvető változtatást elérni, amivel egyrészt a fiatalok sokkal jobban tudnak azonosulni, hiszen ők használhatják elsősorban az épületet (egyébként a fiatalok nem érezték meg a múlt rendszer atrocitásait, hiszen a váltás 1976-ban állt be), viszont az idősebbek is egyértelmű pozitív viszonyulást alakíthatnak ki egy épülettel szemben, ami addig más megítéléssel rendelkezett.

A GNRation központ EU-s forrásokból (Európai Regionális Fejlesztési Alap) valósult meg, viszont fontos részlete, hogy a 2012-ben lezajlott Európa Ifjúsági Főváros program öröksége.

Relevancia Hargita megyére: Fiatalok regisztrált igénye, hogy olyan alternatív szórakozási lehetőségek alakuljanak ki, amelyek csökkentik a számítógép előtt töltött időt.

Prioritási tengely: 2. Aktív és minőségi szabadidő, 3. Kultúra és életmód

Access of Young People to Culture¹⁵ (A fiatalok hozzáférése a kultúrához) – Európai Unió tanulmány, amely a fiatalok kultúrafogyasztási szokásait vizsgálta különböző témakörökre bontva, a múzeum- és színház látogatástól a graffiti készítésig vagy bulizási szokásokig. A tanulmány 9 kiemelkedő, kulturális fogyasztást elősegítő projektet mutat be, ezekből hozunk ide néhányat.

Általános probléma: a fiatalok alacsony kulturális fogyasztása és a kulturális tevékenységekben való alacsony részvétel, valamint a kortárs és hagyományos kultúra közti áthidalhatatlannak tűnő szakadék, generációs különbségek a kultúra fogyasztásban.

Relevancia Hargita megyére: kultúrával és értékteremtéssel foglalkozó fiatal szervezetek idő előtt „kifulladásra”, hiányzik a nagy és vonzó, partnerségre alapuló, innovatív projektekhez szükséges gondolkodásmód, a kulturális intézmények „skatulyákban” vannak kezelve és a magas kultúrát tabuként értékelik.

Prioritási tengely: 2. Aktív és minőségi szabadidő, 3. Kultúra és életmód

Megoldások Európából:

A kulturális intézményekhez való hozzáférést több ország kezeli sajátos módon: Ausztriában létezik a **KulturPass**, ami kiszámíthatatlan anyagi körülmények közül származó fiataloknak enged ingyen belépést az osztrák kulturális intézményekbe. A holland Cultural **Youth Passport** és a francia **Pass Culture Sport** ugyanezen az elven működik: az előzőnek a honlapján megtalálható az összes kulturális ajánlat és azokra csökkentett árú jegyet lehet váltani, míg az utóbbi ingyen belépőt biztosít kulturális és sporteseményekre 15-19 év alatti fiataloknak.

A 25 év alatti fiatalok ingyen múzeum látogatását ma már számtalan ország biztosítja: Nagy Britannia, Ciprus, Belgium, Dánia, Lengyelország, Franciaország, Görögország és Észtország. Spanyolországban egy 60 eurós vásárlási utalványt adnak minden 18 év alatti fiatalnak, amit múzeumokban, színházban, galériákban, könyvesboltokban, moziban, zeneboltokban használhatnak fel.

A Katalán kormány és a dán országos adminisztráció az olvasás elősegítését célozzák: Dániában a hátrányos helyzetű kisgyerekek könyvcsomagokat kapnak egészen 6 éves korukig, mindez kiegészítve közös tevékenységekkel vagy szülőknek szóló segítő könyvekkel.

¹⁵ Access of Young People to Culture Final Report, EACEA/2008/01 (OJ 2008/S 91-122802)

Katalóniában egy regionális program keretében minden 18 éves fiatalnak lehetősége van ingyen hozzájutni egy előre meghatározott publikációs lista könyveihez.

Az egyik legérdekesebb módszer Svédországból származik: 50 millió svéd koronával támogatják azokat a független színházakat, amelyek olyan előadásokat visznek színre, amelyek témájában a hátrányos helyzetű fiatalokkal foglalkoznak. 2008-ban 71 színház kapott támogatást.

A *Young Tate in Liverpool* egy különleges kulturális projekt, amelynek célja, hogy a hagyományos magas kultúrát közzel hozza a kortárs, fiatal kultúrához. Ennek értelmében Liverpool egy művészeti galériát bocsájtott a fiatalok rendelkezésére, hogy saját elképzelésük és értékrendjük szerint rendezzék be, szervezzenek oda kiállítást és programokat. Fontos adalék, hogy a galériát vezető kurátor maga egy profi ifjúsági munkás, így a fiatalokkal való együttműködés szakmai alapon történik. A megtervezésben részt vevő fiatalok elkötelezettségét emelte a projekt, míg az általuk behozott rendezvények hozzájárultak a művészeti galériák elitista kódének a feloszlatásához és hozzáférhetővé tették mindenféle kategóriájú ember számára.

Youth Culture Club Siperia egy finn kulturális központ fiataloknak, amely egyszerre működik találkozóhelyként, fiatal alkotók munkapontjaként, nem-formális oktatási központként és egy koncertező helyszíneként.

A *Hip-hop Academy Hamburg* pedig a hip-hop szubkultúrát karolja fel, nemcsak tematikus rendezvények szervezése által, hanem beviszi Hamburgba, mint urbánus térbe ezt az egyébként mellőzött kulturális ágat.

Eredmény:

A múzeumokat, galériákat, színházat, operát látogató fiatalok száma 15-30%-al növekedett az intézkedések bevezetését követő első évben, felpettedt a kulturális élet, megemelkedett a fiatalok hozzáférése a kultúrához, erősödtek a közösségek.

Európai Unió Ifjúságpolitikája¹⁶

Az Európai Bizottság és az Európai Tanács közös kezdeményezése az **Open Method of Coordination in the youth field**, amely ciklusokban próbálja az uniós ifjúságpolitikát gyakorlatba ültetni, tagállami részvétellel. A 2010-2012-es időszak közös beszámolójából derül ki egyaránt az uniós kezdeményezések sikere, valamint a tagállamok egyenkénti

¹⁶http://ec.europa.eu/youth/documents/national_youth_reports_2012/eu_youth_report_swd_results_of_eu_youth_strategy_2010-2012.pdf

kezdeményezései is. A fejlesztési terv alapvető célja a szegénység leküzdése és a munkahely teremtés. Az első három éves ciklus tematikusan közelítette meg a fiatalok problémáját: Oktatás és tréning, Társadalmi integráció, Egészség és jólét, Ifjúsági részvétel, Önkéntes tevékenységek, Kultúra és kreativitás, Fiatalok és a világ, Strukturált párbeszéd fiatalokkal és ifjúsági szervezetekkel.

Az eddig megvalósított időszakban számtalan szemináriumra, konferenciára, párbeszédre, tanulmányra, weboldalra, országos és regionális politikák kidolgozására, információs kampányokra került sor. Tagállami szinten a legfontosabb eredmény a fiatalok kérdésének bekerülése volt az országos politikákba. Ezek közül mutatunk be néhány példaértékűt. *Megj:* azok a projektek, amelyek a Közösségi programokon (Erasmus+, Leonardo, Grundtvig, Youth in Action) keresztül valósultak meg, nem kerültek bele ebbe a felsorolásba.

EURES

Közösségi szintű kezdeményezés, egy online állasközvetítő program, amely EU szinten gyűjti az álláskeresőket és munkaajánlókat, illetve amely 830 önkéntes tanácsadóval igyekszik segíteni az álláskeresőket. Pillanatnyilag 1,3 millió ajánlat és 850.000 CV van feltöltve a rendszerbe.

Az Erasmus+ for Entrepreneurs és az European Progress Micro-finance Facility programok a fiatalok vállalkozói szellemiségének a növelését és erősödését célozzák tagállami kezdeményezések finanszírozása által.

A *Flexucirity* annak a programnak a neve, amely a munkaerőpiac rugalmassága és a munkaerő biztonsága közötti egyensúlyt hivatott megteremteni tagállami szinten. Ennek értelmében minden országban történtek változások: egyesekben a munkaszerződések jogi kereteit változtatták, hogy a fiatalok nagyobb mértékben férjenek munkához, más országokban pedig a munkáltatókra érvényes jogi keretet változtatták, hogy stimulálják a fiatalok alkalmazását.

Kipnis – Karrier tanácsadás iskolákban

A lett projekt célja, hogy a karrier tanácsadás része legyen a középiskolai oktatásnak, nemcsak külön tanórák szintjén, hanem mindegyik tantárgy keretén belül. A tanárnak lehetősége van maga kiválasztani a módszert, amivel a tantárgyán belül karrier tanácsadással is foglalkozik, ehhez szakmai segítséget kap tananyagok és képzés formájában.

Megafamily

Az egyik legkülönlegesebb kezdeményezés esélyegyenlőség terén Luxemburgból érkezik, amelynek az a célja, hogy segítsen kialakítani az egyensúlyt a munka és a magánélet között. Egy online „családi tesztet” bocsájt a felhasználók rendelkezésére, amelyből kiderül, ki mennyi munkát végez családon belül, felhívja a figyelmet a házimunka elosztásában tetten érhető egyenlőtlenségekre és tanácsokat nyújt a munka tisztességes elosztására. Számtalan szociális kérdésben nyújt tanácsot annak érdekében, hogy a munka és a magánélet egyensúlyban maradjon a fiatalok életében.

Stardiplats – Hogyan tegyük bele a non-formális oktatást a CV-nkbe?

Az észt projekt egy online felület, ahova fiatal feltöltheti a formális és non-formális oktatási rendszerben és munkában szerzett tapasztalatait, majd az alternatív módszerekkel szerzett tudást megbeszéli egymás között, elemzik és a végén a rendszer CV formátumba rendezi a tapasztalatokat.

Románia¹⁷

A 2010-2012-es ciklus célkitűzéseinek eléréséről tagállami szinten is elkészültek a beszámolók, amelyek azokat az intézkedéseket és programokat mutatják be, amelyek ebben az időszakban valósultak meg és a fiatalok helyzetének javítását célozták. A jogi keretek megváltoztatása mellett, Romániában számos szemináriumra, konferenciára és strukturált beszélgetésre került sor, az Európai Bizottságnak benyújtott dokumentumban is csak ezekről esik szó.

Strukturált párbeszéd

Ebben a kategóriában valósultak meg programok, ifjúságpolitikai szakértőket, diákokat, ifjúsági szervezeteket, politikusokat hoztak össze, hogy a fiatalokat érintő problémákról beszéljenek. Szintén Romániában valósult meg az elmúlt 2 év során egy ifjúsági főváros kezdeményezés-hullám is, egy a szomszédos Kovászna megyében, egy másik pedig Kolozsváron.

Sepsiszentgyörgy Kulturális és Ifjúsági Európai Főváros

A történet onnan indult, hogy civil fiatalok kezdeményezték 2010-ben, Sepsiszentgyörgy pályázza meg az Európa Ifjúsági Fővárosa címet 2013-ra. A pályázat kidolgozásában széles partnerség alakult ki, amelynek eredményeképpen egy önkormányzati támogatottságot is élvező egy éves programcsomag készült el, tematikusan rendszerezve a fiatalokat érintő problémakörök mentén, stratégiai célzattal is.

¹⁷ National report: First cooperation cycle of the EU Youth Strategy 2010-2012

Általános problémafelvetés:

Sepsiszentgyörgyön és környékén számos ifjúsági szervezet van, számuk évről évre növekszik, köszönhetően – többek között – az egyik helyi ernyőszervezet kezdeményezésének is, miszerint adminisztratív segítséget nyújtanak informális csoportoknak, hogy legális hátteret szerezzenek maguknak. Ezek a szervezetek, ugyanakkor, szinte semmilyen kapcsolatban nem állnak egymással, a 2010-es és később a 2012-es Ifjúsági év előkészítő beszélgetései során kiderült, hogy egymással párhuzamos tevékenységek és rendezvények valósulnak meg ugyanabban a témakörben, ugyanazzal a célcsoporttal. A másik beazonosított probléma a fiatalok részvételének az aránya ezeken a rendezvényeken, az általános megítélés a szervezők részéről, hogy a fiatalokat semmi nem érdekli, a célcsoport részéről, pedig, hogy semmi érdekes nem történik.

A 2010-es pályázat előkészítésének egyik, nem rejtett, célja az is volt, hogy összehozza az ifjúsági szervezeteket, egy olyan keretet teremtsen, amelyben ezek a fiatalok megtalálják a helyüket, megfogalmazódik egy közös cél, amelynek érdekében kialakul a közös munka.

A pályázat sikertelensége után 2 évig nem került napirendre a kérdés, majd 2011 végén az eredeti pályázatot kezdeményező megkeresték a polgármestert és felvetették az ifjúsági programcsomag megvalósításának lehetőségét.

Innovatív megközelítés Sepsiszentgyörgyön:

A megszokott eljárással ellentétben a sepsiszentgyörgyi polgármesteri hivatal delegálta ezt a programot egy teljesen független civil csoportnak, akik a következőképp szervezték meg az évet:

Folyamatos konzultációk és a 2010-es pályázat nyomán kialakult egy 40 projektet tartalmazó javaslat, amely olyan elképzeléseket tartalmazott, amelyek addig nem voltak a városban. Ehhez járult hozzá még 30 olyan projekt, amelyet a városban működő szervezetek valósítanak meg a Főváros égisze alatt, illetve az év folyamán számos olyan projekt került be, amit fiatal szentgyörgyiek javasoltak, szerveztek, a Főváros csapata csak az igényelt segítséget nyújtotta.

Az előzményekhez hozzátartozik egy általános hangulat is, amely Szentgyörgyön uralkodik, ugyanis 2011-ben ünnepelte a település a várossá avatásának 550. évfordulóját, illetve az elmúlt 4 évben Kovászna Megye Tanács minden évben tematikus éveket szervez. Ez a két szempont sokat segített az Ifjúsági főváros megszervezésében, hiszen az ott élő emberek megszokták a keretprogramokban való gondolkodást, figyelmesek a tematikákra, abba az irányba koncentrálják az erőforrásaikat.

Eredmények:

Egy évig tartó ifjúsági rendezvénysorozat, kiegészítő források mobilizálása az ifjúsági szektor számára, és Sepsiszentgyörgy általános imázsának növelése. Sőt, részben ennek köszönhetően született meg egy további lépés terve, vagyis az Európa Kulturális Fővárosa címnek a megpályázása 2021-re. Az eredeti ifjúsági kezdeményezés nem direkt előzménye a kulturális címre való pályázat tervének, azonban az tény, hogy a város vibráló környezete vezetett ehhez a mostani projekthez, és ehhez a fiataloknak és ifjúsági szektornak is egyértelműen köze volt.

Számszerű eredmények: közel 30.000 résztvevő, közel 1500 sajtó megjelenés, 52 partner, összesen 84 rendezvény, amelyből 30 Főváros kezdeményezés, 30 partnerszervezeteké és 24 társult esemény, 4 kiadvány, 12 helyszín megyeszerte, 16 támogató, 5 nyertes pályázat, 2 nemzetközi rendezvény, 17500 euró külső támogatás, átlagosan 3500 felhasználó havonta a Facebook oldalon.

Az éves programsorozatot Sepsiszentgyörgy Városi Tanácsa és Kovászna Megye Tanácsa támogatták.

Továbbviteli ötletek és relevancia: idén Sepsiszentgyörgy egy 4 éves kulturális programsorozatba kezdett, Sepsiszentgyörgy, mint Európai Kulturális Fővárosa címen, minden évnek más az alternatívája. Az Ifjúsági Főváros címet bármely Hargita megyei város magának követelheti, tartalommal feltöltheti.

Kolozsvár, Európa Ifjúsági Fővárosa 2015

Kolozsváron a Sepsiszentgyörgyihez hasonló folyamat zajlott le, azonban sokkal magasabb léptékkal, hiszen Románia második legnagyobb városáról beszélünk. Ezt pedig az is tetézte, hogy a városnak sikerült elnyernie a címet.

A pályázási folyamatnak egy fontos lépése volt meghatározni azokat a hosszú távú terveket, amelyek a cím elnyeréséhez szükséges motiváció alapját képezték. Kolozsvár Románia legdinamikusabban fejlődő városa, egyetemi és gazdasági központ. Az Ifjúsági Főváros egyik célja, hogy a fiatalok, a fiatalság szerves részét képezzék a városfejlesztési terveknek, a területi és lakossági terjeszkedés figyelembe vegye a betelepülő fiatalok évről évre növekedő számát. Ugyanilyen fontos a fiatalok mobilizációja, az ifjúsági szervezetek összefogása, az interetnikus jelleg kihasználása és erősségként való megélése, a közösségi élmény megteremtése. A Főváros cím elnyerésének erős turisztikai és gazdasági haszna is van. Nem

mellékesen, ott van az európai cél is: feltenni Kolozsvárt Európa ifjúsági térképére, bevonítani a városba az európai fiatalokat, tágítani az ott élők látókörét.

Jelenleg az átfogó program előkészítése zajlik, és ez egyben egy remek lehetőség az ifjúsági szektornak, hogy más területeken is jobban beivódjon a város gazdasági és társadalmi fejlesztésébe. Ennek is köszönhetően az ifjúsági témakör szerves része lesz az általános városfejlesztési stratégiának, egyre többször bukkan fel annak a lehetősége, hogy a városimázs része legyen az ifjúság is, hiszen a város realitásának részét képezi, és egyúttal arra vonatkozó konkrét elképzelések is születtek, hogy miként kellene felhasználni ezt a címet, hogy ez a megye fiatalsága számára is akár új lehetőségeket, bekapcsolódást és végső soron munkahelyet, változatosabb szabadidőtöltési lehetőséget jelentsen.

Mind a kolozsvári, mind a sepsiszentgyörgyi példa azt támasztja alá, hogy ifjúsági területen akkor lehet maradandó eredményeket elérni, ha a közigazgatási szféra együttműködik az ifjúsági szektorral. Ebben a partnerségben a közigazgatás olyan intézményi kapacitást tud rendelkezésre bocsájtani, amit az ifjúsági szektor önmagában nem tud biztosítani, míg az ifjúsági szféra adja azt a közvetlen kapcsolatot a fiatalokkal, amely a közigazgatási szféra számára nem áll rendelkezésre.

7. Forrástérkép

1. A támogatások lehívásáról általánosan

A különböző támogatási forrásokat érdemes egy általános koncepció segítségével megközelíteni. A támogatási források hatékony lehívása az ifjúsági tevékenységek számára nem csak projektorientált gondolkodásmódot követel, hanem a különböző ágazatok kapcsolódási pontjait figyelembe vevő, az intézményes fejlődéshez és kulturális folyamatokhoz hozzájáruló gondolkodásmódot is.

Intézményi fejlődés

Az ifjúság intézményes rendszere infrastrukturális szempontból gyengén fejlett. A Hargita megyei ifjúsági szervezeteknek nagyon sok esetben nem sikerült megerősödniük. Az ifjúsági nonprofit szervezetek alulfinanszírozottak, a helyi hatóságok általában kevés forrást különítenek el az ifjúság számára saját intézményes kereteiken belül is, főként azért, mert még nem sikerült az ifjúság gazdasági és társadalmi fejlődésben vállalt szerepéről általános képet alkotniuk.

Éppen ezért a támogatások szempontjából nagyon fontos, hogy mindegyik projektben, minden költségvetésben szerepeljen az intézményi fejlődésre elkülönített összeg, úgy az eszközök bővítésének, mint a humánerőforrás fejlesztésének terén.

Moduláris megközelítés

Néha egy fontosabb, ifjúsággal kapcsolatos célkitűzés eléréséhez több lépcsős projektek megvalósítása szükséges, melyek segítségével lépésenként lehet eredményt elérni. Sok esetben az ifjúsági szektor tevékenységeinek támogatása nem teszi lehetővé nagyobb támogatási összegek lehívását, melyek egy teljes elképzelés megvalósításához lennének elegendőek. Ilyen esetben a támogatásokat a megvalósítás bizonyos szakaszaira érdemes lehívni, ezért fontos, hogy már a tervezés időszakában különálló modulok jöjjenek létre.

Itt a program és projekt kapcsolatára is ki lehet térni. A program egy intézkedéscsomag, általános célkitűzésekkel, középtávú eredményekkel, míg a projekt az illető program egyes részeinek megvalósításához járul hozzá, világos tevékenységi tervvel rendelkezik, pontos futamidővel és konkrét elemekre alapuló költségvetéssel.

Többszörös forrás

A támogatások elérhetőségét illetően 2013-ban a helyzet jónak mondható, ám ehhez a problémakör ágazatközi megközelítése is szükséges. Így a fiatalok helyzete fontos szerepet játszhat az oktatási rendszer fejlesztésében, a fiatalság területén, olyan gazdasági tevékenységek számára, mint például a kulturális termelés, a turizmus, a régiók

népszerűsítése valamint közvetett kapcsolata lehet a befektetők bevonásával, az infrastrukturális beruházásokkal.

Vissza a gyökerekhez

Kiindulópontként nagyon fontos a fiatalok szerepének meghatározása egy régió, település életében. A fiataloknak nem csak az oktatás szintjén lehet szerepük, hanem a gazdasági és társadalmi fejlődésben is. Olyan kapcsolódási pontokat kell találni, melyek által az ifjúsági szervezetek hozzájárulhatnak más ágazatok célkitűzéseinek megvalósulásához, a támogatások lehívása pedig eszköz lehet e célok elérésére az ifjúság projektjei által.

2. Romániai források

A megközelítés módszertana

A romániai vissza nem térítendő támogatások egy költségvetési év megtervezési és megvalósítási mechanizmusaihoz kötődnek. Ritka az olyan eset, amikor egy országos költségvetésből finanszírozott projekt egy naptári évnél hosszabb futamidővel rendelkezhet. A támogatási programok és ezek költségvetései szintén egy évre érvényesek. Éppen ezért ezen támogatások lehívásához éves tervezés szükséges.

Ifjúsági- és Sportminisztérium

Az Ifjúsági- és Sportminisztérium a központi kormányzat része, önálló jogi személyiség, célja az ifjúság és sport területén a kormányzati stratégia kidolgozása és gyakorlatba ültetése.

Az ifjúság területén a minisztérium speciális tevékenységei közé tartozik a belföldi és nemzetközi projektek és programok megtervezése, lebonyolítása és megvalósítása, valamint országos és nemzetközi tevékenységek megszervezése.

A minisztérium ifjúsági/diákszervezetek számára meghirdetett pályázati kiírásának témája a következő: kampány a fiatalok társadalmi részvételének elősegítéséért.

A támogatott projektek a következők lehetnek: gyakoronkság/kurzus; verseny; tábor; fesztivál; videotéka; kampány; karaván; kiállítás; vásár; sport- és turizmus-tevékenységek; ifjúsági klubok; szemináriumok; szimpóziumok; kerekasztalok; viták; konferenciák; forrásközpontok; adatbankok; elektronikus könyvtárak; weboldalak; események, munkatalálkozók.

Természetesen létezik korlátozás a kérelmezők típusait illetően, ezeknek ugyanis ifjúsági szervezeteknek kell lenniük, a fiatalokat (is) érintő célkitűzésekkel és tevékenységekkel, valamint tagjaik között többségben kell lenniük a fiataloknak.

A kiadások visszatérítését illetően az Ifjúsági Minisztériumnál szükség van szakmai és pénzügyi beszámolók benyújtására a számláknak megfelelően. Figyelem, a szolgáltatások, termékek kifizetése történhet a támogatás tényleges átutalását követően is.

Az Ifjúsági Minisztérium támogatási programja a következő években változatlanul folytatódik.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

- 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
- 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
- 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
- 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
- 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
- 1.6. A szeméthyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
- 1.7. Cserkész program
- 1.8. Környezettudatos nevelés

3. Kultúra és életmód

- 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
- 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
- 3.3. Hagyományos kultúra művelése

4. Nevelési és képzési programok

- 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
- 4.2. Nem-formális képzési programok indítása

Hargita Megye Tanácsa

Hargita megye tanácsának vissza nem térítendő támogatásokért felelős szakosztálya évente készít egy pályázati útmutatót, az érvényes sport, turizmus, ifjúsági, szociális, kulturális és más pályázati kiírásokkal kapcsolatban, a 350/2005-ös számú törvény értelmében.

Ez a szakosztály új programokat állít össze, javaslatokat tesz a vezetés felé valamint határozatterveket készít a vissza nem térítendő támogatásokat illetően, melyeket Hargita megye Tanácsának kell elfogadnia.

Az ifjúsági programok támogatásának célja az önkéntesség népszerűsítése, fontosságának felismerése az ifjúság köreiben, a fiatalok bevonása több tevékenységbe, mint például a társadalmi élet népszerűsítése egy tisztább és egészségesebb környezetben.

A sportprogram célja a sportolók felkészülését célzó tevékenységek támogatása, olyanokét, akik a megye hírnevét növelik országos és nemzetközi szinten; sportfelszerelések vásárlása, illetve sportterem- és sportpályabérleti költségeinek biztosításával.

A megyei tanács turisztikai egységek létrehozásával, ezek népszerűsítésével fenntartható módon kívánja támogatni a helyi és regionális turizmust. Az erre benyújtott pályázatokhoz igyekszik saját forrásokkal is hozzájárulni.

Az időseket és nyugdíjasokat támogató program célja a szociális központok és idősklubok fejlesztése, szolgáltatásaik és tevékenységük kiterjesztése információs pontok létrehozásával, ahol az idős és nyugdíjas személyek hatékony útbaigazítást és szakmai tanácsokat kaphatnak, valamint kirándulások és idősnapi rendezvények szervezésének támogatása, melyek a Temes, Beszterce, Fehér és Kolozs megyei magyar szóránközösségekkel partnerségben jönnek létre. A programból más pályázatokhoz benyújtott hasonló tematikájú pályázatok saját hozzájárulására is kérhető támogatás.

A fogyatékkal élő személyek támogatása program célja a szociális központok fejlesztése, szolgáltatásaik és tevékenységük kiterjesztése információs pontok létrehozásával. Itt a fogyatékos személyek hatékony útbaigazítást és szakmai tanácsokat kaphatnak; a fogyatékos személyek naponta iskolába, illetve munkahelyre való szállításának támogatása; valamint fogyatékos személyek országos, nemzetközi, illetve olimpiai sportversenyeken való részvételének támogatása; különböző, Temes, Beszterce, Fehér és Kolozs megyei magyar szóránközösségekkel partnerségben létrejövő tevékenységek támogatása; valamint a programból más pályázatokhoz benyújtott hasonló tematikájú pályázatok saját hozzájárulására is kérhető támogatás.

A falugondnoksági program célja biztosítani a falugondnoki szolgáltatást a Hargita megye elszigetelt településein élő rászorult személyeknek, együttműködve a megye polgármesteri hivatalaival. A Megyei Tanács biztosítja a körzeti ápoló fizetését; a közlekedési valamint kommunikációs lehetőség ellenértékét; valamint a programból más pályázatokhoz benyújtott hasonló tematikájú pályázatok saját hozzájárulására is kérhető támogatás.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

- 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
- 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
- 1.7. Cserkész program
- 1.8. Környezettudatos nevelés

2. Aktív és minőségi szabadidő

- 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése
- 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben
- 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése

3. Kultúra és életmód

- 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
- 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
- 3.3. Hagyományos kultúra művelése

Támogatás helyi alapokból, a 350/2005. számú törvény alapján

A 350/2005 számú törvény célja a közpénzekből történő vissza nem térítendő támogatási szerződések megkötéséhez szükséges elvek, általános keret valamint eljárás meghatározása, ugyanakkor leszögezi a támogató hatóságok döntései megtámadhatóságának módját is.

Ahhoz, hogy közpénzből vissza nem térítendő támogatásban részesülhessen, a kérelmezőnek non-profit jogi személyiségnek (egyesület vagy alapítvány, a törvény értelmében), magánszemélynek vagy vallási közösségnek kell lennie.

Abban az esetben, amikor a támogatott a támogatási szerződés értelmében közpénzből termékeket, szolgáltatásokat vagy beruházást igényel, a közbeszerzési eljárásnak a 34/2006-os számú Sürgősségi Kormányrendelet értelmében kell történnie, melyet a 337/2006-os számú törvény egészít ki.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése

2. Aktív és minőségi szabadidő

2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése

2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben

2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése

3. Kultúra és életmód

3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény

3.3. Hagyományos kultúra művelése

Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (www.dri.gov.ro)

Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala (Departamentul pentru Relații Interetnice, DRI) jogi személyiség nélküli struktúraként működik, a miniszterelnöknek van alárendelve, koordinátora a Kormányfőtitkár.

Az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatalának 2013-as prioritásai a következők voltak: a xenofóbia elleni harc, a kultúrák közti párbeszéd népszerűsítése, a nemzeti kisebbségek és a többség közti együttműködés erősítése, a nemzeti kisebbségek nyelveinek népszerűsítése főként az oktatás, a helyi önkormányzatok és a tömegkommunikáció terén, az interkulturális oktatás népszerűsítése valamint a nemzeti kisebbségek oktatásának támogatása, a nemzeti kisebbségek épített és szellemi örökségének megismerése és használatba vétele.

A projektekre igényelhető összeg 8.000 és 150.000 lej között mozog. A támogató hatóság által elfogadott költségvetés a támogatási szerződés teljes teljesítési idejére érvényes marad. Általában ezek a támogatások nem haladják meg a 20.000-30.000 lej, kivéve a Hivatal számára stratégiai fontosságú projekteket.

Az EKH támogatása kiemelt jelentőségű lehet Hargita megye ifjúsága számára, mivel a megyében számos etnikumközi kapcsolatok területén fontos jellemzővel rendelkezik, úgy a megyén belül, mint a más földrajzi területekkel való kapcsolataiban.

Figyelem, a pályázat benyújtójának célkitűzései vagy tevékenységi területei között szerepelnie kell az etnikumközi kapcsolatoknak.

A költségek elszámolását tekintve az EKH esetében narratív és pénzügyi beszámoló egyaránt szükséges, a vonatkozó számlák benyújtása mellett. Figyelem, a projektben foglalt szolgáltatások és termékek tényleges kifizetése történhet a támogatási összeg Főtitkárságtól való beérkezését követően is.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

- 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok

3. Kultúra és életmód

- 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
- 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
- 3.3. Hagyományos kultúra művelése

4. Nevelési és képzési programok

- 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
- 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
- 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése
- 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

A Romániai Országos Kulturális Alap (AFCN) (www.afcn.ro)

A kulturális programok, projektek és tevékenységek számára vissza nem térítendő támogatás a romániai Nemzeti Kulturális Alap valamint a Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságának költségvetéséből történik, az 51/1998-as számú, a kulturális programok, projektek és tevékenységek támogatási rendszerének javításáról szóló Kormányrendelet értelmében, melyet a 2001/245-ös számú törvény egészít ki, a későbbi kiegészítésekkel.

A vissza nem térítendő támogatást csak saját forrás megléte esetén ítélik oda, melynek értéke legalább a kulturális program, projekt vagy tevékenység összköltségvetésének 10%-a kell legyen. A pályázó saját forrásának készpénzben kell lennie.

A kulturális programok, projektek vagy tevékenységek témaköreit minden pályázati kiírás esetén a Nemzeti Kulturális Alap Tanácsa határozza meg, az Alap stratégiájának és prioritásainak megfelelően.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

3. Kultúra és életmód

- 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
- 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
- 3.3. Hagyományos kultúra művelése

4. Nevelési és képzési programok

- 4.1 Általános tudás és műveltség fejlesztése
- 4.2 Nem-formális képzési programok indítása

Communitas Alapítvány

A Communitas Alapítvány a romániai magyar közösség kulturális identitásának megőrzését és fejlődését támogató alapok kezelésére jött létre. A Communitas Alapítvány 2001 óta átfogó támogatási programot működtet, különböző területeken, melyek e közösség kulturális identitásának megőrzéséhez kapcsolódnak.

Az alapítvány által támogatott témakörök a következők: magyar nyelvű könyvek és folyóiratok, kulturális projektek, ifjúsági projektek, szórványközösségek projektjei, sporttevékenységek, ösztöndíjak művészek számára.

Pályázati kiírás általában évente egyszer jelenik meg, tavasszal, a projektek megvalósításának ideje egy naptári év. Néhány kivételes esetben meghirdetnek őszi hónapokra érvényes projektek számára is kiírást.

A támogatás értéke általában nem lépi túl a 10.000 lejt, kivételt egyes könyvkiadási projektek vagy átfogó kulturális projektek képezhetnek.

A költségek visszafizetése utólag történik, a narratív és pénzügyi beszámoló, valamint a számlák és kifizetési bizonylatok benyújtása után.

4. Magyarországi források

A Megközelítés Módszertana

A magyarországi költségvetési források nyitottak egyes Hargita megyei székhelyű közintézmények vagy nem kormányzati szervezetek számára, mivel Magyarország Kormánya pénzügyi támogatásban kívánja részesíteni a határain kívüli magyar közösségeket.

Akárcsak romániai támogatási esetében, a magyarországi kormányzati források logikája szintén egy naptári évet követ. A speciális alapok esetén ez a logika nem érvényes, több éves támogatásról is lehet szó, ilyen esetben tényleges kifizetés történhet több naptári évben is. Ez a magyarországi Nemzeti Kulturális Alap esete is, amely szintén speciális alapként működik.

A Magyarországról érkező támogatások általában közepes méretűek, fordíthatóak kulturális eseményekre valamint intézményfejlesztésre is, mely hozzájárul a fenntarthatósághoz valamint teret biztosít a kulturális tevékenységek számára.

A BETHLEN GÁBOR ALAP

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.BGAZRT.HU		

A Bethlen Gábor Alap a határon túli magyar közösségek fő támogatási mechanizmusa.

Évente két pályázati kiírást hirdetnek meg romániai tevékenységek támogatására, egy központit valamint egy kisebb projekteket támogató kiírást, kizárólag romániai székhelyű szervezetek támogatására.

A támogatások 500-2.500 euró közöttiek a kisebb projektek esetén, 2.500-25.000 euró közöttiek a központi támogatású projektek esetén. A 2012-re érvényes teljes költségvetés megközelítőleg 35.000 euró volt.

A Bethlen Gábor Alapból finanszírozott támogatások a következő témakörökben érvényesek: oktatás, oktatási tevékenység, tréning, mely magában foglalja a nem formális oktatást is, kulturális tevékenységek és projektek, az épített örökséggel kapcsolatos projektek, szervezeti fejlődést valamint a civil szektor fenntarthatóságát célzó projektek, könyvkiadási projektek.

Ez az alap főként civil szervezetek számára érhető el, de az önkormányzatok is nyújthatnak be pályázatot a fenti témakörökben.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

- 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
- 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
- 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
- 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
- 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
- 2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
- 3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
- 4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.4.2. A NCSZI (NEMZETI CSALÁD- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET) TÁMOGATÁSAI

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.NCSSZI-PR.HU		

A NCSZI az Emberi Erőforrások Minisztériumának támogatási mechanizmusa.

A határon túli szervezetek számára elérhető támogatások célja az ifjúsági projektek támogatása.

A következő programokat támogatják: workshopok, ifjúsági találkozók szociális problémák kapcsán, ifjúsági szervezetek által lebonyolított tanulmányi utazások. A programok hosszú távú fejlődési folyamat részeként kell megszervezésre kerüljenek. Nem támogathatók olyan tevékenységek, melyek nem részei egy stratégiának vagy tevékenység-sorozatnak.

A támogatási program költségvetési kerete 20.000.000 Ft, a CCIV/2012 törvény értelmében. A támogatások maximális összege 700.000 Ft lehet.

A megítélt támogatás a projekt költségvetésének legfeljebb 90%-át fedezheti. A kérelmező saját hozzájárulásának értéke legalább 10%. Az önrész legalább 50%-a pénzbeli hozzájárulás kell legyen, a fennmaradó rész lehet természetbeni.

A pályázat benyújtásakor mellékelni kell az önrészeiről szóló nyilatkozatot is. A szerződés aláírásakor szükséges az önrészt igazoló dokumentum benyújtása.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.4.3. A NEMZETI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ALAP TÁMOGATÁSAI

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.EMET.GOV.HU		

A Nemzeti Együttműködési Alap a magyarországi Emberi Erőforrások Minisztériuma által fenntartott támogatási forrás. Az Alap összköltségvetése 953.160.000 Ft, öt prioritásba tartozó programokat támogat.

Nemzeti összetartozás kollégiuma

A kollégium célja a Kárpát-medencei szervezetek együttműködésének támogatása, magyarországi nemzeti kisebbségek által megszervezett projektek valamint emberjogi projektek támogatása.

Új nemzedékek jövőjéért kollégium

A kollégium célja az alábbi tevékenységi körrel foglalkozó projektek támogatása: nevelés és oktatás, képességfejlesztés, gyermek- és ifjúsági érdekképviselés, gyermek- és ifjúságvédelem, egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, kábítószer-megelőzés.

Közösségi környezet kollégium

A kollégium kulturális tevékenység, közművelődés, tudomány és kutatás, hagyományápolás, audio- és telekommunikáció, informatika, elektronikus hírközlés, szak- és felnőttképzés, ismeretterjesztés, társadalmi párbeszéd, fogyasztóvédelem, a település és közösségfejlesztés területén létrejövő projekteket támogat.

Mobilitás és alkalmazkodás kollégium

A kollégium fő célja az élet és vagyonbiztonság, a közbiztonság, polgári védelem, önkéntes tűzoltás, közrend és közlekedésbiztonság védelme, szabadidő, hobbi és sport, a nők és férfiak esélyegyenlőségének védelme területén létrejövő projektek támogatása.

Társadalmi felelősségvállalás kollégium

A kollégium fő célja a valós szociális problémák csökkentése és az e célból létrejövő projektek támogatása.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.7. Cserkész program
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.5. Európai strukturális alapok

A MEGKÖZELÍTÉS MÓDSZERTANA

Nagyon kevés támogatás létezik ifjúsági projektek számára a strukturális vagy vidékfejlesztési alapokból. E támogatási kategória esetében azonban az ifjúságot tágabb értelemben érdemes kezelni, főleg ami e terület más tevékenységi területekkel való kapcsolatát illeti.

Ha így közelítjük meg a lehetséges támogatásokat, a lehetőségek száma nő. A fiatalság szerepe a helyi gazdaságban, az oktatásban, a kultúrában vagy éppen a turizmus népszerűsítésében ismert, tehát az e területek számára érvényes támogatások lehívhatók ifjúsággal kapcsolatos projektekre is.

Ha az ifjúságot a gazdasági, profitorientált, munkahelyet biztosító tevékenységek szempontjából közelítjük meg, akkor – ismét – a fiatalság hozzájárul egy másik terület fejlődéséhez.

Ha az oktatási rendszert, mint a társadalom és a gazdasági fejlődés számára fontos területet közelítünk meg, amely kapcsolatban áll a munkaerőpiaccal, akkor olyan projekteket hozhatunk létre és kérhetünk rájuk támogatást, melyek az iskolaelhagyást előzik meg, növelik a munkaerőpiacon való elhelyezkedés lehetőségét, az ifjúság tehát humán fejlesztési projektek célja is lehet.

Nem utolsó sorban az ifjúsági szervezetek infrastruktúrája vagy a köztereké, melyek lehetőséget nyújtanak a kultúra fejlődése számára szintén olyan eszközök lehetnek, melyek érintik a strukturális alapok vagy a vidékfejlesztés témakörét.

Kijelenthetjük tehát, hogy a strukturális alapok által nyújtott lehetőségek további támogatásokat jelenthetnek az ifjúság problémáinak megoldására, a megyei szinten történő középtávú tervezés pedig tartalmazhat olyan specifikus elemeket, melyek kapcsolatban vannak az ifjúsági tevékenységek számára jobb körülmények megteremtésével, az ifjúság, mint a Hargita megyei közösségek életmódjának megközelítésével

AZ EURÓPA 2020 CÉLKITÚZÉSEK

A támogatási mechanizmusok elemzésekor fontos elemezni és tudatosítani, melyek a közösségi szinten érvényes tendenciák és célkitűzések, melyek azok a prioritások, amelyekre támogatást szán az Unió.

Ebben a kontextusban a fiatalság kiegészítő elemként jelenik meg. Ez azt jelenti, hogy számos kapcsolódási pontja van az általánosan megfogalmazott célkitűzésekkel és prioritásokkal. Továbbmenve, az európai fórumok több ajánlást is megfogalmaztak a fiatalság problémáira vonatkozóan, az európai közösség és régiók általános fejlődésének kontextusában.

Az Európa 2020 Stratégia ebben az értelemben a legfontosabb tervezési dokumentum, mely meghatározza az európai fejlesztéseket célzó intézkedéseket és prioritásokat ebben az évtizedben.

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája. A stratégia segítségével a folyamatosan változó világban az Unió intelligensebb, fenntarthatóbb és inkluzívabb gazdasággá kíván válni. E három prioritás kölcsönösen támogatja egymást, valamint képes az EU-t és tagországait segíteni a jobb foglalkoztatottság, termelékenység és szociális kohézió elérésére.

Annak érdekében, hogy e célok kézzelfoghatóak legyenek, öt kulcsfontosságú célkitűzés meghatározására került sor, amelyeket az Uniónak az évtized végéig el kell érnie. E célkitűzések a foglalkoztatásra, az oktatásra, a kutatásra és innovációra, a társadalmi befogadásra és a szegénység enyhítésére, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemre és az energiaügyre irányulnak. A tagországok saját prioritásokat tűztek ki e területeken. Különböző tevékenységek segítik európai szinten a Stratégiát.

1. **Foglalkoztatás:** biztosítani kell, hogy a 20–64 évesek körében a foglalkoztatottság aránya elérje a 75%-ot.

A fiatalok szerepe: ifjúsági intézmények, civil szervezetek, oktatás az ifjúság számára, mely által szintén munkahelyek teremthetnek;

2. **Kutatás és fejlesztés:** Az Európai Unió GDP-jének 3%-át a kutatásba és a fejlesztésbe kell fektetni.

Fiatalok szerepe: oktatás, olyan programok támogatása, melyek fiatal kutatók hazai munkáját segítenék;

3. **Környezetvédelem és fenntartható energia:** az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását 20%-kal csökkenteni kell az 1990-es szinthez képest (vagy akár 30%-kal, ha adottak az ehhez szükséges feltételek). A megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni, az energiahatékonyságot 20%-kal kell javítani.

Fiatalok szerepe: a fiatalok oktatása, annak ellenére, hogy ez a terület nem túl nagy energiafogyasztó, mégis lehet az energetikai fenntarthatóság elveit alkalmazni rá. Továbbmenve, mivel relatív kevés energiaforrás áll rendelkezésünkre, a fenntartható kultúra jó példát szolgáltathat más tevékenységi területek számára is.

4. **Oktatás:** a korai iskolaelhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni, elérni, hogy a 30 és 34 év közötti uniós lakosok legalább 40%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezzen.

Fiatalok szerepe: ez a terület egyenes kapcsolatban áll az EU területén élő fiatalok problémáival. Az iskolaelhagyás Romániában kifejezetten nagy gondot jelent.

Olyan nem formális oktatásba való befektetések szükségesek, melyek hozzájárulhatnak a népesség tanulási igényének javításához.

5. **Küzdelem a szegénység és a társadalmi kirekesztés ellen:** legalább 20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.

Fiatalok szerepe: az ifjúságot érinti ez a probléma, az oktatás segítségével hozzá lehet járulni a befogadás, empátia, kölcsönös segítség és a speciális helyzetű személyek elfogadásának javításához.

7.5.1. AZ EURÓPAI RÉGIÓFEJLESZTÉSI ALAP ÉS AZ OPERATÍV PROGRAMOK

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.ADRCENTRU.RO , WWW.FONDURI-UE.RO		

A romániai operatív programok számos olyan célkitűzéssel és prioritással rendelkeznek, melyeknek kapcsolata lehet az ifjúsági szektorral.

A Regionális Operatív Program

Ezen operatív program több tengelyén belül is lehet ifjúsági projektekre támogatást kérni. Hargita Megye Tanácsa több esemény, valamint a megye brandjének népszerűsítésére hívott le támogatást ebből a programból.

Gazdasági Versenyképesség Operatív Program

A Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (POS CCE) szintén rendelkezett olyan támogatásokkal, melyek az ifjúságra is hatással lehettek. Például a második prioritási tengely kutatások számára nyújtott támogatást, a harmadik tengely pedig az informatikai infrastruktúra fejlesztésére, melyet ifjúsági szervezetek is megpályázhattak.

A többi belső operatív program nem rendelkezett közvetlen kapcsolódási ponttal az ifjúsági szektorhoz.

2014-2020

A 2014-2020-as időszak tervezése már megkezdődött, ám még egy kezdeti fázisban van, jelenleg a fő fejlesztési irányvonalak tisztázása zajlik európai szinten, az Európa 2020 Stratégiának megfelelően. Ezzel párhuzamosan megkezdődött az országos szintű tervezés, ám e forrástérkép összeállításának pillanatában semmi sincs leszögezve. Szükség van tehát a tervezési folyamat nyomon követésére és egy ifjúsági projektötletekből álló portfólió előkészítésére, annak érdekében, hogy már 2015-ben sikerüljön támogatásokat lehívni.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.1. Sport és szabadidős infrastruktúra fejlesztése
 - 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése
 - 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.5.2. AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP ÉS OPERATÍV PROGRAMOK

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.FONDURI-UE.RO		

A Humán erőforrás-fejlesztési Operatív Program

Sajnos ez az operatív program jelenleg jelentős megszakításoknak van alávetve. Elméletileg több támogatási vonal is megjelenik, melyek a nem formális oktatást támogatnák, ahol a fiatalok oktatása humán erőforrás-fejlesztési projektek témája lehet.

Adminisztratív Kapacitásfejlesztés Operatív Program

Ez az operatív program képzéseket és stratégiai tervezési projekteket támogatott. Jelen pillanatban a rendelkezésre álló alapok nagy része le van szerződve, e tervezési időszak végéig a már futó projektek befejezése következik.

2014-2020

A 2014-2020-as időszak tervezése már megkezdődött, ám még egy kezdeti fázisban van, jelenleg a fő fejlesztési irányvonalak tisztázása zajlik európai szinten, az Európa 2020 Stratégiának megfelelően. Ezzel párhuzamosan megkezdődött az országos szintű tervezés, ám e forrástérkép összeállításának pillanatában semmi sincs leszögezve. Szükség van tehát e tervezési folyamat nyomon követésére és egy ifjúsági projektötletekből álló, a 2014-2015-ös tervezési periódus forrásaira aktualizált portfólió előkészítésére, annak érdekében, hogy 2015-ben már lehessen támogatásokat lehívni.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel

- 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
 - 1.6. A szeméthyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.7. Cserkész program
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
- 3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
- 4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

7.5.3. VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAPOK

2013	2014	2015-2020
?	-	-
WWW.APDRP.RO		

Nemzeti Vidékfejlesztési Program

A turizmus és turisztikai népszerűsítés területén érvényes támogatásoknak fontos kapcsolata lehet az ifjúsági tevékenységekkel, Hargita megye jelentős erőforrásokkal rendelkezik a kulturális örökség valamint a hagyományok terén.

A LEADER modell

A Hargita megyei LEADER közösségek a kistérségek szintjén lebonyolított projektek számára nyertek támogatást.

2014-2020

Az Európai Bizottság 2014-2020-as időszakra tett javaslatai értelmében a LEADER modellt kiterjesztik még nagyobb számú kistérségi közösségekre és akár városi térségekre is.

Ennek értelmében szükséges az ifjúság kistérségi fejlődésbe való bevonásának megyei szintű megközelítése, akár horizontális prioritás formájában. Az ifjúság önmagában nem jelenthet fejlesztési prioritást, de kiegészítő elem lehet más területek fejlesztésében.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.1. Sport és szabadidős infrastruktúra fejlesztése
 - 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben
3. Kultúra és életmód
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.5.4. NEMZETKÖZI FEJLESZTÉSI ALAPOK

2013	2014	2015-2020
?	?	?
TÖBB FORRÁS		

A nemzetközi fejlesztési alapok szintén jó lehetőséget jelenthetnek az ifjúság számára. Az INTERREG IV C vagy a SOUTH EAST EUROPE programok határokon átívelő makrorégiók a SOUTH EAST EUROPE nemzetközi program által lefedett terület fejlesztéséhez járultak hozzá. Ezek a programok szintén tartalmaztak kultúrával, kulturális örökséggel kapcsolatos prioritásokat. Ezen programok jövőjéről egyelőre nem született döntés, de a Megyei Tanácsnak már van tapasztalata a programokban való részvételben, amely később szélesebb körben is hasznosítható lesz.

A Dél-kelet Európai Transznacionális Együttműködési program hatálya alá eső területek

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.6. A szemétyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése
 - 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Beavatkozási tengely: Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Beavatkozási tengely: Hagyományos kultúra művelése
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása

4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

7.6. Európai Unió – Közösségi programok

A MEGKÖZELÍTÉS MÓDSZERTANA

A közösségi alapok nem megfelelően kihasznált lehetőséget jelentenek, úgy országos, mint megyei szinten. Ennek ellenére léteznek olyan projektek a megyében, melyekben a Megyei Tanács partnerként vett részt. Ahhoz, hogy a közösségi programokból hatékonyan sikerüljön támogatásokat lehívni, a következőkre van szükség:

- jól megalapozott tervezés és megvalósítás
- állandó partnerségek megalapozása és hatékony működtetése más EU-s országok szervezeteivel, ami közös projektekhez is vezethet
- az angol nyelvű kommunikáció, mely fontos része a projektek megtervezésének, partnerkeresésnek, pályázásnak és a projekt gyakorlati lebonyolításának.

ÁLTALÁNOS KERET

A közösségi alapok különböző tevékenységi területeken ültetnek gyakorlatba európai szintű intézkedéseket. Fő céljuk az európai együttműködés megerősítése több tevékenységi területen.

A legtöbb program támogatási rendszere esetén évente jelennek meg pályázati kiírások. A leadási határidők általában nem változnak az egyes években, ami a konkrét felhívás előtti tervezést is megengedi. A benyújtott pályázatok elbírálása és a szerződéskötés általában relatív rövid idő alatt, néhány hónapon belül megtörténik, így reálisan kiszámítható egy projekt kezdete, lebonyolításának valamint lezárásnak ideje a megnyert támogatás esetére. A programokban való részvételhez egy széles körben használt uniós nyelv ismerete szükséges, ajánlott az angol, de a francia is hasznos egyes esetekben.

A 2014-2020-AS IDŐSZAK PROGRAMAI

Noha még nem született végleges döntés a 2014-2020 közt érvényes közösségi programokról, idővel egyre több információ kerül nyilvánosságra a jövőjüket illetően. Bemutatunk néhány ötletet és döntést, azzal a megjegyzéssel, hogy ezeket az információkat fél évente frissíteni kell. Néhány program esetében már ismeretes a folytatásra vagy konszolidációra vonatkozó tervezet, melynek köze lehet a kulturális szektorhoz is. A legfontosabb ifjúsági programok: Erasmus+, European Social Fund, Youth Employment Initiative, Europe For Citizens, Youth on the Move.

A KÖZÖSSÉGI PROGRAMOKBAN VALÓ RÉSZVÉTEL ELVE

Hargita megyében a következő időszakban fontos bizonyos intézmények és civil szervezetek ilyen programokban való részvételének megerősítése. Ezek a programok nem csak pluszforrást jelenthetnek az ifjúsági tevékenységek támogatására, hanem lényeges lehetőséget is az európai hálózatokba való bekerülésre, a cseréken, hálózatépítésen való

részvételre, mely által a megye európai szintű láthatósága is növekszik, és az Európából hozott ismeretek, tapasztalatok Hargita megyében hasznosíthatóak lesznek. A haszon minden esetben jelentősnek mondható.

7.6.1. A KULTÚRA 2007 PROGRAM (CULTURE 2007)

2013	2014	2015-2020
?	-	-
HTTP://EACEA.EC.EUROPA.EU/CULTURE/PROGRAMME/ABOUT_CULTURE_EN.PHP		

A Kultúra Keretprogram (2007-2013) legfőbb célja a kulturális szektorban dolgozó személyek mobilitásának támogatása, a művészeti alkotások nemzetközi áramlásának elősegítése, valamint a kultúrák között információcsere élénkítése. A program összköltségvetése megközelítőleg 400 millió euró.

A program jogi háttérét a Lisszaboni Szerződés 167-es cikkelye képezi (az Európai Unióról szóló szerződés 151. Cikkelye), mely az Európai Közösség hozzájárulását hangsúlyozza a tagállamok kultúrájának felvirágoztatásához, tiszteletben tartva ugyanakkor a nemzeti és regionális sokszínűséget, kiemelve a közös kulturális tér értékének fontosságát.

A programot az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főtitkársága kezeli, az Európai Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Ügynökséggel közösen. Országos szinten minden tagállam kulturális kapcsolattartói felelnek a Program népszerűsítéséért valamint a kulturális szereplők a Programhoz való hozzáférését biztosítsa.

Pályázhatnak: a program nyitott a teljes kulturális szektor felé (kivéve az audiovizuális kultúrát), amennyiben a tevékenységeket civil szervezetek kezdeményezik. Pályázhat közintézmény, civil szervezet vagy cég melynek fő tevékenységi területe a kultúra.

A program főleg az alábbi tevékenységeket támogatja:

- kulturális projektek;
- európai szinten kulturális területen aktív szervezetek (működési támogatás);
- információelemzési, -gyűjtési és megosztási tevékenységeket, valamint a projektek kulturális együttműködésre gyakorolt hatásának javítását.

Ezek mellett a Program támogatja:

- a kulturális örökség, az építészet, az irodalom és a zene területén kiváló eredményt elérők díjazása;
- Európa Kulturális Fővárosa címet;
- Az EU nemzetközi szervezetekkel való együttműködése: UNESCO, ENSZ, Civilizációk Szövetsége, Európa Tanács;
- Speciális programok, mint amilyen a művészek mobilitása érdekében indított kísérleti projekt;
- Kulturális kapcsolattartási pontok mind a 36 résztvevő országból.

Társfinanszírozás: a Kultúra program támogatása nem tudja lefedni egy tevékenység összes költségét. A pályázóknak a közösségi támogatástól eltérő források bevonásával kell bizonyítaniuk elhivatottságukat a tevékenységgel szembe. Ez például forrásbevonó tevékenységekkel, saját forrásból vagy más szervezetektől pályázott források bevonásával (helyi, regionális vagy országos kormányzati szervek, alapítványok) valósítható meg. Az EU hozzájárulása a Kultúra Program összetételétől függően változik 50% és 80% között. A társfinanszírozást igazoló dokumentumokat nem szükséges a pályázat leadásánál mellékelni, elégséges a zárójelentésnél bemutatni.

Az átalányár alapján számított támogatásokra (csak az irodalmi fordításos és működési támogatásos projektekben, a programismertető III. 3 pontja alapján) nem vonatkozik a társfinanszírozás e szabálya.

Európai hozzáadott érték: ez egy igen fontos elbírálási kritérium minden pályázat esetében. Gyakorlatilag ez a legfontosabb szűrő, amely segít a helyi-, regionális- és országos jellegű kezdeményezéseket az európaiaktól való elválasztásban, és ezt követően a támogatás odaítélésének eldöntésében.

A Kultúra Program általános célkitűzéseivel összhangban, a pályázók által benyújtott programok hozzá kell járuljanak egy közös kulturális tér használatba vételéhez a Programban részt vevő országokból, a művészek, az érdekelt felek és a résztvevő ország kulturális szervezetei közötti kulturális együttműködés által. Ebben a tekintetben az értékelés figyelembe veszi azt, hogy a célok, a módszertan és a programok természete egy olyan vízióra utalnak, amely túllépi a helyi, regionális és országos érdekeket, ezáltal európai szintű szinergiát alakítson ki. Továbbá azt is figyelembe veszi, hogyan lehet a javasolt programoknak nagyobb hatása illetve az ezeknek megfelelő célok jobban megvalósíthatóak-e európai szinten, mint országos szinten. Ezért a tervezett programnak egy valódi európai dimenziója kell legyen, amely indokolja az Európai Unió finanszírozást.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

3. Kultúra és életmód

- 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
- 3.2. Beavatkozási tengely: Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
- 3.3. Beavatkozási tengely: Hagyományos kultúra művelése

7.6.2. EURÓPA A POLGÁROKÉRT PROGRAM (EUROPE FOR CITIZENS)

2013	2014	2015-2020
?	?	?
HTTP://EACEA.EC.EUROPA.EU/CITIZENSHIP/INDEX_EN.PHP		

Az Európai Bizottság, az Európai Parlament és a Tanács elhatározta az Európa a polgárokért program létrehozását, amely megteremti a jogi keretét az olyan tevékenységek és szervezetek támogatására, amelyek az aktív európai polgárságot népszerűsítik.

Az Európa a polgárokért program az előző, 2004 és 2006 között az aktív európai polgárságot népszerűsítő Program tapasztalataira épül. A programot meghosszabbított konzultációk, a gyakorlatba ültetést megelőző és követő elemzések után mutatták be a Bizottságnak, amely a helyi szintű cselekvés szükségét és a Program e szektorra gyakorolt hatását vizsgálta. Ezeknek a tapasztalatoknak és vizsgálatoknak köszönhetően a második generációs program egy olyan érettségi szintet mutat, amelyben a folyamatosság és az innováció egyesül.

A program 2007 és 2013 között fut, a projektek megvalósítási határideje 2015. Javaslatok szintjén már megjelent az Európa a polgárokért program tervezete a 2014-2020 időszakra, melynek költségvetése az előző programozási időszakhoz hasonló, a prioritások szintjén is nagyon kevés változtatás van. Ez alátámasztja a 2007-2013 közötti program hatékonyságát és sikerességét.

A program általános célkitűzései

- Lehetővé tenni a polgárok számára, hogy aktívan részt vegyenek egy hozzájuk közel álló, demokratikus, a világra nyitott, kulturális sokszínűségében egységes Európa alakításában – röviden az európai uniós állampolgárság fejlesztése;
- A közös értékeken, történelmen és kultúrán alapuló európai identitás erősítése;
- A polgárokból erősíteni azt az érzést, hogy sajátjuknak érezzék az EU-t;
- Erősíteni a toleranciát és a kölcsönös megértést az európai polgárok között, tiszteletben tartva és népszerűsítve a kulturális és nyelvi sokszínűséget, ugyanakkor hozzájárulva az interkulturális párbeszédhez.

A program – transznacionális alapon megvalósítandó – egyedi célkitűzései a következők:

- találkozási lehetőséget biztosítani a helyi közösségek lakóinak szerte Európában, lehetővé téve a széles tapasztalatcserét, hogy tanulhassanak a történelemből és építhessék a jövőt;
- az európai polgársággal és a demokráciával, a közös értékekkel, a közös történelemmel és kultúrával kapcsolatos fellépés, vita és elmélyültebb gondolkodás ösztönzése az európai szintű civil társadalmi szervezeteken belüli együttműködés révén;
- az európai értékek és vívmányok népszerűsítése által közelebb hozni Európát a polgárokhoz, megőrizve a múlt emlékeit is;
- ösztönözni valamennyi részt vevő ország polgárainak és civil társadalmi szervezeteinek együttműködését, hozzájárulva a kultúrák közötti párbeszédhez és rávilágítva mind

Európa sokféleségére, mind egységére, különös tekintettel azon tevékenységekre, amelyek célja az Európai Uniót 2004. április 30. előtt alkotó, és az ezt követően csatlakozott tagállamok polgárai közötti szorosabb kapcsolatok kialakítása.

A program célkitűzéseinek a fellépések négy típusában kell tükröződniük:

- 1. fellépés: „Aktív polgárokat Európának” - Ez a fellépés testvérváros-programok és a polgárok projektjein keresztül közvetlenül bevonja a polgárokat az európai ügyek megvitatásába és a kölcsönös megértés közvetlen részvételén keresztül megvalósuló fejlesztésébe.
- 2. fellépés: „Aktív civil társadalmat Európában” – Ez a fellépés a civil társadalmi szervezetekre koncentrál Európa szinten, a támogatások formája lehet működési vagy transznacionális projektek támogatása.
- 3. fellépés: „Együtt Európáért” – A fellépés támogatja: a széles tömegeket vonzó eseményeket, a kutatásokat, felméréseket és közvélemény-kutatásokat, a tájékoztatás és a terjesztés eszközeit, amelyek által ezek az Unió határain túlra is eljutnak, és amelyek Európát a polgárai számára hozzáférhetőbbé teszik.
- 4. fellépés: „Aktív európai emlékezés” – A fellépés az aktív európai emlékezés megőrzésére irányuló projektekből áll. Ezeknek a projekteknek a fő célja a tömeges deportálásokhoz és volt koncentrációs táborokhoz kapcsolódó főbb helyszínek és irattáraknak a megóvása, valamint a náci és sztálinista rezsimek alatti tömeges népirtások és deportálások áldozatairól való megemlékezés.

A program az alábbi szervezetekre vonatkozik:

- helyi hatóságok és szervezetek;
- az európai politikai kutatóintézetek („szellemi műhelyek”);
- polgárok csoportjai és egyéb civil szervezetek, például nem kormányzati szervezetek, platformok, hálózatok, egyesületek, szövetségek, szakszervezetek, valamint az önkéntes munka és az amatőr sport terén tevékenykedő oktatási intézmények és szervezetek.

E program esetében olyan projektek finanszírozásáról beszélhetünk, amelyben a fiatalok az európai polgárság érzésével gazdagodtak. Romániának, mint új tagállamnak, jelentős lépésekre van szüksége az integráció mélyítéséhez, és ezek az állampolgári projektek az európai kultúrát és az helyi közösségek kultúráját összekapcsolják.

A pályázati kiírások jóval a pályázatok benyújtásának kezdési időpontja előtt vannak meghirdetve. A 2007-2013-as időszak pályázatainak utolsó felhívásai 2013. február és június leadási határidővel voltak közzétéve. A Program 2014-2020 közötti első felhívását valószínűleg

2014 második felében teszik közzé, mivel az év első fele szükséges az új pályázati útmutatók és űrlapok kidolgozásához.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

7.6.3. FIATALOK LENDÜLETBEN PROGRAM (YOUTH IN ACTION)

2013	2014	2015-2020
?	?	?
WWW.TINACT.RO		

A Fiatalok lendületben (Youth in Action) az Európai Unió azon programja, amely a fiataloknak szóló non-formális oktatási tevékenységeket támogatja. A „Fiatalok” elnevezésű program folytatása, 2007 és 2013 között aktív. Az Európai Bizottság által finanszírozott program célja az aktív polgárság népszerűsítése a fiatalok körében, a szolidaritás és tolerancia érzésének a fejlesztése, a különböző országok fiataljai közti kölcsönös megértés elősegítése, az európai összefogás népszerűsítése és az ifjúsági tevékenységeket fenntartó rendszerek javításában való részvétel.

A Fiatalok lendületben program keretében két pályázati típust különböztetünk meg: országos szinten valamint Európa szinten közzétett pályázatokat. Az országos felhívásnak évente három leadási határideje van (február 1, május 1, szeptember 1), az eredményeket 3,5 havonta teszik közzé.

A támogatásokat fiatalokkal kapcsolatos programokra ítélik oda, egy adott projektötlet akármelyik határidőre benyújtható. A támogatások mértéke 2-3000 eurótól egész 25.000-30.000 euróig változhat.

Hargita Megye Tanácsa például sikeresen pályázott a 2014-2020 közötti ifjúsági stratégiájának megírásának támogatására.

A Fiatalok lendületben program alprogramjai:

- Ifjúsági cserék;
- Ifjúsági kezdeményezések;
- Ifjúsági demokrácia projektek;
- Európai Önkéntes Szolgálat;
- Együttműködés a partnerországokkal;
- Képzési és hálózatépítési projektek;
- A fiatalok és az ifjúságpolitikai döntéshozók találkozói;
- Központosított programok.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.7. Cserkész program
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
2. Aktív és minőségi szabadidő
 - 2.2. Csoportos sportolási lehetőségekhez való hozzáférés megkönnyítése
 - 2.3. Túra és sportprogramok az egészséges környezetben
 - 2.4. Szórakozási lehetőségek bővítése
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
4. Nevelési és képzési programok

- 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
- 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
- 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

7.7. Más források

A támogatási kérelmek világában, Romániában megjelennek azok a támogatási programok, amelyek direkt vagy indirekt módon támogatják a fiatal szektort vidéki és városi környezetben.

7.7.1. AZ EURÓPAI GAZDASÁGI TERÜLET FINANSZÍROZÁSA (EEA GRANTS) – NORVÉG ALAP

2013	2014	2015-2020
	?	?
WWW.FDSC.RO		

A civil szervezetek a demokratikus rendszerben alapvető szerepet játszanak. Feladatuk, hogy mobilizálják és bevonják az állampolgárokat, amelyek aktív és felelősségteljes szerepet akarnak játszani a közjó elősegítésében. Az Norvég Alap azért volt létrehozva, hogy biztosítsa a civil szervezeteknek szükséges feltételeket a társadalmi és gazdasági egyenlőtlenségek terén az Európai Gazdasági Zónában (European Economic Area - EEA), és hogy Romániában biztosítsa a projektekre lehívható pályázati forrásokat.

Az Norvég Alap része annak a támogatásnak, amelyet Románia kap a finanszírozási mechanizmusok közbenjárásával az EEA – CEFTA (Európai Szakkereskedelmi Társulás) államai részéről: Izland, Norvégia, Liechtenstein. A tevékenységek célja, hogy csökkentsék az egyenlőtlenség mértékét az ehhez a földrajzi zónához tartozó országokban támogassák őket, hogy teljes körűen részt vegyenek a közös belső piacon.

Az Norvég Alap általános céljai

Az Alap általános célja a romániai civil társadalom erősítése öt kiemelkedő terület projektjeinek támogatása által: a demokrácia megerősítése, a lehetőség biztosítása a gyerekek és a fiatalok részvételére a közösségek életében, társadalmi befogadás és a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés, környezetvédelem és a kulturális örökségek helyreállítása, megőrzése.

A 2009-2014 periódus költségvetése hozzávetőlegesen 988,5 millió euró.¹⁸

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

¹⁸ <http://fondong.fdsc.ro/>

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.4. Társadalmi kirekesztettség és megkülönböztetés elleni kampányok
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.8. Környezettudatos nevelés
3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
4. Nevelési és képzési programok
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése
 - 4.4. Oktatási- és képzési infrastruktúra fejlesztése

7.7.3. A NAGYKÖVETSÉGEK TÁMOGATÁSI PROGRAMJA

2013	2014	2015-2020
	?	?
-		

Romániában a különböző országok nagykövetségei saját sorrendek alapján teszik közzé a különböző területek támogatási versenyeit. Váltakozik ezen támogatások meghirdetésének periódusa, vannak évente ismétlődő esetek, de léteznek egyszeri meghirdetések is. Ahhoz, hogy megtaláld e lehetőségeket, érdemes figyelni a támogatások nyomon követésével foglalkozó internetes portálokat.

A Hargita Megyei Ifjúsági Stratégia azon fő beavatkozási területei, amelyekre ebből a finanszírozási forrásból lehet támogatást igényelni:

1. Társadalmi részvétel
 - 1.1. Az önkéntesség, mint tevékenység, népszerűsítése
 - 1.2. Állampolgári ismeretek fejlesztése
 - 1.3. Társadalmi problémák közösség-szintű tematizálása
 - 1.5. Fiatalok érdekérvényesítő képességének erősítése
 - 1.6. A szemétygyűjtés és szelektív hulladékgyűjtés népszerűsítése
 - 1.7. Cserkész program
 - 1.8. Környezettudatos nevelés

- 3. Kultúra és életmód
 - 3.1. A kultúra, mint gondolkodásmód alakító „gyakorlat”
 - 3.2. Kultúrafogyasztás, mint közösségi élmény
 - 3.3. Hagyományos kultúra művelése
- 4. Nevelési és képzési programok
 - 4.1. Általános tudás és műveltség fejlesztése
 - 4.2. Nem-formális képzési programok indítása
 - 4.3. Fiatalok munkaerő-piaci integrációjának elősegítése

7.8. A finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos információk keresése és nyomon követése

G1. ÁLTALÁNOS INFORMÁCIÓK

A támogatások világa állandó változásban van. Egyes lehetőségek eltűnnek, mások, újak megjelennek. Ezért nagyon fontos a lehetőségek folyamatos nyomon követése, és leginkább szükség van a tervek, projektötletek aktualizálására, a lehetőségek megjelenéseinek pillanatában össze kell hasonlítani a támogatás prioritásait és területeit a tevékenységekkel és a kiválasztott projektek célkitűzéseivel.

Ehhez elengedhetetlen a tevékenységek állandó nyomon követése, tervezése, abban az esetben, amikor egyezés van egy projektötlet és egy finanszírozási program között, akkor azt ki kell használni.

G2. INTÉZMÉNYEK HIVATALOS OLDALAI

A támogatási intézmények, állami- és magánszervek hivatalos weboldalai tekinthetők biztos információforrásként.

Ajánlott leellenőrizni a kapott információkat ezeken a weboldalakon akkor is, ha biztosak az információink a közelgő kiírásról, vagy ha különböző dokumentációkra van szükség (útmutatók, nyomtatványok, mellékletek, szerződési modellek stb.).

G3. INFORMÁCIÓS PORTÁLOK

2001-től a virtuális felületek jelentik a forrásokat, naprakész információkat biztosítanak a programokról és az aktuális lehetőségekről, az állami román intézményekről és a civil szervezetekről.

PÁLYÁZATOK.RO (GRANTURI.RO román nyelven): Az első pályázatfigyelő Romániában. 2001-ben alapította a PONT Csoport, a weboldal folyamatos információkat nyújt a megjelenő lehetőségekről az állami, a magán, a civil szféra résztvevőinek és a magánszemélyeknek is. Az oldal elektronikus hírlevele közvetíti a weboldalon megjelenő információk teljességét. A honlapnak több mint 10.000 használója van, és ezen a területen referenciapontot jelent. Etnikai szempontból az oldal előnye, hogy magyar tartalma is van az oldalnak.

FINANTARE.RO egy támogatásokkal foglalkozó honlap naprakész információkkal a romániai támogatások területéről. A honlap előnye, hogy közzé tesz tanulmányokat, különböző támogatási rendszerekről szóló értelmező-magyarító anyagokat, amelyeket érdemes elolvasni, hogy érthetőbbé váljanak egyes támogatási lehetőségek.

FONDURI-STRUCTURALE.RO valószínűleg a leghatékonyabb nyomon követési eszköze az európai támogatási alapok lehetőségeinek. Az oldalt működtető csapat nagy tapasztalattal rendelkezik nemcsak a lehetőségek nyomon követésében, hanem a véleményezésben és a pályázások hatékony koordinálásában is. A honlap hírlevele informálja a közönséget a honlapon megjelent információkról.

A Közép Régió Regionális Fejlesztési Ügynöksége (ADR CENTRU) által havonta közzétett információk a támogatások útmutatásairól hasznos információforrás, amely áttekinti a létező támogatási programokat. Az útmutató a célcsoportokat kategóriákra osztva mutatja be a lehetőségeket: állami hatóságok, vállalkozások, civil szervezetek és más szervezetek. Az útmutató a www.adrcentru.ro honlapon érhető el.

7.9. Egy pályázat megvalósításának folyamata – Általános keret

Megjegyzés: Finanszírozási forrástól függően létezhetnek csak arra a kiírásra vonatkozó sajátosságok, melyek itt nem kerülnek bemutatásra.

Bevezetés

A nonprofit szervezetek (NGO) több módon szerezhetik meg a működésükhöz szükséges finanszírozási forrásokat. A legalapvetőbb források között megemlíthető:

- a tagok hozzájárulása;
- sajátos tevékenységekből eredő források (programok, szolgáltatások, saját vállalkozások);
- támogatások (szponzor);
- pályázati úton elnyert támogatások;
- banki kamatok.

Azoknak a nonprofit szervezeteknek, melyeknek nincs saját programja és szolgáltatása, melyből saját működésüket tudnák finanszírozni, azoknak a legfontosabb forrásai a támogatások és a pályázati programok. A pályázati programok különböző projektekhez és tevékenységekhez nyújtanak anyagi forrásokat, melyeket nagyrészt állami forrásokból származnak. Így biztosított a civil társadalom fejlesztésének szánt források újraelosztása.

Ennek feltétele a nonprofit szervezetek programjainak finanszírozás biztosító alapok és lehetőségek figyelemmel kísérése. Elméletileg ugyanis, minden civil szervezet kellene rendelkezzen olyan felelőssel, vagy csoporttal, amely kizárólagosan a források feltérképezésével és pályázással foglalkozik.

Egy finanszírozást úgy is lehet kezelni, mint egy PARTNERSÉGET a szervezet és a finanszírozó között, ugyanis a támogató egy bizonyos összeget ajánl fel a projekt megszervezéséért és lebonyolításáért, mellyel ön maga is elérheti célját.

A támogatónak történő elszámolás igazolja – a kormány vagy a központi közigazgatási szervek irányába-, hogy a támogatással sikerült az előzetes célkitűzéseket megvalósítani. Mivel pedig ez az intézmény önmagában nem képes céljait megvalósítani, partnereket keres, hogy közös együttműködéssel megvalósítsa céljait. Ennek értelmében a támogatást biztosító intézmény partner lesz, ugyanis ő biztosítja a forrást a célkitűzések megvalósításához.

Ezt a megközelítést követve megállapíthatjuk, hogy a pályázattal kapcsolatos folyamatnak több szakasza van, melyek a következők:

- ✓ Első szakasz – A pályázat előkészítése- információgyűjtés
- ✓ Második szakasz – A pályázat megírása
- ✓ Harmadik rész: A pályázat leadása és nyomon követése
 - A. Ha nyert a pályázat...
 - B. Ha nem nyert a pályázat...

Első szakasz: a Pályázat előkészítése

✓ Térképezzük fel a pályázati felhívásokat!

✓ Néhány hasznos internetes forrás:

- ✓ www.palyazatok.ro - PONT – pályázatfigyelő, amely magyar nyelven ad részletes és naprakész tájékoztatást pályázati felhívásokról, határidőkről és egyéb, pályázatokhoz, támogatási forrásokhoz köthető újdonságokról. A szerkesztők emellett gyakran közléstesznek háttérelemzéseket is. Pályázati kivonatokat tartalmazó e-mailes értesítő is kérhető napi vagy heti rendszerességgel.
 - ✓ www.fonduri-ue.ro – Az Európai Alapok Minisztériumának honlapja, mely az EU-s finanszírozási lehetőségekről nyújt átfogó információt.
 - ✓ www.fdsc.ro – A Civil Társadalom Fejlesztéséért Alapítvány weboldala.
- ✓ Gyűjtsünk információt a kiíró intézményről és az érdekesnek és használhatónak bizonyuló támogatási rendszerről!
- ✓ Melyek a kiíró intézmény céljai?
 - ✓ A pályázati koordinátor neve: ki foglalkozik közvetlenül az adott pályázati kiírással, kivel lehet kommunikálni?

(Minden pályázati kiírásnak van programfelelőse, aki az adatok összesítéséért és a kapcsolattartásért felel.)

- ✓ Melyek az elbírálási procedúra részletei
 - ✓ Ki hozza meg a végleges döntést az Ön finanszírozási kérelméről? Kik a tagjai ennek a döntéshozó testületnek?
- ✓ Szerezzük meg a részletes kiírást, illetve a teljes pályázati dokumentációt - ha van!
- ✓ Szerezzük meg az online pályázati adatlapot!
- ✓ Tájékozódjunk a beadási határidő felől!
- ✓ Tudjuk meg, milyen mellékletek csatolására van szükség!
- ✓ Tisztázzuk a következőket:
- ✓ Általában kiket támogat az intézmény?
 - ✓ Milyen jellegű projekteket részesít előnyben?
 - ✓ Mennyi és milyen jellegű támogatást oszt szét?

(Fontos tudni, hogy legtöbb esetben a finanszírozó csak résztámogatást nyújt, tehát nem finanszírozza a projekt teljes költségeit.)

- ✓ Érdeklődjön arról, hogy a pályázati kiíró szervez-e bemutató előadást, esetleg képzést a meghirdetéssel kapcsolatosan!
- ✓ Törekedjen a személyes kapcsolatok kialakítására akár a pályázat elbírálóiával is, és ápolja azokat!

Konkrétan:

- ✓ *Legtöbb esetben a pályázatot kiíró alapítvány/intézmény pályázati csomagot állít össze, amely használati útmutatót (Ghidul Finanțatorului), űrlapot (formular pentru cerere de finanțare) tartalmaz. Ez tartalmaz minden információt az illető kiírásról. Ebben a dokumentum-csomagban olyan elérhetőséget is megadnak, ahol a potenciális pályázó további részletes információkra is szert tehet.*
-

Második szakasz: A pályázat megírása

A pályázat részei

Ennél az alpontnál sohasem szabad figyelmen kívül hagyni az esetleges űrlap szerkezetét, és ennek formáját érdemes követni. Ennek alapján minden pályázatnak vannak általános részei, melyek megegyeznek.

Fedőlap – a pályázat első oldala

Explicit módon sosem kéri ennek az elemnek a meglétét, sokkal inkább formai kellék. A tartalma a legminimálisabb kell legyen, melyen megjelenik a szervezet, a projekt és a projektfelelős neve, továbbá a pályázat összköltségvetése, a finanszírozott összeg, esetleg százalékban is kifejezve. A fedőlap azért is fontos lehet, mert ez már jó benyomást kelthet a döntő bizottság előtt. Ha ezt rendesen megszerkesztik komolyságra fog utalni.

Kísérőlevél

Általában ez sem kötelező eleme a pályázatnak, viszont megléte újból komolyságról tanúskodik, ugyanis ezzel a kezdeményezett felveszi a kapcsolatot a finanszírozó intézménnyel (a program koordinátorával).

Hivatalos levél, amelynek hossza egy oldal és a hivatalos levél megszerkesztésének mintája alapján kell elkészíteni, ez tartalmazza a szervezet nevét, a projekt címét, egy rövid leírást a projektről és a kapcsolattartó személyt és ennek adatait. A kísérőlevelet alá lehet írni és le kell pecsételni.

Adatlap

Két fő részből áll, melyek a következők:

- általános adatok
- a kezdeményezett és a projekt leírása

Az adatlap tulajdonképpen egy összegző a pályázó szervezetről (létrehozás éve, tagok száma, kapcsolattartó személy neve és elérhetési adatai, a szervezet éves költségvetése tevékenységi területek), melyet aláírunk és lepecsételünk. Viszonylag egyszerű összeállítani, mert nem tartalmaz szubjektív elemeket, csak konkrét tényeket, adatokat.

Konkrétan:

- ✓ *Ne feledjék el az adatlap szerkesztésének időpontját megjelölni, aláírni és lepecsételni.*
-

A pályázat leíró része a kiírás legfontosabb része. Ennek legfontosabb jellemzői a következők:

- előre meghatározott terjedelme van (legtöbbször már az adatlap meghatározza ezt, vagy a megválaszolandó kérdések terjedelme behatárolt),
- követni kell a megadott formátumot és mintát, melyet a pályázati útmutató is tartalmaz.

Általában a leíró részben megjelennek a következő elemek:

- **a projekt tartalma:** terjedelmét a szavak, a sorok vagy a karakterek számában korlátozzák. A szakértők véleménye szerint ez a pályázat legfontosabb része, mert egy viszonylag rövid szövegben a pályázónak össze kell foglalnia az alapvető információkat a szervezetről és a projektről. **A projekt tartalmát a döntéshozók mindig elolvassák!**
- **a kedvezményezett leírása:** (tevékenységi terv, egyes programok leírása, stb.) Ennek a résznek a hosszúsága többnyire elégséges egy részletes leírásnak.
- **a projekt leírása:** ennek leírása történhet egy nagy részben, vagy felosztva, kisebb fejezetekben. Itt a következő elemek jelenhetnek meg: tartalom, a megvalósítás módszertana, továbbá a várt eredmények.¹⁹

Mellékletek

Ezeknek a célja a pályázat leíró részében közölt információk alátámasztása, a pályázó hitelességének bizonyítása:

- ✓ kötelező mellékletek;
- ✓ kiegészítő mellékletek, melyek a projekt vagy a kedvezményezett kérését indokolják: ezeket kötelező módon nem kell csatolni a pályázathoz.

Leggyakrabban előforduló mellékletek: jogi bejegyzési bizonylat, alapszabályzat, alapító okirat, újságcikkek, referenciaanyagok, előző éves szervezeti beszámoló, könyvelési mérleg, szakmai önéletrajzok, ajánlások.

Kiegészítő mellékletek

¹⁹ A várt eredmények egy rendkívül fontos részét képezik a pályázatnak, melyeknek mérhetőnek (akár számszerűleg is kifejezve) kell lenniük.

Ha például a pályázat indokolja egy drágább felszerelés megvásárolását, ajánlott legalább két, de akár három-négy árajánlat csatolását (ennek szükségességét több esetben a formanyomtatványban is jelzik).

További jó példa lehet a szervezetről vagy a szervezet projektjeiről megjelent újságcikkekről fénymásolat csatolása. Ne feledjük el úgy lefénymásolni, hogy látható legyen az újság címe és a megjelenés időpontja is.

A pályázat leíró részei

A program célja

A program céljai –a finanszírozási program szempontjából – a legjelentősebb. Minden finanszírozási programnak sajátos céljai, melyek konkrét tevékenységeket támogatnak. Ezért ha az egyes pályázatok nem követik a pályázatban kitűzött célokat, akkor a pályázat nem jogosult a támogatásra, ennek következtében pedig kizárják a támogatottak köréből

A program célja és célkitűzése két szintet takar:

- ✓ Az első, legáltalánosabb szint a program **társadalmi hatása**. (Ezt a program neve alá érdemes felírunk.) Ez egy teljes, lehetőleg összetett mondat, mely tartalmazza azt az általános célt (tulajdonképpen küldetést), amelyet a programunk elérni kíván, illetve az eszközöket, amelyeket felhasználunk ennek kivitelezésére.

Konkrétan:

- ✓ *„A program célja a demokratikus társadalom fejlesztése a fiatalok állampolgári tudatának erősítése révén.”*
-

Feltétlenül kerüljük a cselekvésre utaló szavakat (pl. csinálni, szervezni, képezni, előállítani), inkább általánosabbakat használjunk (pl. fejlesztés, megerősítés, megszüntetés, csökkentés).

A következő szint már inkább a tevékenységekhez kapcsolódik, ezeket lehet konkrét célkitűzéseknek nevezni. Az egyik ezek közül a program hatása a résztvevők életére, a másik a program konkrét kimenetele (tehát egy elméleti és egy gyakorlati sík). Fontos, hogy ezeket a célokat úgy határozzuk meg, hogy ezek mindig mérhetőek, reálisak legyenek. A pályázató nem lát fantáziát egy olyan pályázatban, amelynek nem írjuk le a kézzelfogható kimenetelét. Hiába látjuk ezt mi át, ha nem tesszük a kiíró/elbíráló bizottság számára is láthatóvá, akkor kevés az esélye annak, hogy támogatást nyerjünk.

Konkrétan:

- ✓ *„A program egy éves időtartama alatt 120 fiatal* kívánunk kiképezni az érdekképviselési folyamatok szakterületén, oly módon, hogy azokat a saját életükben alkalmazni tudják**.*
A képzésen résztvevő fiatalok minimum 70%-a érdekképviselési szervezetben fogja használni az elsajátított ismereteket.”
-

* mennyiségi vetület

**** minőségi vetület**

Amire feltétlenül érdemes vigyázni, az a **direkt beszédmód** használata. A direkt beszédmód határozottságot utal, arra hogy akarjuk és képesek vagyunk megvalósítani a projektet.

A projekt bemutatása

Általában ennek bemutatására egy nagyobb részt hagynak, annak érdekében, hogy a kedvezményezettnek lehetősége legyen meggyőzően és részletesen leírni a projektjét. Nagyobb projektnél szükséges bemutatni ennek összetevőit, illetve azokat a tevékenységeket, melyeket megvalósítanak ennek során. Több esetben a megvalósítás módszertana már szerepel az általános részben, azonban az Európai Bizottság kéri ennek a két résznek az elhatárolását. Továbbá itt kell az egyes tevékenységeket is megindokolni.

A probléma/igény, amelyre a projekt megoldást, választ nyújt

Az alpont célja, hogy a program fontosságát, szükségességét bizonyítsa. Az általunk bemutatott megoldás (azaz a program, amire támogatást pályázunk) egy valós igényre válaszol. Ha a pályázat ide vonatkozó része nincs összhangban a projekttel, akkor több mint valószínű, hogy megvalósításával sem érjük el a kívánt hatást. Ez a fejezet bizonyítja továbbá a kedvezményezett tisztán látását, abban az értelemben, hogy ismeri a konkrét problémákat és azokat a módszereket (programokat), melyek segítségével csökkenthetők ezek negatív hatásai.

Konkrétan:

✓ *„Ennél a pontnál valós összefüggés mutatkozik egy pályázat megírása és egy előzetes, belső, szervezési könnyítés érdekében megírt projekt között. Egy jól megírt, reális és használható projekt jelentős mértékben megkönnyíti egy pályázat megírását, hiszen a pályázati kiírás is sok esetben egy projekttervet kér. A különbség csak a kiíró szervezet projektről kialakított felfogásában mutatkozhat, viszont az átírás nem nehéz.”*

A pályázó bemutatása

Ez a rész arra hivatott, hogy meggyőzze a támogatót: a szervezet tökéletesen alkalmas a program kivitelezésére. Itt szükséges említést tenni a szervezetünk által már sikeresen megvalósított hasonló jellegű programokról. Ugyancsak itt kell bemutatásra kerüljön a személyes, illetve a szervezetünk tapasztalata ezen a területen, valamint az is, hogy milyen képzettségűek a program kivitelezői. Itt ne csak a programvezetőre hivatkozzunk, tegyünk említést lehetőleg minden szervezőről. (Az itt bemutatottakat újságokban megjelent cikkekkel is alá lehet támasztani).

Ütemterv

Részletesen bemutatja a projekt megvalósítása során az összes tevékenységet. Az ütemterv táblázatba foglalva ismerteti az egyes tevékenységek megvalósításának határidejét és felelősét. Ennek formátuma megtalálható a pályázati útmutatóban, vagy összeállítható, ha nem igényelnek egy sajátos formátumú dokumentumot.

Tulajdonképpen egy jól összeállított ütemtervvel a kedvezményezett bizonyítani tudja, hogy megfelelő képpen tudja kezelni a problémákat, továbbá a projekt sikeréhez szükséges

humán erőforrást is. Az ütemterv integrált részét kell képezze a projektnek, mely belső használatra is alkalmas.

A projekt életképessége

Noha úgy tűnik, hogy nem szerepel a pályázat fő elemei között, a projekt életképessége nagyban meghatározza a finanszírozók döntését, ugyanis minden finanszírozás alapvető célja hogy megoldjon egy bizonyos problémát. Ennek alapján olyan programokat támogatnak melyek a projekt finanszírozása után is működnek. Így egyfajta garanciát képezhet ha a kedvezményezetteknek komoly partnerei vannak (közintézmények, melyek anyagilag hosszabb távon is támogatják a programot)

Értékelési szempontok

Az értékelési módszerek segítenek a projekt megvalósításának eredményeit értékelni.

Értékelési szempontok lehetnek:

- a részt vevők száma (hogya nem volt egy előre meghatározott kedvezményezett számú projekt);
- újságokban megjelent cikkek, rádió és tv- szereplések (ha egy társadalmi nevelés kampányról van szó);
- könyv és folyóirat kiadás, melyben a projekt megvalósításán alapuló anyagok jelennek meg.

Az értékelés esetenként mennyiségi tervezéssel megkönnyíthető, számszerű mutatók alapján, melyek már a projekt elején meghatározásra kerülnek.

Egy nehezen érthető értékelés maga után vonja azt a tényt, hogy a program eredménye nem mutatható ki megfelelő képen, tehát – a finanszírozó szempontjából – nem világos, hogy „megérte-e a befektetés”.

Költségvetés

Végtérre is a költségvetés az az elem, melyre a legnagyobb figyelem irányul. Minden tehát a költségvetés két részén áll a projekt kiadásain és a bevételein.

A költségvetés alaptörvénye: **KIADÁS = BEVÉTEL**

Megállapítható, hogy minden olyan intézmény vagy alapítvány mely forrásokat kínál, saját költségvetési modellel rendelkezik. **A költségvetést ennek a modellnek az alapján kell elkészíteni.** Amennyiben nem értünk bele az űrlapban megszabott költségvetési keretbe, vagy úgy látjuk egyes kiadásainkat jobban, részletesebben is meg tudjuk indokolni, akkor mindenképpen csatoljunk egy részletes költségvetési mellékletet pályázatunkhoz. Ebben az esetben szükséges megjelölni a költségvetési formanyomtatványon, hogy van még egy melléklet. Természetesen azonban megvan annak a veszélye, hogy ezt a mellékletet nem veszik figyelembe.

A finanszírozó által használt különböző modellek magyarázata rendkívül egyszerű, ugyanis egy-egy finanszírozási felhívásra több száz pályázat is beérkezhet. Ezeknek az értékelése egy szabványos formanyomtatványon megkönnyíti az elbírálók munkáját.

KIADÁSOK

A kiadásokat több kategória alapján lehet csoportosítani. Nagyobb pályázatoknál a finanszírozó által megjelölt modellt kell használni.

Konkrétan:

Általában az EU a pályázatok költségvetéseinél a következő kategóriákat különíti el:

- a. humánerőforrás*
- b. szállítás*
- c. felszerelések és javak*
- d. székhely költségek*
- e. más költségek, szolgáltatások*
- f. ingatlan és munkáltatói költségek*
- g. egyéb*

A fejezetek alfejezeteket is tartalmaznak

Más költségvetéseknél más csoportosítás is megjelenhet. Egy jó költségvetés egy kigondolt tervezést feltételez.

A költségek összegzését először vízszintesen (tételre bontva), majd függőlegesen (először alfejezeteket, majd a fejezeteket) végezzük el. Így megkapjuk a projekt összes kiadását.

Konkrétan:

- ✓ *Általában nem kérhető finanszírozási támogatás a szervezet adminisztratív költségeire. Viszont esetenként a finanszírozó megengedi, hogy ezt egy bizonyos százalékgig belefoglaljuk a költségvetésbe. Így ez a költségtétel a pályázat szempontjából is elszámoltatható.*
-

BEVÉTELEK

Ezt az alpontot is tagolnunk kell. A pályázató mindenképpen tudni akarja, hogy nem csak a tőle származó támogatásra alapozunk, és hogy reálisan fel tudtuk mérni, a szervezéshez szükséges pénzt összegyűjtését.

Pár alapvető **bevételtípus** létezik:

- ✓ Saját bevételi források

- pénzügyi források,
- technikai források,
- adminisztratív források.
- ✓ más intézmény által biztosított források
 - már megkapott források,
 - remélt/kért források.
- ✓ szponzorok
 - már megérkezett szponzor összegek,
 - remélt szponzorforrások.
- ✓ remélt források
 - a projekt során bejövő reklámköltségek,
 - részvételi díjakból befolyó bevételek.
- ✓ a támogató hozzájárulása.

A biztos forrásokról érdemes csatolni ezek bizonyítékait (finanszírozási szerződés, szponzorszerződés, banki kivonat, stb.)

Konkrétan:

- ✓ *Majdnem egyetlen esetben sem lehet kérni az összes kiadás finanszírozását. Általában százalékban határozzák meg, hogy a kiadások hány százalékát lehet kérni.*
 - ✓ *Nagy hangsúlyt kell fektetni a saját forrásokra, melyben az önkéntesség egy jelentős erőforrás lehet. Példaként ha öt fiatal önkéntes alapon próbál megvalósítani egy projektet (nem kapnak pénzt) feltételezve hogy összesen 200 órát dolgoznak (15 RON/óra), ez az jelenti hogy a kedvezményezett humánerőforrással (3000 RON) járul hozzá ami a projekt bevételeként értelmezhető. Természetesen a költségek megjelölésekor ezt a munkát is figyelembe kell venni.*
 - ✓ *A partnerekkel kötött barterszerződés meg kell jelenjen a bevételi és a kiadási oldalon is*
-

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a költségvetést egy olyan táblázatként kell kezelni, mely összesíti azokat forrásokat, melyek a projekt során felhasználásra kerülnek.

A költségvetés esetében ajánlatos a Microsoft Excel program használata. Amennyiben a költségvetést ebben a programban készíti el, úgy lehetősége lesz az összegek számítógépes összeadására, ezáltal pedig majdnem teljesen kizáródik a tévedés lehetősége.

A pályázat formai követelménye, mérete

Méret

A pályázati űrlap alapján már következtetni lehet, hogy hány oldal lesz a pályázat. Noha legtöbb esetben több dokumentum van a birtokunkban, mellyel alátámasztható a finanszírozási kérelem,

ajánlott, hogy a pályázat oldalainak száma maximum 30%-al haladja meg a pályázati űrlap és a mellékletek oldalainak számát. 20-25 oldalas pályázatoknál ez az arány elérheti az 50%-ot is.

Formai követelmények

Látszólag egy jelentéktelen részletkérdés, de nagyban meghatározza a szervezet imázsát. Minden kis részlet számíthat a végső értékelésen, így élni kell vele. Például tegyük fel, hogy előttünk van két, egyenként 100 oldalas pályázat, egyik bespirálózva, a másik fejezetenként összetűzve. Természetesen az elsőt könnyebb forgatni, a 94. oldal is könnyűszerrel elolvasható, mint az első, ezzel szemben a második széteshet, egyes részei „elkallódhatnak”.

A formai követelmények a fedőlapra is vonatkoznak, a kísérőlevélre, mint a pályázat második oldalára.

A finanszírozóval való kapcsolattartás a pályázat megírása alatt

Természetesen a pályázat megírása alatt folyamatosan lehet tartani a kapcsolatot a finanszírozóval. Az intézmény/szervezet által kijelölt személy minden olyan kérdésre választ fog adni, mely a pályázat megírására vonatkozik

Bemutató előadások

Esetenként a finanszírozó bemutató előadások keretében népszerűsíti a kiírásokat. Ezeknek a bemutatóknak a keretében az érdeklődők bővebb információt szerezhetnek a programról és a pályázás menetéről, kérdéseket fogalmazhatnak meg a projektek finanszírozásáról, továbbá az elszámoltatható költségekről.

Szakmai tanácsadás

Az ország szinte minden nagyobb városában vannak olyan vállalkozások, illetve szervezetek, melyek szakmailag is segíthetik egy-egy pályázat megírását. Vannak, akik anyagiakért cserébe válaszolnak egy-egy kérdésre, más szervezetek azonban ezeket a szolgáltatásokat ingyen is elvégzik.

III SZAKASZ: Döntés után

Ha nyert a pályázat...

- ✓ Kössünk a támogatóval írásos szerződést!
 - ✓ Legtöbb esetben ez a szerződés ez egy kitétel a támogatás megkapásához. Éppen ezért ezt a támogató is fogja igényelni.
- ✓ Bonyolítsuk le a programot a szerződésnek megfelelően!
- ✓ Ha változik valami a szervezésben, tájékoztassuk az finanszírozót. Ő is tisztában van azzal, hogy tökéletesen semmit sem lehet megtervezni, előre jelezni!

- ✓ Reklámozzuk támogatóinkat! Egyes esetekben a támogató népszerűsítése szigorú szabályokhoz van kötve. Például az Európai Bizottság Küldöttségének egy 26 oldalból álló szabályzata van (!!!) egy sajtóközlemény, szórólap vagy más sajtóanyag (még a weboldalakra is) formai követelményeire vonatkozóan.
- ✓ Ha van mód rá, vonjuk be valamilyen közvetlen módon is a finanszírozót a támogatott programba! Hívjuk meg a projekt során szervezett rendezvényekre a programkoordinátort a támogató részéről. (Ne csodálkozzunk, ha a támogató egy képviselője megjelenik, akár hívatlanul is. Jogában áll ezt tennie.)
- ✓ A program tervezésétől kezdve foglalkozzunk annak dokumentálásával – nevezzünk ki egy felelőst erre a fejezetre. Egy komoly dokumentáció nélkül egy teljes elszámolás sokkal nehezebben valósítható meg. Ezt a beszámolót a támogató kéri.
- ✓ Készítsünk egy teljes és részletes beszámolót a programról.
- ✓ Készítsünk egy részletes pénzügyi mérleget a programról. (Ez a legfontosabb része az elszámolásnak)
- ✓ Tartsuk a kapcsolatot a támogatóval a szerződés lejártá után is. Ha folyamatosan tájékoztatva van a programjainkról, akkor nagyobb esélyen kaphatunk egy újabb támogatást.

Ha nem nyert a pályázat...

- ✓ Érdeklődjük meg az okokat, hogy miért nem támogatták a projektünket. Egyes esetekben a támogató a pályázat teljes értékelését elküldi (elért pontszám stb.) Érdeklődjük az esetleges hibákról a pályázati űrlapban.
- ✓ Kérjük a pályáztató segítségét a program módosításában (a tartalmi célok, végrehajtási módszerek) ezáltal az megfelelő lesz egy későbbi támogatásra.
- ✓ Tájékoztassuk a pályáztatót bármilyen megrendezésre kerülő eseményünkről. Küldjünk időszakos beszámolókat ezekről a tevékenységekről.
- ✓ Érdeklődjük az adományozó más pályáztatási lehetőségeiről.

7.10.a forrástérkép felülvizsgálata

A forrástérkép befejezése és aktualizálása az alábbi akcióterv alapján.

Időpont		Az információ forrása
Első	2014. január A 2014-es év költségvetése és	A román állam költségvetése

	programja	
Második	2014. június EU közösségi programok – a Strukturális Alapok előzetes tervei és prioritásai	Közösségi Stratégiai Keret (Cadrul Strategic Comunitar) A Strukturális Alapokra és vidékfejlesztésre vonatkozó Uniós szabályozások A romániai operatív programok előzetes formája
Harmadik	2015. január A Uniós közösségi programok végleges formája és a Strukturális Alapok majdnem végleges formája A Romániai költségvetése és programjai a 2014-2020-as programozási időszakra	A román állam költségvetése Közösségi Stratégiai Keret A Strukturális Alapokra és vidékfejlesztésre vonatkozó Uniós szabályozások A romániai operatív programok előzetes formája
Negyedik	2015. június A Strukturális Alapokból támogatott programok befejezése	Közösségi Stratégiai Keret A Strukturális Alapokra és vidékfejlesztésre vonatkozó Uniós szabályozások A romániai operatív programok előzetes formája
Ötödik	2016. január Az Uniós programok pályázati kiírásai és útmutatói Románia költségvetése és programjai a 2016-os évre Magyarország költségvetése és programjai a 2016-os évre	A román állam költségvetése A Strukturális Alapokra és vidékfejlesztésre vonatkozó Uniós szabályozások A romániai operatív programok végleges formája
...	Ezt követően a forrástérképet javasolt félévente felülvizsgálni és szükség esetén változtatni rajta.	